

বিষয়বস্তু

অংশ-ক

	পৃষ্ঠা নং.
• পৰিচয়	১
• স্বাস্থ্য আৰু কল্যাণ	৫
• কাৰ্যিক আৰু বিত্তীয় মূলধন তথা আন্তঃগাঁথনি	৭
• প্ৰত্যাশী ভাৰতৰ বাবে সামূহিক বিকাশ	১৯
• মানৱ মূলধনৰ পুনৰ্বেচনা	২২
• উদ্ভাৱন আৰু আৰএণ্ডি	২৩
• ন্যূনতম চৰকাৰ, সৰ্বাধিক শাসন	২৪
• বিত্তীয় অৱস্থান	২৫

অংশ খ

প্ৰত্যক্ষ কৰ প্ৰস্তাৱনাসমূহ	২৮
• জ্যেষ্ঠ নাগৰিকলৈ সকাহ	
• আয়কৰ কাৰ্যবাহীৰ ক্ষেত্ৰত সময় হ্রাস	
• বিবাদ সমাধান কমিটীৰ স্থাপন	
• ফেচলেছ আইটিএটি	
• এনআৰআই সকললৈ সকাহ	
• অডিটৰ পৰা ৰেহাই	
• ডিভিডেণ্ডৰ বাবে সাহায্য	
• আন্তঃগাঁথনি খণ্ডত বিদেশী বিনিয়োগক আকৰ্ষণ	
• ব্যয়সাধ্য গৃহ নিৰ্মাণ/ভাড়া ঘৰ	
• আইএফএছচি-লৈ কৰ সাহায্য	

- ৰিটাৰ্ণৰ প্ৰি-ফাইলিং
- ক্ষুদ্ৰ ন্যাসসমূহলৈ সাহায্য
- শ্ৰমিক কল্যাণ

পৰোক্ষ কৰ প্ৰস্তাৱনা

৩৩

- জিএছটি
- আবকাৰী শুল্ক যাদৃচ্ছিকীকৰণ
- বৈদ্যুতিক আৰু ম'বাইল ফোন উদ্যোগ
- লো আৰু তীখা
- বস্ত্ৰ
- ৰসায়ন

(ii)

- সোণ আৰু ৰূপ
- পুনৰ নৱীকৰণযোগ্য শক্তি
- মূলধন সঁজুলি
- এমএছএমই সঁজুলি
- কৃষি সামগ্ৰী

পৰিশিষ্ট

ভাষণৰ অংশ-ক ৰ পৰিশিষ্টসমূহ

৩৭

- স্বাস্থ্য আৰু কল্যাণ - ব্যয়
- ধ্বংসকাৰী প্ৰকল্পসমূহ: পথ আৰু ঘাইপথসমূহ
- নিৰ্বিনয়াজন/কৌশলগত নিৰ্বিনয়াজন নীতিৰ আলোকপাতসমূহ
- কৃষিজাত সামগ্ৰীৰ এমএছপি ক্ৰয়সমূহ
- এনইপি-ৰ অংশ হিচাপে শিক্ষাৰ পদক্ষেপসমূহ
- অতিৰিক্ত বাজেটেৰী সম্পদসমূহৰ বিবৃতি (চৰকাৰী সম্পূৰ্ণ সেৱাসহিত বণ্ড, এনএছএছএফ ঋণ আৰু অন্যান্য সম্পদসমূহ)

ভাষণৰ খ-অংশৰ পৰিশিষ্টসমূহ

৪৫

প্রত্যক্ষ কৰ
পৰোক্ষ কৰ

বাজেট ২০২১-২০২২

নিৰ্মলা সীতাৰমণৰ ভাষণ

বিত্ত মন্ত্ৰী

১ ফেব্ৰুৱাৰী, ২০২১

মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়,

মই ২০২১-২০২২ বৰ্ষৰ বাজেট উত্থাপন কৰিছো।

পৰিচয়

1. মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, এই বাজেটৰ প্ৰস্তুতি এনে এক পৰিস্থিতিত কৰা হৈছে যি পূৰ্বে কেতিয়াও ঘটা নাই আমি জানো যে এটা মহামাৰীয়ে এখন দেশ অথবা দেশ এখনৰ যিকোনো এটা প্ৰান্ততহে প্ৰলয়ৰ সৃষ্টি কৰে। কিন্তু ক'ভিড-১৯-য়ে ২০২০ চনৰ সমগ্ৰ সময়ছোৱাকে প্ৰভাৱান্বিত কৰিছে।
2. যেতিয়া মই ২০২০-২১ বৰ্ষৰ বাজেট উত্থাপন কৰিছিলো তেতিয়া আমি বিশ্ব অৰ্থনীতি এইদৰে লেহেমীয়া হৈ পৰিব বুলি কল্পনা কৰিব পৰা নাছিলো।
3. আমি এয়াও কল্পনা কৰিব পৰা নাছিলো যে আমাৰ জনসাধাৰণৰ লগতে অন্যান্য দেশৰ নাগৰিকসকলে এনে কঠিনতাৰ সন্মুখীন হৈ নিজৰ আপোনজনক হেৰুৱাবলগীয়া হ'ব।
4. লকডাউন প্ৰণয়ন নকৰাৰ ক্ষতিশংকা অধিক আছিল। তিনি সপ্তাহৰ লকডাউন ঘোষণা কৰাৰ ৪৮ ঘণ্টাৰ ভিতৰতে প্ৰধানমন্ত্ৰীয়ে ২.৭৬ লাখ কোটি টকাৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী গৰিব কল্যাণ যোজনাৰ ঘোষণা

কৰিছিল। ইয়াৰ জৰিয়তে ৮০০ মিলিয়ন লোকক খাদ্যৰ যোগান, ৮০ মিলিয়ন পৰিয়ালৰ লোকলৈ বিনামূলীয়া বন্ধন গেছ, ৪০০ মিলিয়নতকৈও অধিক কৃষক, বয়সস্থ লোক, দুখীয়া তথা আৰ্ত্তজনলৈ প্ৰত্যক্ষ নগদ ধন স্থানান্তৰণৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছিল।

5. বৃহৎ সংখ্যক নাগৰিক ঘৰতে আৱদ্ধ হৈ থাকিলেও গাখীৰ, শাক-পাচলি আৰু ফলমূল যোগান ধৰোঁতা, স্বাস্থ্য আৰু অনাময় কৰ্মী, ট্ৰাক চালক, ৰেলৱে আৰু ৰাজহুৱা পৰিবহণ বিভাগ, বেংক কৰ্মচাৰী, বিদ্যুৎ কৰ্মী, আমাৰ অন্নদাতাসকল, আৰক্ষী, অগ্নি নিৰ্বাপকবাহিনী আৰু সশস্ত্ৰ বাহিনীয়ে ভাইৰাছৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হোৱাৰ আশংকা মনত লৈও নিজৰ কাম সম্পাদন কৰিছিল। আমি তেওঁলোকক স্বীকৃতি প্ৰদান কৰিছো আৰু সদনৰ প্ৰত্যেকৰ তৰফৰ পৰা এই সমূহ পুৰুষ আৰু মহিলালৈ তেওঁলোকৰ নিষ্ঠাপূৰ্বক কৰ্তব্যৰ বাবে হৃদয়েৰে কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিছো।

6. অধ্যক্ষ মহোদয়, জনসাধাৰণৰ মংগলৰ বাবে সংসদ আৰু বিধানসভাৰ সন্মানীয় সদস্যসকলে তেওঁলোকৰ বেতনৰ ধনো অৱদান হিচাপে আগবঢ়াইছিল।

7. মে' ২০২০ চনত চৰকাৰে আত্মনিৰ্ভৰ ভাৰত পেকেজ (এএনবি ১.০)ৰ কথা ঘোষণা কৰিছিল। পুনৰুদ্ধাৰ বাহাল ৰাখিবলৈ সেই বৰ্ষটোৰ পিছলৈ আমি দুটাকৈ পৰৱৰ্তী আত্মনিৰ্ভৰ ভাৰত পেকেজ (এএনবি ২.০ আৰু এএনবি ৩.০) প্ৰণয়ন কৰিছিলো। আত্মনিৰ্ভৰ ভাৰত পেকেজৰ মুঠ বিত্তীয় প্ৰভাৱ আৰবিআই-য়ে আকলন কৰিছিল ২৭.১ লাখ কোটি টকা যি জিডিপি-ৰ ১৩% আছিল।

8. চৰকাৰ হিচাপে আমি পৰিস্থিতিৰ ওপৰত নজৰ ৰাখিছিলো আৰু আমাৰ প্ৰতিক্ৰিয়াসমূহৰ প্ৰতি ইতিবাচক আছিলো। প্ৰধানমন্ত্ৰীৰ নেতৃত্বত এই চৰকাৰে আমাৰ সমাজৰ অসুৰক্ষিত অংশ- দৰিদ্ৰ, দলিত, আদিবাসী, বয়সস্থ, প্ৰব্ৰজিত কৰ্মচাৰী আৰু আমাৰ শিশুসকললৈ সম্পদ বিতৰণত অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছিল। পিএমজিকেৱাই, তিনিটা এএনবি পেকেজ আৰু পিছৰ

ঘোষণাসমূহ নিজৰ মাজতেই পাঁচটা মিনি বাজেট হিচাপে পৰিগণিত হৈছিল।

9. আত্মনিৰ্ভৰ পেকেজে আমাৰ আন্তঃগাঁথনি সংস্কাৰক গতি প্ৰদান কৰিছিল। এমএছএমইৰ পুনৰ সংজ্ঞাকৰণ, খনিজ খণ্ডৰ বাণিজ্যিকীকৰণ, কৃষি আৰু শ্ৰম সংস্কাৰ, ৰাজহুৱা খণ্ডৰ ব্যক্তিগতকৰণ, এক ৰাষ্ট্ৰ এক ৰেচন কাৰ্ড, উৎপাদন সংযোজিত সাহায্য আঁচনি আৰু কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ সংস্কাৰ এই সময়চোৱাত সম্পাদন কৰা হৈছে। তাৰোপৰি ফেচলেচ আয়কৰ মূল্যায়ন, ডিবিটি আৰু বিত্তীয় সমাপনৰ দৰে অন্যান্য সংস্কাৰো সাধন কৰা হৈছে।

10. আজি ভাৰতত দুটা প্ৰতিষেধক উপলব্ধ হৈছে, ইয়াৰ জৰিয়তে আমাৰ নাগৰিকসকল ক'ভিড-১৯ৰ পৰা সুৰক্ষিত হোৱাই নহয় বৰঞ্চ অন্যান্য শতাধিক দেশো উপকৃত হৈছে। অতিশীঘ্ৰেই আন দুটা প্ৰতিষেধকো বজাৰত উপলব্ধ হ'ব।

11. মাননীয় প্ৰধানমন্ত্ৰীয়ে আমাৰ বিজ্ঞানীসকলক কৃতিত্ব প্ৰদান আৰু ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰি টীকাকৰণ কাৰ্যসূচীৰ প্ৰণয়ন কৰিছিল। আমি তেওঁলোকৰ প্ৰয়াসৰ প্ৰতি চিৰ কৃতজ্ঞ হৈ ৰ'ম।

12. ইয়াৰ জৰিয়তে আমি ২০২১ চনতো ক'ভিড-১৯ৰ সৈতে যুদ্ধ অব্যাহত ৰাখিব লাগিব বুলি মনত ৰাখিব লাগিব।

13. এতিয়া, দুখন বিশ্বযুদ্ধৰ সমাপ্তিৰ পিছত যিদৰে ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক আৰু কূটনৈতিক সম্পৰ্কৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিছিল, ক'ভিডৰ পিছতো বিশ্বখন পৰিৱৰ্তিত হ'বলৈ ধৰিছে। ইতিহাসত এক নতুন সূৰ্য উদ্ভাসিত হৈছে। ভাৰত প্ৰকৃততেই প্ৰতিশ্ৰুতি আৰু আশাৰ এক ভূমি হিচাপে পৰিগণিত হৈ উঠিছে।

“দোকমোকালি আন্ধাৰে আৱৰি থাকিলেও বিশ্বাস হ'ল এনে এক চৰাই যি পোহৰ অনুভৱ কৰে আৰু গীত গায়”

-ববীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ

(জোনাকী পৰুৱা -এফবিজিমৰ এক সংগ্ৰহ)

14. এই সত্ৰাৰ সৈতে মই অসহায় হ'লেও শেহতীয়াকৈ অষ্ট্ৰেলিয়াত টীম ইণ্ডিয়াই যি বিজয় সাব্যস্ত কৰিলে, ক্ৰিকেটপ্ৰেমী দেশ হিচাপে আমি সেই আনন্দ অনুভৱ কৰিব পাৰো। ইয়াৰ দ্বাৰা আমি মানুহ হিচাপে আমাৰ গুণগতমান, বিশেষকৈ আমাৰ তৰুণ প্ৰজন্মই প্ৰতিশ্ৰুতিসম্পন্ন হৈ প্ৰতিশ্ৰুতি পালন কৰাৰ আৰু সফল হোৱাৰ লক্ষণ প্ৰদৰ্শিত কৰিছে।

15. আজি ভাৰত মৃত্যুৰ হাৰ প্ৰতি মিলিয়ন জনসংখ্যাত ১১২ আৰু সক্ৰিয় ৰোগীৰ সংখ্যা প্ৰতি মিলিয়ন জনসংখ্যাত ১৩০ হোৱাৰ দ্বাৰা সবাতোকৈ কম আক্ৰান্ত দেশ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। আমাৰ অৰ্থনীতি পুনৰুজ্জীৱিত হোৱাৰ ভেঁটি আমি ইয়াতেই দেখিবলৈ পাইছো।

16. এই বাজেটখন এই নতুন দশকৰ প্ৰথমখন বাজেট হ'ব। এই বাজেট আপোনালোকৰ সমৰ্থনত ডিজিটেল বাজেট হিচাপে পৰিবেশিত হ'ব।

17. এই পৰ্যন্ত অৰ্থনীতিত কেৱল তিনিবাৰৰ বাবে বাজেট সংকুচিত হৈছে। এই আটাইবোৰ সংকোচনৰ কাৰণ হ'ল ভাৰতৰ কঠিন পৰিস্থিতি। এইবাৰ আমাৰ অৰ্থনীতি সংকুচিত হৈছে বৈশ্বিক মহামাৰীৰ বাবে যি অন্য দেশতো হৈছে।

18. ইয়াকে কৈ মই আত্মবিশ্বাসেৰে ক'ব পাৰো যে আমাৰ চৰকাৰে অৰ্থনীতি পুনৰুদ্ধাৰৰ বাবে সম্পূৰ্ণ প্ৰস্তুত। এই বাজেটে আমাৰ অৰ্থনীতিক পুনৰুজ্জীৱিত কৰাৰ প্ৰতিটো অৱকাশ প্ৰদান কৰিছে যি বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে আৱশ্যক।

19. ২০২১ বৰ্ষটোত আমাৰ ইতিহাসত বহুকেইটা মাইলৰ খুঁটি স্থাপন হ'ব। ইয়াৰে কেইটামান মই উল্লেখ কৰিছোঃ এয়া স্বতন্ত্ৰতাৰ ৭৫তম বৰ্ষ; ভাৰতত গোৱা সংলগ্ন হোৱাৰ ৬০তম বৰ্ষ; ১৯৭১ৰ ভাৰত পাকিস্তান যুদ্ধৰ ৫০তম বৰ্ষ; স্বতন্ত্ৰ ভাৰতৰ অষ্টম লোকপিয়লৰ বৰ্ষ; ব্ৰিকছ প্ৰেছিডেন্সীত ভাৰতৰ পাল; আমাৰ চন্দ্ৰযান-৩ অভিযানৰ বৰ্ষ; আৰু হৰিদ্বাৰ মহাকুস্তৰ বৰ্ষ।

20. মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, বাজেটৰ ক-অংশৰ বিষয়ে ঘোষণা কৰাৰ পূৰ্বে মই এয়া স্বীকাৰ কৰিব বিচাৰিছো যে আমাৰ দেশৰ দৰে জনসাধাৰণৰ বাবে এয়া কিমান বৃহৎ প্ৰত্যাহ্বান হ'ব যি বিচ্ছিন্নতাবাদৰ দৌৰতো সংবদ্ধ হৈ আছে। ই আমাক বিভিন্ন ধৰণে দুখ দিছে। মই আমাৰ প্ৰতিগৰাকী নাগৰিকৰ প্ৰতি নতমস্তক হৈছো যি বিগত কঠিন বৰ্ষটোত কাৰ্যিক আৰু মানসিক কল্যাণেৰে নিজৰ সাহসিকতা প্ৰদৰ্শন কৰিছে।

অংশ ক

21. ক অংশত মই আত্মনিৰ্ভৰ ভাৰত এটা দৃষ্টিকোণ দাঙি ধৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছো।

22. আত্মনিৰ্ভৰ ভাৰতৰ ধাৰণাটো নতুন নহয়। প্ৰাচীন ভাৰত সমানেই স্ব-নিৰ্ভৰশীল আৰু বিশ্বৰ বজাৰৰ বাবে কেন্দ্ৰস্থল আছিল।

23. আত্মনিৰ্ভৰ ভাৰত ১৩০ কোটি ভাৰতৰ প্ৰত্যাশা যি পূৰ্ণ সামৰ্থ আৰু দক্ষতাৰ সৈতে আত্মপ্ৰত্যয়িত।

24. আমি ইতিমধ্যেই বিভিন্ন আন্তৰ্জাতিক সংস্থা যেনে জি২০ আৰু ব্ৰিকছৰ সদস্য। প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগ প্ৰশমনৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু আন্তৰ্জাতিক সৌৰ সহযোগিতা ভাৰতৰ প্ৰয়াসৰ বাবে বাস্তৱায়িত হৈছে।

25. ক-অংশৰ প্ৰস্তাৱনাই দেশেই সৰ্বপ্ৰথম, কৃষকৰ উপাৰ্জন দুগুণ, শক্তিশালী আন্তঃগাঁথনি, সুস্থ ভাৰত, সুশাসন, যুৱপ্ৰজন্মৰ বাবে অৱকাশ, সকলোৰে বাবে শিক্ষা, মহিলা সৱলীকৰণ আৰু সমন্বিত বিকাশ ধাৰণাক সৱলীকৃত কৰিছে।

26. অতিৰিক্তভাৱে, ২০১৫-১৬ৰ বাজেট অধিৱেশনৰ সময়ত আমি প্ৰদান কৰা ১৩টা প্ৰতিশ্ৰুতিৰ ক্ষীপ্ৰ প্ৰণয়নৰ দিশত আগবাঢ়িছো যাক ২০২২ চনৰ স্বতন্ত্ৰতা আন্দোলনৰ ৭৫তম বৰ্ষত

অমৃত মহোৎসৱৰ সময়ত বাস্তৱায়ন কৰা হ'ব। ইয়াৰ জৰিয়তেও আত্মনিৰ্ভৰতাৰ বীক্ষণ অনুদিত হ'ব।

27. ২০২১-২০২২ৰ বাজেট প্ৰস্তাৱনা ৬টা স্তম্ভত থিয় হৈছে
  - i. স্বাস্থ্য আৰু কল্যাণ
  - ii. কাৰ্যিক আৰু বিত্তীয় মূলধন আৰু আন্তঃগাঁথনি
  - iii. প্ৰত্যাশী ভাৰতৰ বাবে সামূহিক বিকাশ
  - iv. মানৱ মূলধনৰ পুনৰ্জীৱিতকৰণ
  - v. উদ্ভাৱন আৰু আৱেগশক্তি
  - vi. ন্যূনতম চৰকাৰ আৰু সৰ্বাধিক শাসন

1. স্বাস্থ্য আৰু কল্যাণ

28. প্ৰাৰম্ভিকতে মই ক'বলৈ বিচাৰিছো যে এই বাজেটত স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনিৰ বাবে বিনিয়োগ আপেক্ষিকভাৱে বৃদ্ধি কৰা হৈছে। তাৰোপৰি অধিক সংখ্যক অনুষ্ঠানৰ সংলগ্নকৰণেৰে আমি প্ৰতিশ্ৰুতিও অধিক প্ৰদান কৰিছো।
29. স্বাস্থ্য খণ্ডৰ প্ৰতি সামূহিক পদক্ষেপ আগবঢ়াই আমি প্ৰতিৰোধাত্মক, প্ৰতিকাৰ আৰু কল্যাণৰ দিশ সৱলীকৰণ কৰাৰ দিশত আগবাঢ়িছো।

স্বাস্থ্য প্ৰণালী

30. ৬ বছৰৰ বাবে প্ৰায় ৬৪,১৮০ কোটি টকাৰ বিন্যাসেৰে নতুনকৈ কেন্দ্ৰীয় পৃষ্ঠপোষকিত আঁচনি "পিএম আত্মনিৰ্ভৰ সুস্থ ভাৰত যোজনা" মুকলি কৰা হ'ব। ইয়াৰ জৰিয়তে স্বাস্থ্যখণ্ডৰ প্ৰাথমিক, দ্বিতীয় আৰু তৃতীয় পৰ্যায়ত সামৰ্থৰ বিকাশ, বিদ্যমান ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত অনুষ্ঠানৰ সৱলীকৰণ, নতুন অনুষ্ঠানৰ সৃষ্টি, নতুন আৰু নৱ বিকাশীল ৰোগৰ নিৰ্ণয় আৰু চিকিৎসা আদিৰ সুবিধা বিকশিত হ'ব। এই আঁচনীৰ অধীনত থকা প্ৰধান পৰ্যায়সমূহ হ'ল:
  - a. ১৭,৭৮৮টা গ্ৰামীণ আৰু ১১,০২৪টা নগৰ স্বাস্থ্য আৰু কল্যাণ কেন্দ্ৰলৈ সমৰ্থন

- b. ১১খন ৰাজ্যৰ সকলো জিলা আৰু ৩৩৮২টা ব্লকত সংবদ্ধ ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য গৱেষণাগাৰৰ স্থাপন;
- c. ৬০২খন জিলা আৰু ১২টা কেন্দ্ৰীয় প্ৰতিষ্ঠানত গুৰুত্বপূৰ্ণ সংকটজনক সেৱাৰ চিকিৎসালয় ব্লকৰ স্থাপন;
- d. ৰোগ নিয়ন্ত্ৰণৰ ৰাষ্ট্ৰীয় কেন্দ্ৰ (এনচিডিচি), ইয়াৰ ৫টা আঞ্চলিক শাখা আৰু ২০টা মেট্ৰ'পলিটান স্বাস্থ্য নিৰীক্ষণ ইউনিটৰ সৱলীকৰণ;
- e. সকলো ৰাজ্য/কেন্দ্ৰীয়শাসিত প্ৰদেশলৈ সকলো ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য গৱেষণাগাৰ স্থাপনৰ বাবে সংবদ্ধ স্বাস্থ্য তথ্য প'ৰ্টেলৰ সম্প্ৰসাৰণ;
- f. ১৭টা নতুন ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য ইউনিটৰ প্ৰণয়ন আৰু ৩৩টা বিদ্যমান ৰাজহুৱা স্বাস্থ্য ইউনিটৰ পইণ্টছ অ'ব্ এণ্টি অৰ্থাৎ ৩২টা বিমানবন্দৰ, ১১টা সাগৰীয় বন্দৰ আৰু ৭টা লেণ্ড ক্ৰ'ছিঙত সৱলীকৰণ;
- g. ১৫চা স্বাস্থ্য জৰুৰীকালীন কাৰ্যকৰী কেন্দ্ৰ আৰু ২খন ম'বাইল চিকিৎসালয় স্থাপন; আৰু
- h. এখন স্বাস্থ্য, ডব্লিউএইচঅ' দক্ষিণ এছিয়া অঞ্চলৰ বাবে এখন আঞ্চলিক গৱেষণা প্লেটফ'ৰ্ম, ৯টা বায়'সুৰক্ষা পৰ্যায় ৩ গৱেষণাগাৰ আৰু ভাইৰ'লজীৰ ৪খন আঞ্চলিক ৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰতিষ্ঠান স্থাপনা

পুষ্টি

31. পুষ্টিগত বিষয়, ডেলিভাৰী, প্ৰচাৰ আৰু ফলাফল সৱলীকৰণ কৰিবলৈ আমি পৰিপূৰক পুষ্টি কাৰ্যসূচী আৰু পোষণ অভিযান সংবদ্ধ কৰিম আৰু মিছন পোষণ ২.০ মুকলি কৰিমা আমি ১১২খন প্ৰত্যাহী জিলাত পুষ্টিগত ফলাফল উন্নত কৰিবলৈ কৌশল গ্ৰহণ কৰিমা

পানী যোগানৰ সাৰ্বজনীন ক'ভাৰেজ

32.সৰ্বজনীন স্বাস্থ্যৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ পূৰ্ব চৰ্ত হিচাপে বিশ্ব স্বাস্থ্য সংস্থাই স্বচ্ছ জল, অনাময় আৰু স্বচ্ছ পৰিবেশৰ প্ৰয়োজনীয়তা সন্দৰ্ভত সৰ্বদা গুৰুত্ব আৰোপ কৰি আহিছে।

33.জল জীৱন অভিযান (নগৰীয়া) ৰ শুভাৰম্ভ কৰা হ'ব।ইয়াৰ লক্ষ্য হৈছে ২.৮৬ কোটি গৃহস্থীক টেপ সংযোগেৰে সকলো ৪,৩৭৮ নগৰীয়া স্থানীয় নিকায়লৈ সৰ্বজনীন পানী যোগান তথা একেদৰে ৫০০ আমৰুট চহৰত পানীয়া আৱৰ্জনা ব্যৱস্থাপনা। ৫ বছৰত ২,৮৭,০০০ কোটি টকা ব্যয়সাপেক্ষে ইয়াক ৰূপায়ণ কৰা হ'ব।

স্বচ্ছ ভাৰত, স্বাস্থ্য ভাৰত

34.ভাৰতৰ নগৰাঞ্চলত অধিক স্বচ্ছতা ৰ অৰ্থে, সকলো লিগেচী ডাম্প চাইটৰ বাঅ'-ৰিমেডিয়েশ্যন আৰু নিৰ্মাণ-আৰু-উচ্ছেদ ক্ৰিয়া-কলাপৰপৰা ফলপ্ৰসূতাৰে আৱৰ্জনা ব্যৱস্থাপনাৰদ্বাৰা সম্পূৰ্ণ মল ব্যৱস্থাপনা আৰু লেতেৰা পানী ট্ৰিটমেন্ট, আৱৰ্জনাৰ উৎসতে বিভাজন, এবাৰ-ব্যৱহৃত প্লাষ্টিক হ্লাস, বায়ু প্ৰদূষণ হ্লাসত আমি গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছো। ২০২১ ৰপৰা ২০২৬ লৈ ৫ বছৰ সময়ৰ বাবে মুঠ ১,৪১,৬৭৮ কোটি টকা আৰ্থিক আৱণ্টনেৰে নগৰীয়া স্বচ্ছ ভাৰত অভিযান ২.০ ৰূপায়ণ কৰা হ'ব।

স্বচ্ছ বায়ু

35.বায়ু প্ৰদূষণৰ ক্ৰমবৰ্ধমান সমস্যা অতিক্ৰম কৰিবলৈ, মই এই বাজেটত নিযুতৰো অধিক জনসংখ্যা থকা ৪২ নগৰীয়া কেন্দ্ৰলৈ ২,২১৭ কোটি টকা আগবঢ়োৱাৰ প্ৰস্তাৱ জনাইছো।

স্কেপিং পলিচী

36.আমি পুৰণি আৰু আনফিট বাহনসমূহ অপসাৰণ কৰিবলৈ এটি স্বেচ্ছামূলক বাহন স্কেপিং নীতি পৃথকভাৱে ঘোষণা কৰিছো। ই ইন্ধন-ফলপ্ৰদ, পৰিবেশ অনুকূল বাহনক উৎসাহ যোগোৱাত সহায় কৰিব, ইয়াৰ জৰিয়তে যান-বাহনজনিত প্ৰদূষণ আৰু তেল আমদানি বিল হ্লাস হৈ পৰিব। অট'মেটেড ফিটনেছ চেণ্টাৰত ব্যক্তিগত বাহনৰ ক্ষেত্ৰত ২০ বছৰৰ পাছত আৰু

বাণিজ্যিক বাহনৰ ক্ষেত্ৰত ১৫ বছৰৰ পাছত ফিটনেছ টেষ্ট সম্পন্ন কৰিব লাগিব। আঁচনিখনৰ সবিশেষ মন্ত্ৰালয়টোৱে পৃথকে প্ৰকাশ কৰিব।

ভেকচিন

37.সম্প্ৰতি মাত্ৰ ৫ খন ৰাজ্যত সীমাবদ্ধ মেড ইন ইণ্ডিয়া পণ্য নিউমোকোকাল ভেকচিন সমগ্ৰ দেশখনতে প্ৰদান কৰা হ'ব।ইয়াৰ জৰিয়তে বছৰি ৫০,০০০ ৰ বোধিক শিশুৰ মৃত্যু ৰোধ কৰিব।

38.মই ২০২১-২২ ৰ বাজেট প্ৰাক্কলন (BE) ত কভিড-১৯ ভেকচিনৰ অৰ্থে ৩৫,০০০ কোটি টকা আগবঢ়াইছে।প্ৰয়োজন সাপেক্ষে অধিক পুঁজি আগবঢ়াবলৈ মই অংগীকাৰবদ্ধ।

39.স্বাস্থ্য আৰু কল্যাণ ৰ অৰ্থে বাজেট ব্যয় এই বৰ্ষৰ বাজেট প্ৰাক্কলন ৯৪,৪৫২ কোটি টকাৰপৰা ২০২১-২২ ৰ বাজেট প্ৰাক্কলন ২,২৩,৮৪৬ কোটি টকালৈ বৃদ্ধি কৰা হৈছে, অৰ্থাৎ বৃদ্ধিৰ হাৰ হৈছে ১৩৭ শতাংশ।ইয়াৰ সবিশেষ এই ভাষণৰ পৰিশিষ্ট। ত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে।

2. বাস্তৱ ও আৰ্থিক মূলধন আৰু আন্তঃগাঁথনি

আত্মনিৰ্ভৰ ভাৰত-প্ৰডাকশ্বন লিংকড ইনচেনটিভ আঁচনি (PLI)

40.এখন ৫ ট্ৰিলিয়ন আমেৰিকান ডলাৰৰ অৰ্থনীতিৰ অৰ্থে, আমাৰ মেনুফেক্চাৰিং খণ্ডৰ নিৰবিচ্ছিন্নভাৱে দ্বৈত অংকত বৃদ্ধি বিকাশ সাধন হৈছে।আমাৰ মেনুফেক্চাৰিং কোম্পানীসমূহ বৈশ্বিক যোগান শৃংখলৰ সংহত অংশ,মূল পাৰদৰ্শিতা আৰু অগ্ৰণী প্ৰযুক্তিৰ অধিকাৰী হোৱাটো আৱশ্যকীয়।এই সকলোবোৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ, আত্মনিৰ্ভৰ ভাৰতৰ অৰ্থে মেনুফেক্চাৰিং গ্ল'ৱেল চেম্পিয়ন গঢ়ি তুলিবলৈ ১৩ টা খণ্ডৰ বাবে পিএলআই আঁচনি ঘোষণা কৰা হৈছে।ইয়াৰ অৰ্থে, ২০২১-২২ বিত্তীয় বৰ্ষৰপৰা আৰম্ভ কৰি ৫ বছৰৰ বাবে প্ৰায় ১.৯৭ লাখ কোটি টকা আগবঢ়াইছে।এই প্ৰচেষ্টাই মূল খণ্ডসমূহৰ মাত্ৰা আৰু ৰূপ সাধন,

গ্ল'ৱেল চেম্পিয়ন গঢ়া আৰু প্ৰতিপালন আৰু আমাৰ যুৱ সমাজৰ বাবে নিয়োগ আগবঢ়োৱাত সহায় কৰিব।

টেক্সটাইল

41. টেক্সটাইল উদ্যোগটোক বৈশ্বিকভাৱে প্ৰতিযোগী, বৃহৎ বিনিয়োগক আকৰ্ষিত কৰিবলৈ সক্ষম কৰি তোলা আৰু নিয়োগ সৃষ্টিৰ বৰ্ধনৰ অৰ্থে, পিএলআই আঁচনিখনৰ সংযোজন হিচাপে মেগা ইনভেষ্টমেন্ট টেক্সটাইল পাৰ্ক (MITRA) শীৰ্ষক এখনি আঁচনিৰ শুভাৰম্ভ কৰা হ'ব। ই বিশ্বমানৰ আন্তঃগাঁথনি গঢ়ি তুলিব তথা বৰ্ত্তমানিত গ্ল'ৱেল চেম্পিয়ন গঢ়িবলৈ সক্ষম কৰি তুলিব। ৩ বছৰত ৭ টেক্সটাইল পাৰ্ক স্থাপন কৰা হ'ব।

আন্তঃগাঁথনি

42. ২০১৯ ৰ ডিচেম্বৰত মই ঘোষণা কৰা নেশ্যনেল ইনফ্ৰাচট্ৰাকচাৰ পাইপলাইন (NIP) হৈছে এনেধৰণৰ প্ৰথম, ভাৰত চৰকাৰৰ সমগ্ৰ-চৰকাৰ ব্যৱস্থা। ৬৮৩৫ প্ৰকল্পৰে এই এনআইপি ৰ শুভাৰম্ভ কৰা হৈছিল; এই প্ৰজেক্ট পাইপলাইনটো এতিয়া ৭,৪০০ প্ৰকল্পলৈ সম্প্ৰসাৰিত কৰা হৈছে। কেইটামান মূল আন্তঃগাঁথনি মূলক মন্ত্ৰালয়ৰ অধীনত ১.১০ লাখ কোটি টকা মূল্যৰ প্ৰায় ২১৭ টা প্ৰকল্প সম্পূৰ্ণ কৰা হৈছে।

43. এই এনআইপি হৈছে এটা নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্য যাৰ জৰিয়তে চৰকাৰে আগলুক বছৰকেইটাত উপনীত হ'বলৈ অংগীকাৰ বৃদ্ধিৰ বাবে চৰকাৰখন আৰু বিত্তীয় খণ্ড উভয়ৰে পৰা পুঁজিৰ গুৰু বৃদ্ধি আৱশ্যকীয় হ'ব। এই বাজেটত, মই নিম্ন উল্লেখিত তিনিটা উপায়েৰে এয়া সম্পন্ন কৰিবলৈ নিকপকপীয়া পদক্ষেপ গ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ জনাইছো। যথাঃ

44. প্ৰথমতে, আনুষ্ঠানিক গঠন গঢ়ি তোলাৰ জৰিয়তে; দ্বিতীয়তে, নগদীকৰণ সম্পত্তিত বৃহৎ জোৰৰ দ্বাৰা আৰু তৃতীয়তে কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্যিক বাজেটসমূহৰ মূলধনী ব্যয়ৰ শ্বেয়াৰ বৰ্ধনৰ জৰিয়তে।

আন্তঃগাঁথনি অৰ্থায়ন-ডেভলপমেন্ট ফাইনেন্সিয়েল ইনষ্টিটিউচন(DFI)

45. আন্তঃগাঁথনিৰ অৰ্থে দীৰ্ঘম্যাদী ঋণ অৰ্থায়ন (debt financing) আৱশ্যকীয়। এটা পেছাগতভাৱে পৰিচালিত ডেভলপমেন্ট ফাইনেন্সিয়েল ইনষ্টিটিউচনে আন্তঃগাঁথনি অৰ্থায়নৰ অৰ্থে প্ৰদানকাৰী, সক্ষমকাৰী আৰু অনুঘটকৰূপে ক্ৰিয়া কৰাটো আৱশ্যকীয়। সেই অনুসাৰে, এটা ডিএফআই প্ৰতিষ্ঠাৰ অৰ্থে মই এখন বিধেয়ক উত্থাপন কৰিম। মই এই প্ৰতিষ্ঠানৰ পুঁজিলৈ মুঠ ২০,০০০ কোটি টকা আগবঢ়াইছো। এই প্ৰচেষ্টাত আছে তিনি বছৰ সময়ত এই ডিএফআইৰ বাবে অতি কমেও ৫ লাখ কোটি টকা ঋণদান পৰ্ট'ফলিঅ' গঢ়ি তোলা।

46. ফৰেইন পৰ্ট'ফলিঅ' ইনভেষ্টিংৰদ্বাৰা আন্তঃগাঁথনি বিনিয়োগ ন্যাস (InVIT) আৰু ৰিয়েল এষ্টেট বিনিয়োগ ন্যাস (REIT) ৰ ঋণ অৰ্থায়নক প্ৰাসংগিক আইনখনিৰ সুচল সংশোধনীৰদ্বাৰা সক্ষম কৰি তোলা যাব। এই আন্তঃগাঁথনি বিনিয়োগ ন্যাস (InVIT) আৰু ৰিয়েল এষ্টেট বিনিয়োগ ন্যাস (REIT) লৈ অৰ্থৰ সুগমতা সহজ কৰি তুলিব আৰু ইয়াৰ জৰিয়তেই আন্তঃগাঁথনি আৰু ৰিয়েল এষ্টেট খণ্ডসমূহলৈ পুঁজি বৃদ্ধি কৰিবপৰা যাব।

সম্পদ নগদীকৰণ

47. নতুন আন্তঃগাঁথনি নিৰ্মাণৰ অৰ্থে ৰাজহুৱা আন্তঃগাঁথনি সম্পদসমূহৰ নগদীকৰণ ফলপ্ৰসূ কৰাটো এটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ অৰ্থায়ন বিকল্প। সম্ভাৱ্য ব্ৰাউনফিল্ড আন্তঃগাঁথনি সম্পদসমূহৰ এটা "নেশ্যনেল মনিটাইজেশ্যন পাইপলাইন" ৰ শুভাৰম্ভ কৰা হ'ব। অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ আৰু বিনিয়োগকাৰীসকললৈ অৱলোকন আগবঢ়াবলৈ এটা এচেট মনিটাইজেশ্যন ডেছব'ৰ্ডো যুগুত কৰি উলিওৱা হ'ব। নগদীকৰণৰ অৰ্থে কেতবোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ব্যৱস্থা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল:

- ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ প্ৰাধিকৰণ আৰু পিজিচিআইএল এ প্ৰত্যেকেই এটা আন্তঃগাঁথনি বিনিয়োগ ন্যাস (InVIT) ৰ পৃষ্ঠপোষকতা কৰিবযিয়ে আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় আৰু ঘৰুৱা আনুষ্ঠানিক বিনিয়োগকাৰীসকলক আকৰ্ষিত কৰিব। এনএইচএআই আন্তঃগাঁথনি বিনিয়োগ ন্যাস (InVIT)

লৈ ৫,০০০ কোটি টকাৰ আনুমানিক এন্টাৰপ্ৰাইজ মূল্যসহ
পাঁচ কাৰ্যক্ষম পথ হস্তান্তৰ কৰা
হ'ব। সমান্তৰালভাৱে, পিজিচিআইএল আন্তঃগাঁথনি
বিনিয়োগ ন্যাস (InVIT) লৈ ৭,০০০ কোটি টকা মূল্যৰ
ট্ৰেন্সমিছ্যন এচেট হস্তান্তৰ কৰা হ'ব।

- b. সম্পাদনৰ পাছত সঞ্চালন আৰু পৰিচালনাৰ অৰ্থে
বেলৱেয়ে ডেডিকেটেড ফ্ৰাইট কৰিড'ৰ এচেট নগদীকৰণ
কৰিব।
- c. পৰৱৰ্তী সময়ত সঞ্চালন আৰু পৰিচালনা অনুমোদনৰ
অৰ্থে কেইবাটাও বিমানবন্দৰৰ নগদীকৰণ কৰা হ'ব।
- d. সম্পদ নগদীকৰণ কাৰ্যক্রমৰ অধীনত সম্পন্ন কৰিবলগীয়া
আন মূল আন্তঃগাঁথনি সম্পদসমূহ হৈছে: (i)
এনএইচএআইঅপাৰেশ্যনেল টুল বোড (ii)
পিজিচিআইএলৰ ট্ৰেন্সমিছ্যন এচেট (iii) গেইল,
আইঅ'চিএল আৰু এইচপিচিএলৰ তেল আৰু গেছৰ
পাইপলাইন (iv) টায়াৰ ॥ আৰু ॥ চহৰত থকা এএআইৰ
বিমানবন্দৰসমূহ, (v) আন বেলৱে আন্তঃগাঁথনি সম্পদ (vi)
কেন্দ্ৰীয় পণ্যাগাৰ নিগম আৰু 'নাফেড' তথা আনবোৰৰ
দৰে চিপ্ৰিএছ্‌ই ৰ পণ্যাগাৰ সম্পদ আৰু (vii) ক্ৰীড়া
ষ্টেডিয়াম।

মূলধন বাজেটৰ প্ৰচুৰ বৃদ্ধি

48. ২০২০-২১ ৰ বাজেট প্ৰাক্কলনত, আমি মূলধনী ব্যয়ৰ অৰ্থে
৪.১২ লাখ কোটি টকা আগবঢ়াইছিলো। সম্পদৰ নাটনি সত্ত্বেও
আমি মূলধনৰ অধিক ব্যয়ৰ প্ৰচেষ্টা গ্ৰহণ কৰিছিলো আৰু
বৰ্ষটোৰ শেষত আমি সম্ভৱতঃ ৪.৩৯ লাখ কোটি টকা ব্যয়
কৰিছো যাক মই ২০২০-২১ ৰ বাজেট প্ৰাক্কলনত
আগবঢ়াইছিলো। ২০২১-২২ ৰ বাবে, মই মূলধনী ব্যয়ৰ তীব্ৰ বৃদ্ধিৰ
প্ৰস্তাৱ জনাইছো আৰু ইয়াৰ অৰ্থে ৫.৫৪ লাখ কোটি টকা
আগবঢ়োৱা হৈছে যাৰ হাৰ ২০২০-২১ ৰ বাজেট প্ৰাক্কলনতকৈ
৩৪.৫% অধিক। ইয়াৰে, ৪৪,০০০ কোটিতকৈয়ো অধিক টকা মই
অৰ্থনৈতিক পৰিক্ৰমা বিভাগৰ 'বাজেট হেড' ত ৰাখিছো যিসমূহ
মূলধনী ব্যয়ত লক্ষ্যণীয় অগ্ৰগতি প্ৰদৰ্শন কৰা
প্ৰকল্প/কাৰ্যক্রম/বিভাগসমূহৰ অৰ্থে আগবঢ়োৱা হ'ব তথা
পৰৱৰ্তী পুঁজিৰ প্ৰয়োজনীয়তাত প্ৰদান কৰা যাব। এই ব্যয়ৰ

অতিৰিক্তভাৱে, আমি তদুপৰি ৰাজ্য আৰু স্বায়ত্তশাসিত পৰিষদসমূহলৈ মূলধনী ব্যয়ৰ অৰ্থে ২ লাখ কোটিৰো অধিক টকা আগবঢ়াম।

49. আন্তঃগাঁথনি গঢ়াত ৰাজ্যসমূহে তেওঁলোকৰ বাজেটৰ অধিক ধন ব্যয় কৰিবলৈ তেওঁলোকক উদ্দীপনা যোগাবলৈ আমি বিশেষ ব্যৱস্থা হাতত ল'ম।

পথ আৰু ঘাইপথ আন্তঃগাঁথনি

50. ৫.৩৫ লাখ কোটিটকীয়া ভাৰতমালা পৰিযোজনা প্ৰকল্পৰ অধীনত ৩.৩ লাখ কোটি টকা ব্যয় সাপেক্ষে ১৩,০০০ কিঃমিঃ বৰোধিক দৈৰ্ঘ্যৰ পথ আগবঢ়োৱা যায় যাৰ ৩,৮০০ কিঃমিঃ ইতিমধ্যে নিৰ্মাণ কৰা হৈছে। ২০২২ ৰ মাৰ্চৰ ভিতৰত, আমি আন ৮,৫০০ কিঃমিঃ নিৰ্মাণ সম্পূৰ্ণ কৰিম আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ কৰিডৰৰ অতিৰিক্ত ১১,০০০ কিঃমিঃ সম্পূৰ্ণ কৰিম।

51. পথ আন্তঃগাঁথনিৰ অধিক বৰ্ধনৰ অৰ্থে, অধিক ইকনমিক কৰিডৰৰ পৰিকল্পনাও কৰা হৈছে। ইয়াৰে কেতবোৰ হৈছে:

- a. তামিল নাডুত ১.০৩ লাখ কোটি টকা ব্যয় সাপেক্ষে ৩,৫০০ কিঃমিঃ ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ কাম। ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হৈছে মাদুৰাই-কোল্লাম কৰিডৰ, চিট্টুৰ-থাটচুৰ কৰিডৰ। অহা বৰ্ষৰপৰা নিৰ্মাণ আৰম্ভ হ'ব।
- b. কেৰালাত ৬৫,০০০ কোটি টকা ব্যয় সাপেক্ষে ১,১০০ কিঃমিঃ ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ কাম। ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হৈছে কেৰালাৰ মুম্বাই-কন্যাকুমাৰী কৰিডৰৰ ৬০০ কিঃমিঃ শাখা।
- c. পশ্চিম বংগত ২৫,০০০ কোটি টকা ব্যয় সাপেক্ষে ৬৭৫ কিঃমিঃ ঘাইপথৰ কাম। ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হৈছে বৰ্তমানে থকা কলকাতা-শিলিগুৰি পথৰ উন্নীতকৰণ।
- d. অসমত সম্প্ৰতি প্ৰায় ১৯,০০০ কোটি টকাৰ ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ কাম অব্যাহত আছে। অহা তিনি বছৰত ৰাজ্যখনত ১৩০০ কিঃমিঃ বৰো অধিক ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথক সামৰি ৩৪,০০০ কোটিৰো অধিক টকাৰে পৰৱৰ্তী কাম হাতত লোৱা হ'ব।

52. 2021-22 ত লক্ষ্যণীয় অগ্রগতি প্রত্যক্ষ হোৱা কেতবোৰ ধ্বজাবাহী কৰিডৰ আৰু আন গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰকল্প পৰিশিষ্ট-ii ত উল্লেখ কৰা হৈছে।

53. মই তদুপৰি পথ পৰিবহণ আৰু ঘাইপথ মন্ত্ৰালয়লৈ 1,18,101 কোটি টকাৰ বৰ্ধিত ব্যয় আগবঢ়াইছে, ইয়াৰে 1,08,270 কোটি টকা মূলধনৰ অৰ্থে, যি এতিয়ালৈকে সৰ্বাধিক।

বেলৰে আন্তঃগাঁথনি

54. ভাৰতীয় বেলৰেয়ে ভাৰতৰ অৰ্থে ৰাষ্ট্ৰীয় বেল পৰিকল্পনা-2030 যুগুত কৰি উলিয়াইছে। এই পৰিকল্পনাৰ জৰিয়তে 2030 ৰ ভিতৰত 'ফিউচাৰ ৰেডী' বেলৰে প্ৰণালী গঢ়ি তোলাৰ লক্ষ্য নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে।

55. আমাৰ উদ্যোগৰ অৰ্থে লজিষ্টিক ব্যয় হ্রাস কৰাটো হৈছে 'মেক ইন ইণ্ডিয়া' ক সক্ষম কৰি তুলিবলৈ আমাৰ কৌশলৰ মূল। 2022 ৰ জুনৰ ভিতৰত পশ্চিম ডেডিকেটেড ফ্ৰেইট কৰিডৰ (DFC) আৰু পূব ডিএফচি কাৰ্যক্ষম হৈ উঠাৰ সম্ভাৱনা আছে। নিম্ন উল্লেখিত অতিৰিক্ত প্ৰচেষ্টাৰাজিৰ প্ৰস্তাৱ জনোৱা হৈছে:

- 2021-22 ত পূব ডিএফচিৰ সোনাগড়-গুমুহ শাখা (267.9 কিঃমিঃ) পিপিপি ম'ডত লোৱা যাব। 298.7 কিঃমিঃ ৰ গুমুহ-দানকুনী শাখাকো সংক্ষিপ্ত অনুক্ৰম (short succession) ত গ্ৰহণ কৰা হ'ব।
- আমি খড়গপুৰৰপৰা বিজয়াৱাড়ালৈ পূব ক'ষ্ট কৰিডৰ, ভূচাভালৰপৰা খড়গপুৰ হৈ দানকুনীলৈ পূব-পশ্চিম কৰিডৰ আৰু ইটাৰচীৰপৰা বিজয়াৱাড়ালৈ উত্তৰ-দক্ষিণ কৰিডৰ নামেৰে ভৱিষ্যতে ডেডিকেটেড ফ্ৰেইট কৰিডৰ প্ৰকল্প গ্ৰহণ কৰিম। প্ৰথম পৰ্যায়ত বিস্তৃত প্ৰকল্প প্ৰতিবেদন গ্ৰহণ কৰা হ'ব।
  - ব্ৰড গজ ৰাউট কিলোমিটাৰ (RKM) ৰ বৈদ্যুতিকৰণে 86,000 আৰকেএম স্পৰ্শ কৰাৰ সম্ভাৱনা আছে। অৰ্থাৎ 2020 ৰ 1 অক্টোবৰত 81,588 আৰকেএমৰপৰা 2021 ৰ শেষত 92%। ব্ৰড-গজ পথৰ 100% বৈদ্যুতিকৰণ 2023 ৰ ডিচেম্বৰত সম্পূৰ্ণ হৈ উঠিব।

56. যাত্ৰীৰ সুবিধা আৰু সুৰক্ষাৰ অৰ্থে নিম্ন উল্লেখিত ব্যৱস্থাজিৰ প্ৰস্তাৱ জনোৱা হৈছে:

- যাত্ৰীসকলক উত্তম ভ্ৰমণ অভিজ্ঞতা আগবঢ়োৱাৰ অৰ্থে পৰ্যটক পথসমূহত আমি নান্দনিকভাৱে ডিজাইন কৰা ভিষ্টা ডোম এলএইচবি ক'ছ প্ৰৱৰ্তন কৰিম।
- যোৱা কেইটামান বছৰত গ্ৰহণ কৰা সুৰক্ষা ব্যৱস্থাৰ ইন্সিত ফলাফল লাভ কৰা হৈছে। এই প্ৰচেষ্টাৰ পৰৱৰ্তী সুদৃঢ়কৰণৰ অৰ্থে, ভাৰতীয় ৰেলৱেৰ হাই ডেনচিটি নেটৱৰ্ক আৰু হাইলী ইউটিলাইজড নেটৱৰ্ক পথসমূহক থলুৱাভাৱে প্ৰস্তুত স্বয়ংক্ৰিয় ট্ৰেইন সুৰক্ষা প্ৰণালীৰে সমৃদ্ধ কৰা হ'ব যিয়ে মানৱসৃষ্ট ক্ৰুটিৰ বাবে সৃষ্ট ট্ৰেইন সংঘৰ্ষ দূৰ কৰিব।
- মই ৰেলৱেৰ অৰ্থে অভিলেখসংখ্যক ১,১০,০৫৫ কোটি টকা আগবঢ়াইছে আৰু ইয়াৰে ১,০৭,১০০ কোটি টকা মূলধনী ব্যয়ৰ অৰ্থে।

নগৰীয়া আন্তঃগাঁথনি

57. আমি মেট্ৰ' ৰেল নেটৱৰ্ক সম্প্ৰসাৰণ আৰু চিটি বাছ সেৱা বৃদ্ধিৰ জৰিয়তে নগৰীয়া অঞ্চলসমূহত ৰাজহুৱা পৰিবহণৰ শ্বেয়াৰ বৃদ্ধিৰ অৰ্থে কাম কৰিম। ৰাজহুৱা বাছ পৰিবহণ সেৱাৰ বৰ্ধনত সহায়ৰ অৰ্থে ১৮,০০০ কোটি টকা ব্যয়সাপেক্ষে এখন নতুন আঁচনিৰ শুভাৰম্ভ কৰা হ'ব। এই আঁচনিখনে ২০,০০০ ৰৰোধিক বাছ অৰ্থায়ন, অৰ্জন, পৰিচালনা আৰু প্ৰতিপালনৰ অৰ্থে ব্যক্তিগত খণ্ডৰ প্লেয়াৰসকলক সক্ষম কৰি তুলিবলৈ উদ্ভাৱনীমূলক পিপিপি মডেল নিয়োজন সুচলতৰ কৰি তুলিব। এই আঁচনিয়ে অট'ম'বাইল খণ্ডৰ বৰ্ধন, অৰ্থনৈতিক বিকাশলৈ প্ৰেৰণা, আমাৰ যুৱ সমাজৰ অৰ্থে নিয়োগৰ সুযোগ সৃষ্টি আৰু নগৰীয়া বাসিন্দাসকলৰ ইজ অৱ ম'বিলিটিৰ বৰ্ধন ঘটাব।

58. মুঠ ৭০২ কিঃমিঃ গতানুগতিক মেট্ৰ' কাৰ্যক্ষম হৈ আছে আৰু ২৭ চহৰত আন ১,০১৬ কিঃমিঃ মেট্ৰ' আৰু আৰআৰটিএছ নিৰ্মীয়মান অৱস্থাত আছে। দুটি নতুন প্ৰযুক্তিযথাঃ 'মেট্ৰ'লাইট' আৰু 'মেট্ৰ'নিঅ' মোতায়েন কৰা হ'ব যাৰ জৰিয়তে টায়াৰ-২ চহৰ আৰু টায়াৰ-১ চহৰসমূহৰ সীমান্তবৰ্তী অঞ্চলসমূহত একেই অভিজ্ঞতা, সুবিধা আৰু সুৰক্ষাৰে অধিক কম ব্যয়সাপেক্ষে মেট্ৰ' ৰেল ব্যৱস্থা আগবঢ়োৱা হ'ব।

59. কেন্দ্ৰীয় প্ৰতিৰূপ পুঁজি যোগান (Central counterpart funding) আগবঢ়োৱা হ'ব:

- ১৯৫৭.০৫ কোটি টকা ব্যয় সাপেক্ষে কোচি মেট্ৰ' ৰেলৱেৰ ১১.৫ কিঃমিঃৰ II-য় পৰ্যায়।
- ৬৩,২৪৬ কোটি টকা ব্যয় সাপেক্ষে চেন্নাই মেট্ৰ' ৰেলৱেৰ ১১৮.৯ কিঃমিঃৰ II-য় পৰ্যায়।

- c. ১৪,৭৮৮ কোটি টকা ব্যয় সাপেক্ষে বেংগালুৰু মেট্ৰ' ৰেলৰে প্ৰকল্পৰ ৫৮.১৯ কিঃমিঃৰ ২এ আৰু ২বি পৰ্যায়।
- d. ক্ৰমে ৫,৯৭৬ কোটি টকা আৰু ২,০৯২ কোটি টকা ব্যয় সাপেক্ষে নাগপুৰ মেট্ৰ' ৰেল প্ৰকল্পৰ II-য় পৰ্যায় আৰু নাছিক মেট্ৰ'।

শক্তি আন্তঃগাঁথনি

60. যোৱা ৬ বছৰত শক্তি খণ্ডটোত বহু সংস্কাৰ সাধন হোৱাৰ লগতে সফলতা অৰ্জন কৰা হৈছে। আমি ১৩৯ গিগা ৱাট স্থাপিত ক্ষমতাৰ সংযোজন ঘটাইছো, অতিৰিক্ত ২.৮ কোটি গৃহস্থীক সংযোজিত কৰিছো আৰু ১.৪১ লাখ ট্ৰেন্সমিছ্যন লাইনৰ চাৰ্কিট কিঃমিঃ সংযোজন ঘটাইছো।

61. সমগ্ৰ দেশখনৰে বিতৰণ কোম্পানীসমূহ একচেটিয়া, চৰকাৰী বা ব্যক্তিগত উভয়ে। প্ৰতিযোগিতাক প্ৰোৎসাহনৰদ্বাৰা উপভোক্তাসকললৈ পছন্দৰ বিকল্প আগবঢ়োৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে। এটাতকৈ অধিক বিতৰণ কোম্পানীৰ মাজৰপৰা উপভোক্তাসকলক পছন্দ কৰাৰ বিকল্প আগবঢ়াবলৈ এটা ফ্ৰেমৱৰ্ক যুগুত কৰা হ'ব।

62. বিতৰণ কোম্পানীসমূহৰ ব্যৱহাৰ্যতা এটা গুৰুতৰ উদ্বেগৰ বিষয়। অহা ৫ বছৰত ৩,০৫,৯৮৪ কোটি টকা ব্যয় সাপেক্ষে পুনৰ গঠিত সংস্কাৰ-ভিত্তিক ফলাফল-সংযোজিত শক্তি বিতৰণ খণ্ড আঁচনিৰ শুভাৰম্ভ কৰা হ'ব। এই আঁচনিয়ে প্ৰি-পেইড স্মাৰ্ট মিটাৰিং আৰু ফিডাৰ পৃথকীকৰণ, চিষ্টেমৰ উন্নয়ন ইত্যাদিকে ধৰি আন্তঃগাঁথনি গঢ়াৰ অৰ্থে ডিচকমছ (DISCOMS) লৈ সহায় আগবঢ়োৱাৰ লগতে আৰ্থিক উন্নয়নক প্ৰশস্ত কৰিব।

63. ২০২০ ৰ নৱেম্বৰত ৩য় ৰি-ইনভেষ্টি কনফাৰেন্সত ভাষণ আগবঢ়াই প্ৰধানমন্ত্ৰীয়ে বিসৃত নেশ্যনেল হাইড্ৰ'জেন এনাজী মিছন আৰম্ভ কৰাৰ পৰিকল্পনাৰ কথা ঘোষণা কৰিছিল। এতিয়া শক্তিৰ সেউজ উৎসৰপৰা হাইড্ৰ' জেন আহৰণৰ অৰ্থে ২০২১-২২ ত হাইড্ৰ' জেন এনাজী মিছন আৰম্ভ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ জনোৱা হৈছে।

বন্দৰ, জাহাজ, জলপথ

64. মূল বন্দৰসমূহৰ অপাৰেশ্যন সেৱাসমূহৰ পৰিচালনাৰ দায়িত্ব তেওঁলোকৰপৰা এটা মডেলৰ হাতলৈ অনা হ'ব যাৰ বাবে

ব্যক্তিগত অংশীদাৰে এয়া পৰিচালনা কৰিব। এই উদ্দেশ্যৰে, ২১-২২ বিত্তীয় বৰ্ষত ৰাজহুৱা ব্যক্তিগত অংশীদাৰিত্ব ধৰণেৰে মূল বন্দৰসমূহৰ দ্বাৰা ২,০০০ কোটি টকাৰো অধিক মূল্যৰ ৭ প্ৰকল্প আগবঢ়োৱা হ'ব।

65. ভাৰতৰ বাণিজ্যিক জাহাজসমূহৰ আধিপত্যক প্ৰোৎসাহিত কৰিবলৈ এখন আঁচনিৰ শুভাৰম্ভ কৰা যাব। ইয়াৰ অৰ্থে মন্ত্ৰালয় আৰু চিপিএছই ৰ দ্বাৰা গ্ল'বেল নিবিদাৰ জৰিয়তে ভাৰতীয় জাহাজ কোম্পানীসমূহলৈ ৰাজসাহায্য আগবঢ়োৱা যাব। অহা ৫ বছৰত ১৬২৪ কোটি টকা আগবঢ়োৱা যাব। এই প্ৰচেষ্টাই ভাৰতীয় সমুদ্ৰইদি ভ্ৰমণকাৰীসকলক বৃহত্তৰ প্ৰশিক্ষণ আৰু নিয়োগৰ সুযোগ আগবঢ়াব। ইয়াৰ সমান্তৰালভাৱে, গ্ল'বেল শ্বিপিঙত ভাৰতীয় কোম্পানীসমূহৰ শ্বেয়াৰ বৃদ্ধি কৰিব।

66. ভাৰতে ৰিচাইক্লিং অৱ শ্বীপছ এক্ট, ২০১৯ প্ৰণয়ন কৰে আৰু হং কং ইন্টাৰনেশ্যনেল কনভেনশ্যনেলৈ সমৰ্থন আগবঢ়ায়। গুজৰাটৰ আলংস্থিত প্ৰায় ৯০ শ্বীপ ৰিচাইক্লিং যাৰ্ডে ইতিমধ্যে এইচকেচি-অনুবৰ্তী প্ৰমাণ পত্ৰ লাভ কৰিছে। ইউৰোপ আৰু জাপানৰপৰা ভাৰতলৈ অধিক জাহাজ আনিবলৈ প্ৰচেষ্টা গ্ৰহণ কৰা হ'ব। ২০২৪ ৰ ভিতৰত প্ৰায় ৪.৫ নিযুত লাইট ডিচপ্লেচমেণ্ট টন (LDT)ৰ ৰিচাইক্লিং ক্ষমতা দুগুণ কৰা হ'ব। ইয়াৰ জৰিয়তে আমাৰ যুৱ সমাজৰ বাবে অতিৰিক্ত ১.৫ লাখ নিয়োগ সৃষ্টি কৰিবপৰা যাব বুলি আশা কৰা হৈছে।

পেট্ৰ'লিয়াম ও প্ৰাকৃতিক গেছ

67. কভিড-১৯ ৰ বাবে বলবৎ কৰা লকডাউনৰ সময়ছোৱাত কোনো ধৰণৰ ব্যাঘাত নজন্মাকৈ আমাৰ চৰকাৰে সমগ্ৰ দেশখনতে ইন্ধনৰ যোগান অব্যাহত ৰাখে। জনসাধাৰণৰ জীৱন-যাত্ৰাত এই খণ্ডৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকাৰ কথা অনুধাৱন কৰি, নিম্ন উল্লেখিত মূল ব্যৱস্থাৰাজি ঘোষণা কৰা হৈছে:

- ৮ কোটি গৃহস্থীক উপকৃত কৰা উজ্জ্বলা আঁচনিক আৰু ১ কোটি হিতাধিকাৰীক সামৰি ল'বলৈ সম্প্ৰসাৰিত কৰা হ'ব।
- অহা ৩ বছৰত আমি আৰু ১০০ খন জিলাক চিটি গেছ বিতৰণ নেটৱৰ্কৰে সংযোজিত কৰিম।

- c. কেন্দ্ৰীয় শাসিত জম্মু-কাশ্মীৰলৈ এটা গেছ পাইপলাইন প্ৰকল্প ৰূপায়ণ কৰা হ'ব।
- d. এটা স্বতন্ত্ৰ গেছ ট্ৰেন্সপ'ৰ্ট চিষ্টেম অপাৰেটৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰা হ'ব। ইয়াক প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ লক্ষ্য হ'ব এটা অ-বৈষম্যমূলক অ'পেন একচেছ ভিত্তিত সকলো-প্ৰাকৃতিক গেছ পাইপলাইনৰ কমন কেৰিয়াৰ কেপাচিটিৰ বুকিং সহজতৰ আৰু সমন্বয় সাধন কৰা।

Financial Capital **আৰ্থিক মূলধন**

শক্তি আন্তঃগাঁথনি

৬০। বিগত ৬বছৰত শক্তি খণ্ডত বহু সংস্কাৰ কৰা হৈছে আৰু সফলতাও অৰ্জন কৰিছে। আমি ১৩৯ গিগাৱাট সংস্থাপন সক্ষমতা, ২.৮ কোটি পৰিয়ালত অতিৰিক্ত বিদ্যুৎ সংযোগ কৰা আৰু ১.৪১লাখ চাৰ্কিট কিলোমিটাৰ ট্ৰান্সমিচন লাইন যোগ দিবলৈ সক্ষম হৈছো।

৬১। সমগ্ৰ দেশত বিতৰণ কোম্পানী একক, সেয়া লাগিলে চৰকাৰীয়েই হওক বা ব্যক্তিগতই হওক। প্ৰতিযোগিতা বৃদ্ধিৰ বাবে গ্ৰাহকে নিজে পচন্দ কৰাটো প্ৰয়োজন। এটাতকৈ অধিক বিতৰণ কোম্পানী পচন্দ কৰিবলৈ গ্ৰাহকক বিকল্প বাছনি কৰিবলৈ আন্তঃগাঁথনি গঢ় দিয়া হ'ব।

৬২। বিতৰণ কোম্পানীসমূহৰ ব্যৱহাৰ্যতা এক চিন্তিত বিষয়। অহা পাঁচ বছৰত শক্তি বিতৰণ খণ্ডৰ আঁচনিসমূহত ফলাফলভিত্তিক এক সংস্কাৰ সাধনৰ বাবে ৩,০৫,৯৮৪ কোটি টকা ধাৰ্য কৰা হৈছে। এই আঁচনিয়ে ডিছকমক প্ৰিপেইড মিটাৰিং আৰু ফিডাৰ পৃথকীকৰণ, পদ্ধতিৰ উন্নীতকৰণ ইত্যাদিকে ধৰি আন্তঃগাঁথনি উন্নয়নত বিত্তীয় সাহায্য আগবঢ়াব।

৬৩। ২০২০ৰ নৱেম্বৰত তৃতীয় ৰি-ইনভেষ্টি সন্মিলনত প্ৰধানমন্ত্ৰীয়ে আগবঢ়োৱা ভাষণত এক ব্যাপক ৰাষ্ট্ৰীয় হাইড্ৰ'জেন শক্তি মিচন শুভাৰম্ভ কৰাৰ বিষয়ে ঘোষণা কৰিছিল। সেউজ শক্তি উৎসসমূহৰ

পৰা হাইড্ৰ'জেন উৎপাদনৰ ২০২১-২২ বৰ্ষত হাইড্ৰ'জেন শক্তি মিচনৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে।

বন্দৰ, জাহাজ, জলপথ

৬৪। প্ৰধান বন্দৰসমূহে ইয়াৰ কাম-কাজ নিজাকৈ পৰিচালনা কৰিব, য'ত ব্যক্তিগত সহযোগীসকলে সহায় কৰিব। এই উদ্দেশ্যে ২০২১-২২ বিত্তীয় বৰ্ষত পিপিপি ম'ডত প্ৰধান বন্দৰসমূহক ২,০০০ কোটি টকা প্ৰদান কৰা হ'ব।

৬৫। ভাৰতত ব্যৱসায়িক জাহাজ বৃদ্ধিৰ বাবে ভাৰতীয় জাহাজ কোম্পানীসমূহক মন্ত্ৰালয় আৰু চিপিএছইসমূহে বিশ্বজুৰি নিবিদা দিয়াৰ বাবে ৰাজসাহায্য প্ৰদান কৰিব। অহা পাঁচ বছৰত ইয়াৰ বাবে ১,৬২৪ কোটি টকা প্ৰদান কৰা হ'ব। এই প্ৰচেষ্টাই বৃহৎ প্ৰশিক্ষণ আৰু বিশ্ব জাহাজ ব্যৱস্থাৰ ভাৰতীয় কোম্পানীৰ শ্বেয়াৰ বৃদ্ধিৰ লগতে ভাৰতীয় নাবিকসকলৰ বাবে নিয়োগৰ সুবিধা বৃদ্ধি পাব।

৬৬। ভাৰতে ৰিচাইক্লিং এক্ট, ২০১৯ ৰূপায়ণ কৰিছে আৰু হংকং আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সন্মিলনত সন্মতি প্ৰদান কৰে। গুজৰাটৰ আলঙত প্ৰায় ৯০খন জাহাজৰ ৰিচাইক্লিং যাৰ্ডৰ বাবে ইতিমধ্যে হংকং আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সন্মিলনৰ সন্মতি প্ৰমাণপত্ৰ লাভ কৰিছে। ইউৰোপ আৰু জাপানৰ পৰাও অধিক জাহাজ অনাৰ ব্যৱস্থা হাতত লোৱা হৈছে। ২০২৪ চনৰ ভিতৰত প্ৰায় ৪.৫ মিলিয়ন টন লাইট ডিছপ্লেছমেণ্ট টনৰ পৰিমাণ প্ৰায় দুগুণ কৰা হ'ব। ইয়াত আমাৰ অতিৰিক্ত ১.৫লাখ যুৱকৰ বাবে নিয়োগৰ সুবিধাৰ সৃষ্টি হ'ব।

পেট্ৰ'লিয়াম আৰু প্ৰাকৃতিক গেছ

৬৭। আমাৰ চৰকাৰে ক'ভিড-১৯ লকডাউনৰ সময়তো নিৰ্বিল্পে সমগ্ৰ দেশত ইন্ধনৰ যোগান ধৰি আহিছে। জনসাধাৰণৰ জীৱনত এই খণ্ডটোৰ গুৰুত্বৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি কেতবোৰ প্ৰচেষ্টা হাতত লোৱা হয়। সেইবোৰ হৈছে-(ক) উজ্জ্বলা আঁচনি, যাৰদ্বাৰা ৮ কোটি পৰিয়াল উপকৃত হৈছে, তাত আৰু ১ কোটি হিতাধিকাৰী বৃদ্ধি কৰা হৈছে। (খ) আমি অহা তিনি বছৰত আৰু ১০০খন জিলাক চিটী গেছ

বিতৰণ নেটৱৰ্কৰ জৰিয়তে সামৰি ল'মা (গ) জন্মু আৰু কাশ্মীৰ কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চলটো এক গেছ পাইপলাইন প্ৰকল্প স্থাপন কৰা হ'ব। (ঘ) সকলোৱে সহজে আহৰণ কৰিব পৰাকৈ সকলো প্ৰাকৃতিক গেছ পাইপলাইন সাধাৰণৰ পৰিবহণ সক্ষমতাৰ বুকিঙৰ সুবিধা আৰু যোগসূত্ৰ ৰক্ষাৰ বাবে এই স্বতন্ত্ৰ গেছ পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ অপাৰেটৰ স্থাপন কৰা হ'ব।

বিত্তীয় মূলধন

৬৮। ছেবি এক্ট, ১৯৯২, ডিপ'জিটৰী এক্ট, ১৯৯৬, ছিকিউৰিটি কনট্ৰেক্ট (ৰেগুলেচন), এক্ট, ১৯৫৬ আৰু গৱৰ্ণমেণ্ট ছিকিউৰিটি এক্ট, ২০০৭ক যুক্তিসংগত ছিংগল ছিকিউৰিটি মাৰ্কেট ক'ড হিচাপে গঢ় দিয়াৰ বাবে মই ব্যৱস্থাৰ একত্ৰীকৰণৰ প্ৰস্তাৱ দিছো।

৬৯। জিআইএফটি-আইএফএছচিট এক বিশ্বমানৰ ফিন-টেক হাবৰ উন্নয়নত চৰকাৰে সহযোগিতা আগবঢ়াব।

৭০। চাপৰ সময়ত আৰু গৌণ বজাৰ নগদীকৰণ বৃদ্ধিৰ লক্ষ্যৰে কৰ্প'ৰেট বণ্ড মাৰ্কেটৰ অংশগ্ৰহণকাৰীসকলৰ মাজত বিশ্বাস অটুট ৰখাৰ বাবে এক স্থায়ী প্ৰতিষ্ঠানগত পৰিকাঠামো গঢ়াৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে। এই প্ৰস্তাৱিত বিভাগে চাপৰ লগতে স্বাভাৱিক সময়ত বণ্ড বজাৰৰ উন্নয়নত সহায় কৰাৰ বাবে ঋণ ছিকিউৰিটিত বিনিয়োগ কৰিব।

৭১। ২০১৮-১৯ৰ বাজেটত চৰকাৰে দেশত সোণৰ বিনিময় নিয়ন্ত্ৰণৰ এক ব্যৱস্থা গঢ় দিয়াৰ আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰিছিল। এই উদ্দেশ্যে ছেবিক নিয়ন্ত্ৰক হিচাপে ধৰা হ'ব আৰু ৱেবহাউছিং উন্নয়ন আৰু নিয়ামক প্ৰাধিকৰণক ৱেবহাউছিঙৰ উপৰি ভলিটং, এছেয়িং, ল'জিষ্টিক ইত্যাদি এক সামগ্ৰী বজাৰৰ ইক' ছিষ্টেম শক্তিশালী কৰা হ'ব।

৭২। বিনিয়োগকাৰীৰ সুৰক্ষাৰ বাবে মই এক বিনিয়োগ চনদক সকলো বিত্তীয় সামগ্ৰীৰ বাবে বিত্তীয় বিনিয়োগকাৰীৰ এক অধিকাৰ হিচাপে উত্থাপন কৰিছো।

৭৩। অপ্রচলিত শক্তি খণ্ডৰ আৰু অধিক উদগনি যোগোৱাৰ বাবে মই অতিৰিক্ত মূলধন বিনিয়োগৰ সুবিধা প্ৰদানৰ বাবে ভাৰতৰ সৌৰ শক্তি নিগমৰ বাবে ১,০০০ কোটি আৰু ভাৰতীয় নবীকৰণযোগ্য শক্তি উন্নয়ন এজেন্সিৰ বাবে ১,৫০০ কোটি টকা অতিৰিক্ত ধনৰ প্ৰস্তাৱ দিছো।

বীমা খণ্ডত এফডিআই বৃদ্ধি

৭৪। বীমা কোম্পানীসমূহত এফডিআইৰ সীমা ৪৯%ৰ পৰা ৭৪%লৈ বৃদ্ধিৰ বাবে মই বীমা আইন, ১৯৩৮ৰ সংশোধনৰ প্ৰস্তাৱ দিছো। এই নতুন গাঁথনিৰ অধীনত বোৰ্ডৰ মূল ব্যক্তিসকল ভাৰতীয়, য'ত ৫০% সঞ্চালক স্বতন্ত্ৰ আৰু লাভৰ এক বিশেষ শতাংশ সংৰক্ষণ কৰা হ'ব।

এক নতুন গাঁথনি গঠন কৰি সম্পদ সমাধানৰ ওপৰত চাপ দিয়া

৭৫। ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বেংকৰ দ্বাৰা নিজৰ ষ্ট্ৰেছজ সম্পত্তিৰ ব্যৱস্থাপনাৰ বাবে উচ্চস্তৰীয় বেংক বহী পৰিষ্কাৰ কৰাৰ উপায়ৰ ব্যৱস্থা কৰ হৈছে। বৰ্তমানৰ ঋণ প্ৰভাৱগ্ৰস্ততা দূৰীকৰণৰ বাবে এক এছেট ৰিকনষ্ট্ৰাকচন কোম্পানী লিমিটেড আৰু সম্পত্তি ব্যৱস্থাপনা কোম্পানী স্থাপন কৰা হ'ব।

পিএছবিসমূহৰ পুনৰ মূলধনীকৰণ

৭৬। পিএছবিসমূহৰ বিত্তীয় সক্ষমতা সংহতকৰণৰ বাবে ২০২১-২২ বৰ্ষত ২০,০০০ কোটি টকা পুনৰ মূলধনীকৰণ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।

বীমা জমা

৭৭। যোৱা বছৰ চৰকাৰে বেংক গ্ৰাহকসকললৈ জমা বীমাৰ পৰিমাণ ১লাখৰ পৰা ৫লাখলৈ বৃদ্ধিত অনুমোদন জনাইছিল। এইবাৰ মই ডিআইচিজিচি এক্ট, ১৯৬১ৰ সংশোধনৰ ব্যৱস্থা কৰিছো, যাতে কোনো বেংকে সাময়িকভাৱে ইয়াৰ বাধ্যবাধকতা পূৰণ

কৰিবলৈ অসমৰ্থ হয়, তেতিয়া এনে বেংকৰ জমাকাৰীসকলে সহজে আৰু সময়মতে তেওঁলোকৰ জমা বীমাৰ সুবিধা লাভ কৰিব পাৰে। ই বেংকৰ জমাকাৰীসকলক সকাহ দিব।

৭৮। ক্ষুদ্ৰ ধাৰকৰ স্বার্থ ৰক্ষাৰ বাবে ঋণ শৃংখলাৰ উন্নতিকল্পে এনবিএফচিৰ বাবে ন্যূনতম সম্পদৰ পৰিমাণ ১০০ কোটি, আৰ্থিক সম্পত্তিৰ ছিকিউৰিটাইজেছন আৰু পুনৰগঠন তথা সুৰক্ষা সুদৰ প্ৰয়োগ(ছাৰফেছী), আইন, ২০০২ৰ অধীনত ঋণৰ পুণৰুদ্ধাৰৰ বাবে ন্যূনতম ঋণৰ পৰিমাণ ৫০ লাখৰ পৰা ২০লাখ টকালৈ হ্রাস কৰা হৈছে।

কোম্পানী বিষয়সমূহ

৭৯। কোম্পানী আইন, ২০১৩ৰ অধীনত পদ্ধতিগত আৰু প্ৰযুক্তিগত যৌগিক অপৰাধসমূহৰ পৃথকীকৰণ এতিয়া সম্পূৰ্ণ হৈছে। মই এতিয়া সীমিত দায়বদ্ধতা অংশীদাৰীত্ব(এলএলপি), আইন, ২০০৮ৰ পৰৱৰ্তী সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ দিছো।

৮০। মহাশয়, মই কোম্পানী আইন, ২০১৩ৰ অধীনত সংজ্ঞা সংশোধনৰ প্ৰস্তাৱ দিছো, য'ত সৰু কোম্পানীসমূহে তেওঁলোকৰ পৰিশোধিত মূলধনৰ বাবে প্ৰাক্তীয় মূলধন '৫০লাখ টকাৰ পৰা' ২ কোটিতকৈ অধিক নকৰিবলৈ আৰু ২ কোটিৰ পৰিৱৰ্তে ২০কোটিতকৈ অধিক নকৰিবলৈ কোৱা হৈছে। ইয়াৰ দ্বাৰা ২লাখতকৈ অধিক কোম্পানী উপকৃত হ'ব।

৮১। ষ্টাৰ্টআপ আৰু উদ্ভাৱনকাৰীসকল প্ৰত্যক্ষভাৱে উপকৃত হোৱাকৈ মই প্ৰদত্ত মূলধন আৰু আৰু লেনদেনত কোনো বাধা অবিহনে এনআৰআইৰৰ বাবে ভাৰতত বসবাসৰ দিন ১৮২দিনৰ পৰা ১২০দিনলৈ হ্রাস কৰি এক ব্যক্তি কোম্পানীক অন্য কোম্পানীলৈ সলনি কৰি গঢ় দিয়াৰ প্ৰস্তাৱ দিছো।

৮২। গোচৰৰ দ্রুত সমাধানৰ বাবে এনচিএলটি ফ্ৰেমৱৰ্কক শক্তিশালী কৰিবলৈ এমএছএমইৰ বাবে ঋণৰ প্ৰস্তাৱ আৰু বিশেষ পৰিকাঠামোৰ বিকল্প পদ্ধতিৰ বাবে ই-আদালত কাৰ্যকৰী কৰা হ'ব।

৮৩। অহা ২০২১-২২ বিত্তীয় বৰ্ষত আমি ডাটা বিশ্লেষক, কৃত্ৰিম বুদ্ধিমত্তা, মেচিন শিক্ষণভিত্তিক এমচিএ২১ ভাৰ্চন ৩.০ৰ আৰম্ভ কৰিমা এই ভাৰ্চন ই-পৰীক্ষণ, ই-বিচাৰ, ই-পৰামৰ্শ আৰু সন্মতি ব্যৱস্থাপনাৰ বাবে অতিৰিক্ত মডিউল হিচাপে কাম কৰিবা।

নিৰ্বিনয়োগ আৰু কৌশলগত বিক্ৰী

৮৪। কভিড-১৯ৰ সত্ত্বেও, আমি কৌশলগত নিৰ্বিনয়োগৰ দিশত কাম কৰি আছিলো। ২০২১-২২ বৰ্ষত বিচিপিএল, এয়াৰ ইণ্ডিয়া, ভাৰতৰ জাহাজ নিগম, কণ্টেইনাৰ কৰ্পৰেচন অৱ ইণ্ডিয়া, আইডিবিআই বেংক, বিইএমএল, পৱন হংস, নীলাচল ইম্পাৰ্ট নিগম লিমিটেডকে ধৰি অন্যান্য কোম্পানীৰ ক্ষেত্ৰত লেনদেন সম্পূৰ্ণ হ'বা আইডিবিআই বেংকৰ উপৰি আমি দুটা ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বেংক আৰু এটা জেনেৰেল ইন্সুৰেন্স কোম্পানী ২০২১-২২ বিত্তীয় বৰ্ষত ব্যক্তিগতকৰণৰ প্ৰস্তাৱ লৈছো। এইবোৰৰ আইনী সংশোধনীৰ প্ৰয়োজন আৰু মই এই অধিৱেশনতে ইয়াক উত্থাপনৰ প্ৰস্তাৱ লৈছো।

৮৫। ২০২১-২২ বৰ্ষত আমি এলআইচিৰ আইপিঅ' আনিম, যাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সংশোধনী এই অধিৱেশনতে কৰা হ'বা।

৮৬। আত্মনিৰ্ভৰ পেকেজত মই ৰাজহুৱা খণ্ডৰ প্ৰতিষ্ঠানৰ কৌশলগত নিৰ্বিনয়োগ নীতিৰ কথা ঘোষণা কৰিছিলো। মই সদনক জনাবলৈ পাই সুখী হৈছো যে চৰকাৰে উক্ত নীতিত অনুমোদন জনাইছে। এই নীতিয়ে সকলো অ-কৌশলগত আৰু কৌশলগত খণ্ডৰ নিৰ্বিনয়োগৰ বাবে সুস্পষ্ট পথ প্ৰদান কৰিবা। আমি চাৰিটা ক্ষেত্ৰ ধৰিছো, যিবোৰৰ কমসংখ্যক চিপিএছই আৰু বাকীসমূহ ব্যক্তিগত খণ্ডৰ। বাকী ক্ষেত্ৰৰ সকলো চিপিএছই ব্যক্তিগতকৰণ কৰা হ'বা। এই নীতিৰ মূল দিশবোৰ পৰিশিষ্ট-IIIত উল্লেখ কৰা হৈছে।

৮৭। নিৰ্বিনয়োগ নীতিৰ দ্রুত অগ্ৰগতিৰ ফলত মই নিটী আয়োগক কেন্দ্ৰীয় ৰাজহুৱা খণ্ডৰ প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰৱৰ্তী তালিকাৰ কৌশলগত নিৰ্বিনয়োগৰ বাবে কাম কৰিবলৈ কৈছো।

৮৮। একেদৰে ৰাজ্যসমূহক তেওঁলোকৰ ৰাজহুৱা খণ্ডৰ প্ৰতিষ্ঠানসমূহ নিৰ্বিনয়োগ কৰাৰ বাবে আমি এক কেন্দ্ৰীয় পুঁজিৰ যোগান ধৰিমা

৮৯। আত্মনিৰ্ভৰ পেকেজত অলস সম্পত্তিয়ে বৰঙণি নোযোগায়ানন ক'ৰ এছেট হিচাপে সৰ্বাধিক পৰিমাণে চৰকাৰী মন্ত্ৰালয়/বিভাগ আৰু ৰাজহুৱা খণ্ডৰ প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ পৰিত্যক্ত ভূমি আছে। ভূমিৰ মূলধনীকৰণ কৰিবলৈ হয় বিক্ৰী কৰিব লাগিব অথবা একেদৰে বেহাই মূল্যত দিব লাগিব। ইয়াৰ বাবে বিশেষ সক্ষমতাৰ প্ৰয়োজন আৰু এই উদ্দেশ্যে মই এই কামবোৰ সম্পাদন কৰাৰ বাবে এটা কোম্পানীৰ স্পেচিয়েল পাৰ্ছ ভেহিকল ব্যৱহাৰৰ প্ৰস্তাৱ দিছো।

৯০। দুৰ্বল আৰু লোকচানৰ সন্মুখীন হোৱা চিপিএছইসমূহ সময়মতে বন্ধ কৰাৰ বাবে আমি এক সংশোধিত ব্যৱস্থা আৰম্ভ কৰিম, যিটোৱে এনে গোটসমূহ সময়মতে বন্ধ সুনিশ্চিত কৰে।

৯১। মই অনুমান কৰিছো ২০২১-২২ বিত্তীয় বৰ্ষত নিৰ্বিনয়োগৰ জৰিয়তে ১,৭৫,০০০ কোটি টকা লাভ কৰিমা

চৰকাৰৰ বিত্তীয় সংস্কাৰসমূহ

৯২। কোষাগাৰ একক একাউণ্ট(টিএছএ) পদ্ধতিৰ অধীনত প্ৰকৃত ব্যয়ৰ সময়ত চৰকাৰৰ একাউণ্টৰ পৰা পুঁজি উঠাবলৈ স্বতন্ত্ৰ বিভাগৰ ব্যৱস্থা কৰা, যাৰদ্বাৰা সুদ ব্যয় ৰাহি হয়। আমি ২০২১-২২ৰ পৰা সাৰ্বজনীন এপ্লিকেশ্যনৰ বাবে টিএছএ পদ্ধতি সম্প্ৰসাৰণ কৰিমা

৯৩। পঞ্চদশ বিত্তীয় আয়োগৰ পৰামৰ্শক্ৰমে আমি আনুপাতিকৰণৰ সবিশেষ ব্যৱস্থা হাতত লৈছো আৰু কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ পৃষ্ঠপোষকতাৰ আঁচনিৰ সংখ্যা হ্রাস কৰিছো। ই ধনৰ সংহতকৰণত উন্নত প্ৰভাৱ পেলাব।

৯৪। বহু-ৰাজ্যিক সমবায়ৰ উন্নয়নৰ প্ৰতি চৰকাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ আৰু তেওঁলোকক সকলো সমৰ্থন আগবঢ়োৱা হ'ব। সমবায়ৰ বাবে সহজ ব্যৱসায়ৰ পৰিৱেশ অধিক ক্ষিপ্ৰ কৰি তোলাৰ লক্ষ্যে মই

তেওঁলোকৰ বাবে এক পৃথক প্ৰশাসনিক আন্তঃগাঁথনিৰ প্ৰস্তাৱ দিছোৱা।

৩। আকাংক্ষিত ভাৰতৰ বাবে সংহত উন্নয়ন

৯৫। মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, এই স্তম্ভৰ অধীনত মই কৃষি আৰু আনুষংগিক দিশ, কৃষকৰ কল্যাণ আৰু গ্ৰামীণ ভাৰত, প্ৰব্ৰজিত শ্ৰমিক আৰু শ্ৰমিক আৰু বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিক সামৰি লৈছোৱা।

কৃষি

৯৬। আমাৰ চৰকাৰ কৃষকৰ কল্যাণৰ বাবে প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধা এমএছপি ব্যৱস্থাত ব্যাপক পৰিৱৰ্তনেৰে সকলো সামগ্ৰীৰ উৎপাদন ব্যয়ৰ ডেৰগুণ দাম সুনিশ্চিত কৰা হৈছে। এই ক্ৰয় প্ৰক্ৰিয়াও দ্রুত গতিত বৃদ্ধি পাইছে। ইয়াৰ ফলত কৃষকৰ উপাৰ্জনো বৃদ্ধি পাইছে।

৯৭। ঘেঁহুৰ ক্ষেত্ৰত ২০১৩-১৪ বৰ্ষৰ বাবে কৃষকক ৩৩,৮৭৪ কোটি টকা প্ৰদান কৰা হৈছিল। ২০১৯-২০ বৰ্ষত এই পৰিমাণ আছিল ৬২,৮০২ কোটি। তদুপৰি, ২০২০-২১ বৰ্ষত কৃষকক ৭৫,০৬০ কোটি টকা প্ৰদান কৰা হৈছে। ২০১৯-২০ বৰ্ষৰ ৩৫.৫৭লাখৰ তুলনাত ২০২০-২১বৰ্ষত ৪৩.৩৬লাখ কৃষকে এই সুবিধা লাভ কৰিছে।

৯৮। ধানৰ ক্ষেত্ৰত ২০১৩-১৪ বৰ্ষৰ বাবে কৃষকক ৬৩,৯২৮ কোটি টকা প্ৰদান কৰা হৈছিল। ২০১৯-২০ বৰ্ষত এই পৰিমাণ ১,৪১,৯৩০ কোটি টকালৈ বৃদ্ধি পায়। তদুপৰি, ২০২০-২১ বৰ্ষত কৃষকক ১,৭২,৭৫২ কোটি টকা বৃদ্ধি অনুমান কৰা হৈছে। ২০১৯-২০ বৰ্ষৰ ১.২৪ কোটিৰ তুলনাত ২০২০-২১বৰ্ষত ১.৫৪ কোটি কৃষকে এই সুবিধা লাভ কৰিছে।

৯৯। একদৰে, মাহজাতীয় শস্যৰ ক্ষেত্ৰত ২০১৩-১৪ বৰ্ষৰ বাবে ২৩৬ কোটি টকা প্ৰদান কৰা হৈছিল। ২০১৯-২০ বৰ্ষত এই পৰিমাণ আছিল ৮,২৮৫ কোটি হয়। বৰ্তমান ২০২০-২১ বৰ্ষত এই পৰিমাণ

১০.৫৩০কোটি টকা হৈছে, যিটো ২০১৩-১৪ বৰ্ষৰ তুলনাত ৪০গুণ অধিক হৈছে।

১০০। কঁপাহ খেতি কৰা কৃষকসকলো ব্যাপক হাৰত লাভান্বিত হৈছে, য'ত ২০১৩-১৪ বৰ্ষত ৯০ কোটি টকাৰ পৰা ২০২১ৰ ২৭ জানুৱাৰীলৈকে ২৫,৯৭৪ কোটি টকা হৈছে। পৰিশিষ্ট IVত সবিশেষ উল্লেখ আছে।

১০১। চলিত বৰ্ষৰ আৰম্ভণিতে মাননীয় প্ৰধানমন্ত্ৰীয়ে স্বামীত্ব আঁচনিৰ শুভাৰম্ভ কৰে। এই আঁচনিৰ অধীনত গাঁওসমূহত সম্পত্তিৰ অধিকাৰ মালিকক প্ৰদান কৰা হৈছে। বৰ্তমানলৈকে প্ৰায় ১,২৪১খন গাঁৱৰ ১.৮০লাখ সম্পত্তিৰ মালিকক এই কাৰ্ড প্ৰদান কৰা হৈছে। ২০২১-২২ বিত্তীয় বৰ্ষত এই ব্যৱস্থাই সমগ্ৰ দেশকে সামৰি লোৱা মই প্ৰস্তাৱ দিছো।

১০২। আমাৰ কৃষকসকলক পৰ্যাপ্ত ঋণ প্ৰদানৰ বাবে মই কৃষি ঋণ প্ৰদানৰ লক্ষ্য ২০২২ বিত্তীয় বৰ্ষত ১৫.৫লাখ কোটি ধাৰ্য কৰা হৈছে। আমি পশুপালন, দুগ্ধপাম আৰু মীনপালনৰ ক্ষেত্ৰত ঋণৰ প্ৰবাহ বৃদ্ধি কৰিছো।

১০৩। আমি গ্ৰামীণ আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন পুঁজি আৱণ্টনৰ পৰিমাণ ৩০,০০০ৰ পৰা ৪০,০০০ কোটি টকালৈ বৃদ্ধি কৰিছো।

১০৪। নাৰাৰ্ডৰ পৰা ক্ষুদ্ৰ জলসিঞ্চনৰ বাবে ৫,০০০ কোটি টকাৰ ঋণ লোৱা হৈছে, মই এয়া দুগুণ কৰি আৰু ৫,০০০ কোটি টকা লোৱাৰ প্ৰস্তাৱ দিছো।

১০৫। কৃষি আৰু আনুষংগিক ক্ষেত্ৰত মূল্য সংযোজনত উদগনি যোগোৱা, সেই বোৰ ৰপ্তানি কৰা, অ'পাৰেশ্যন গ্ৰীণ স্কিম'ৰ পৰিসৰ বৃদ্ধিৰ বাবে বৰ্তমান বিলাহী, পিয়াঁজ আৰু আলুক ২২বিধ ক্ষয়িষ্ণু সামগ্ৰীৰ তালিকাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

১০৬। প্ৰায় ১.৬৮ কোটি কৃষকক পঞ্জীয়ন কৰা হৈছে আৰু ১.১৪ লাখ কোটি টকাৰ মূল্যৰ বাণিজ্য ই-নামৰ জৰিয়তে সম্পন্ন কৰা হৈছে। জবাবদিহিতা আৰু প্ৰতিযোগিতাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ই-নামক

কৃষি বজাৰলৈ অনা হয়, ১,০০০তকৈ অধিক মাণ্ডি ই-নামৰ সৈতে একত্ৰীকৰণ কৰা হৈছে।

১০৭। কৃষি আন্তঃগাঁথনি পুঁজি এপিএমচিসমূহৰ আন্তঃগাঁথনি সুবিধা ব্যৱস্থাপনাৰ বাবেও উপলব্ধ হ'ব।

মীনপালন

১০৮। মই আধুনিক মৎস চিকাৰ আৰু মৎসস্থলীসমূহৰ উন্নয়নৰ বাবে পৰ্যাপ্ত বিনিয়োগৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছো। আৰম্ভণি পাঁচটা মূল মৎস কেন্দ্ৰ-কোচি, চেন্নাই, বিশাখাপট্টনম, পাৰাদ্বীপ আৰু পেটুৱাঘাটক অৰ্থনৈতিক কাম-কাজৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে উন্নয়ন সাধন কৰা হ'ব। আমি নদীৰ বেংক আৰু জলপথৰ লগতে আভ্যন্তৰীণ মৎস চিকাৰ কেন্দ্ৰ আৰু মৎস স্থলীসমূহো উন্নয়ন সাধন কৰা হ'ব।

১০৯। সমুদ্ৰ শৈৱালৰ খেতি হৈছে এক লাভজনক খণ্ড, যাৰ উপকূলীয় সমূদায় জীৱন সলনি কৰা সক্ষমতা আছে। ই ব্যাপক হাৰত সংস্থাপনৰ লগতে অতিৰিক্ত আয়ো বৃদ্ধি কৰো। সমুদ্ৰ শৈৱালৰ খেতিৰ প্ৰতি উদগনি যোগোৱাৰ বাবে মই তামিলনাডুত বহুপাঞ্চিক সমুদ্ৰ শৈৱাল পাৰ্ক স্থাপনৰ প্ৰস্তাৱ দিছো।

প্ৰব্ৰজিত শ্ৰমিক আৰু শ্ৰমিক

১১০। আমি এক দেশ এক ৰেচন কাৰ্ড আঁচনি শুভাৰম্ভ কৰিছো, যাৰদ্বাৰা হিতাধিকাৰীসকলে দেশৰ যিকোনো স্থানতে তেওঁলোকৰ ৰেচন লাভ কৰিব পাৰে। এই ব্যৱস্থাৰ দ্বাৰা বিশেষকৈ প্ৰব্ৰজিত শ্ৰমিক, যিসকল পৰিয়ালৰ পৰা বহু দূৰৈত থাকে আৰু তেওঁলোকে সেই স্থানতে আৰু বাকী পৰিয়ালৰ লোকসকলে নিজৰ ঠাইতে এই সুবিধা লাভ কৰিব। মই জনাবলৈ পাই সুখী হৈছো যে ৩২খন ৰাজ্য আৰু কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চলত এক দেশ এক ৰেচন কাৰ্ড প্লেণ কাৰ্যকৰী কৰিছে, যাৰ হিতাধিকাৰীৰ সংখ্যা ৬৯ কোটি হৈছে। অৰ্থাৎ মুঠ হিতাধিকাৰীৰ ৮৬% সামৰি লৈছে। বাকী থকা ৪খন ৰাজ্য আৰু কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চলক অহা কেইটামান মাহৰ ভিতৰতে সামৰি লোৱা হ'ব।

১১১। অসংগঠিত শ্রমিক, বিশেষকৈ প্ৰব্ৰজিত শ্রমিকসকলৰ বাবে লোৱা প্ৰচেষ্টা হিচাপে মই গিগ, ভৱন আৰু নিৰ্মাণ শ্রমিকৰ লগতে অন্যান্যসকলৰ সন্দৰ্ভত প্ৰাসংগিক তথ্য লাভৰ বাবে এক প'ৰ্টেল শুভাৰম্ভ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিছো। এই ব্যৱস্থাই প্ৰব্ৰজিত শ্রমিকসকলৰ বাবে স্বাস্থ্য, হাউছিং, দক্ষতা, বীমা, ঋণ আৰু খাদ্য আঁচনি গ্ৰহণ কৰাত সহায় কৰিব।

১১২। আমি ২০ বছৰৰ আগতে আৰম্ভ হোৱা এক ব্যৱস্থা ৪ শ্ৰম ক'ড ৰূপায়ণৰ জৰিয়তে সামৰণি মাৰিলো। প্ৰথমবাৰলৈ বিশ্বজুৰি, গিগ আৰু প্লেটফৰ্ম শ্রমিকে সামাজিক নিৰাপত্তাৰ সুবিধা লাভ কৰিছে। ন্যূনতম মজুৰি সকলো শ্ৰেণীৰ শ্রমিকৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য হ'ব আৰু তেওঁলোক কৰ্মচাৰী ৰাজ্যিক বীমা নিগমে সামৰি ল'ব। সকলো শ্ৰেণীৰ কামত মহিলাক অনুমতি প্ৰদান কৰা হৈছে আৰু সম্পূৰ্ণ সুৰক্ষাৰ মাজত নৈশ দায়িত্বও পালন কৰিব পাৰিব। একে সময়তে, একক পঞ্জীয়ন আৰু অনুজ্ঞা ব্যৱস্থা তথা অনলাইন ৰিটাৰ্ণৰ জৰিয়তে কৰ্মচাৰীৰ বোজা হ্ৰাস কৰা হৈছে।

বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ

১১৩। এছটি, এছটি আৰু মহিলাসকলৰ বাবে ষ্টাৰ্টআপ ইণ্ডিয়া আঁচনিৰ অধীনত ঋণ প্ৰবাহৰ সুবিধা বৃদ্ধিৰ লক্ষ্যৰে মই কৃষি আৰু আনুষংগিক খণ্ডৰ কাম-কাজৰ বাবে ঋণকে ধৰি ধনৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ সীমা ২৫%ৰ পৰা ১৫%লৈ হ্ৰাসৰ প্ৰস্তাৱ দিছো।

32. মহাকাশ বিভাগৰ অধীনস্থ নিউ স্পেচ ইণ্ডিয়া লিমিটেড নামৰ ৰাজহুৱা খণ্ডৰ প্ৰতিষ্ঠানটোৱে পিএছএলভি-চিএছ৫১ৰ উত্ক্ষেপণ, কেইটামান ক্ষুদ্ৰ ভাৰতীয় কৃত্ৰিম উপগ্ৰহৰ লগতে ব্ৰাজিলৰ পৰা এমাজনীয়া ছেটেলাইট কঢ়িয়াই নিয়াৰ দায়িত্ব সম্পাদন কৰিব।

33. গগণ যান মিছনৰ অংশ হিচাপে চাৰিগৰাকী ভাৰতীয় মহাকাশচাৰীক ৰাছিয়াৰ জেনেৰিক স্পেচ ফ্লাইট আছপেক্টছত

প্ৰশিক্ষণ দিয়াই থকা হৈছে। ২০২১চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত যানখনৰ প্ৰথমটো মানৱবিহীন উত্ক্ষিপণ সম্পন্ন কৰাৰ বাবে সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

34. আমাৰ মহাসাগৰসমূহ জীৱিত আৰু অজীৱিত সম্পদৰ একোটা হৈছে বিশাল ভাণ্ডাৰস্বৰূপ। এই কথাক অধিক বিস্তৃত ৰূপত অনুধাৱন কৰিবলৈকে আমি আগন্তুক পাঁচটা বৰ্ষত ৪,০০০কোটি টকীয়া পুঁজিৰ নিয়োজনৰে গভীৰ মহাসাগৰ অভিযানৰ শুভাৰম্ভ কৰিব খুজিছো। এই অভিযানৰ জৰিয়তে মহাসাগৰৰ গভীৰ বুকুৰ ৰহস্যভেদ কৰাৰ বাবে অধ্যয়ন কৰাৰ লগতে গভীৰ সাগৰৰ জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষিত কৰাৰ বাবেও প্ৰকল্প গ্ৰহণ কৰা হ'ব।

6. ন্যূনতম চৰকাৰ, সৰ্বাধিক শাসন

35. অধ্যক্ষ মহোদয়, মই এতিয়া ছটা স্তম্ভৰ অস্তিমটোলৈ আহিব খুজিছো। এইটো স্তম্ভই ন্যূনতম চৰকাৰ, সৰ্বাধিক শাসনৰ আদৰ্শৰ ৰূপৰেখা দাঙি ধৰিব।

36. দ্রুতগতিৰে ন্যায় প্ৰদান কৰিব পৰাকৈ ন্যায়াধিকৰণসমূহৰ সংস্কাৰ সাধনৰ বাবে শেহতীয়া বছৰচেৰেকত আমি বিভিন্ন পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰি আহিছো। সেই প্ৰক্ৰিয়া অব্যাহত ৰাখিবলৈকে মই ন্যায়াধিকৰণসমূহৰ কৰ্ম-প্ৰক্ৰিয়াক অধিক ঔচিত্য প্ৰদান কৰিবলৈকে এতিয়া মই কেতবোৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিব বিচাৰিছো।

37. আনুষংগিক স্বাস্থ্যসেৱাৰ ৫৬টা পেছাৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ উদ্দেশ্যে সংসদত আমি ৰাষ্ট্ৰীয় আনুষংগিক স্বাস্থ্যসেৱা পেছাদাৰ বিধেয়েক উত্থাপন কৰিছো। সেই মৰ্মে, নাৰ্ছিং সেৱাৰ ক্ষেত্ৰত স্বচ্ছতা, পাৰদৰ্শিতা আৰু প্ৰশাসনীয় সংস্কাৰৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় নাৰ্ছিং আৰু ধাত্ৰী আয়োগ গঠন সংক্ৰান্তীয় বিধেয়ে এখন অচিৰেই উত্থাপন কৰা হ'ব।

38. চৰকাৰ আৰু 'চিপিএছই'সমূহৰ সৈতে জড়িত আৰু ঠিকাৰ কাম সম্পাদন কৰোতাসকলক স্বাচ্ছন্দ্যৰে কাম-কাজ কৰাৰ সুযোগ দান কৰাৰ বাবে মই ঠিকা সংক্ৰান্তীয় বিবাদৰ দ্রুত মীমাংসা সম্পাদিত কৰিব পৰাকৈ এক বিধি-ব্যৱস্থা স্থাপনৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো। ইয়ে ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বিনিয়োগকাৰী তথা ঠিকাদাৰসকলৰ আত্মবিশ্বাস বৃদ্ধি কৰিব।

39. আগন্তুক লোক পিয়ল ভাৰতৰ ইতিহাসৰ প্ৰথমটো ডিজিটেল লোক-পিয়ল হ'ব। এই ঐতিহাসিক আৰু মাইলৰ খুঁটিস্বৰূপ কৰ্ম-যজ্ঞৰ বাবে ২০২১-২২বিত্তীয় বৰ্ষৰ বাবে মই ৩,৭৬৮ কোটি টকা আৱণ্টিত কৰিছো।

40. গোৱাই এইটো বছৰত পৰ্তুগাল শাসনৰপৰা স্বাধীনতা লাভৰ হীৰক জয়ন্তী উদযাপন কৰিব। ইয়াৰ বাবে মই গোৱা চৰকাৰলৈ ৩০০ কোটি টকাৰ অনুমোদন প্ৰদান কৰিছো।

41. মই চাহ শ্ৰমিকসকললৈ, বিশেষকৈ অসম আৰু পশ্চিম বংগৰ চাহ শ্ৰমিকসকলৰ পৰিয়ালৰ মহিলা আৰু শিশুসকলৰ কল্যাণ পুঁজিৰ বাবে ১০০০ কোটি টকা দিয়াৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো।

ৰাজকোষীয় স্থিতি

42. মোৰ বক্তব্যৰ ক-অংশৰ শেহৰ কেইটামান দফাত মই সন্মানীয় সদনক এটা কথা অৱগত কৰিব খুজিছো যে, চলিত বিত্তীয় বৰ্ষৰ আৰম্ভণিত মহামাৰীয়ে সৃষ্টি কৰা পৰিস্থিতিৰ বাবে ৰাজহৰ আহৰণৰ হাৰ নিতান্তই দুৰ্বল হৈ পৰিছিল। ইয়াৰ লগতে জন সাধৰণলৈ, বিশেষকৈ দুখীয়া আৰু মহিলা, অনুসূচিত জাতি, জনজাতিসকললৈ নিত্য ব্যৱহাৰ্য সামগ্ৰীৰ সহায় প্ৰদান কৰিবলগীয়া হোৱাত ব্যয়ৰ পৰিসৰ উচ্চ হৈছিল।

43. উদ্ভৱ হোৱা পৰিস্থিতিৰ সৈতে তাল মিলাই কাম-কাজ চম্ভালি লোৱাৰ লগতে পৰিস্থিতিৰ অধিক অৱনমন ৰোধ কৰাৰ বাবে আমি অন্য দেশসমূহৰ বিপৰীতে মহামাৰীৰ সময়ছোৱাত আমি এলানি মজলীয়া আকাৰৰ পেকেজ ৰূপায়ণৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছিলো। দেশত স্বাস্থ্য পৰিস্থিতি সুস্থিৰ হোৱাৰ পিচত আৰু লাহে লাহে 'লকডাউন' উঠাই লোৱাৰ পিচত আমি ঘৰুৱা চাহিদা পুনৰুদ্ধাৰ কৰিব পৰাকৈ আমি চৰকাৰী ব্যয়ৰ পৰিসৰ সম্প্ৰসাৰিত কৰাৰ পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছো। ইয়াৰ ফলত ২০২০-২১চনৰ প্ৰাক বাজেট ব্যয়ৰ মূল পৰিমাণ ৩০.৪২লাখ কোটিৰ পৰা সংশোধিত বাজেটৰ পৰিমাণ ৩৪.৫০ লাখ কোটি হয়গৈ। আমি ব্যয়ৰ মান অটুত ৰখাৰ দিহা কৰিছো। ২০২০-২১ বৰ্ষৰ মূলধনী ব্যয়ৰ প্ৰস্তাৱিত পৰিমাণ ২০২০-২১ বৰ্ষৰ ৪.১২ কোটিৰ বিপৰীতে ৪.৩৯ লাখ কোটি ধাৰ্য কৰা হৈছে।

খ ভাগ

147. মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, পৃথিৱীয়ে মহামাৰী সৃষ্ট আৰু তাৰ পৰৱৰ্তি পৰিস্থিতিৰ গুৰুতৰ প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হৈছে। এনে সংকটকালত যেতিয়া পৃথিৱীৰ বহু দেশে অৰ্থনীতি পুনৰুত্থানৰ বাবে মহা সংগ্ৰামত লিপ্ত হ'বলগীয়া হৈছে, আমাৰ জনসাধাৰম আৰু উদ্যোগে উল্লেখনীয় সহণশিলতাৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

148. মই ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰাৰ দৰে, মহামাৰী উত্তৰ, এক নতুন পৃথিৱীখনত এক নতুন ধাৰাই মূৰ দাঙি উঠা দেখিবলৈ পোৱা গৈছে। এই ধাৰাত এছীয় শক্তিয়ে উল্লেখনীয় স্থিতি লাভ কৰাৰ লগতে ভাৰতে এই শক্তিক নেতৃত্ব দানৰ ভূমিকাত অৱতীৰ্ণ হৈছে। এনে প্ৰেক্ষাপটত বিনিয়োগ আৰু নিয়োগ সম্ভাৱনা বৃদ্ধি কৰিব পৰাকৈ আমাৰ কৰ পদ্ধতি স্বচ্ছ, পাৰদৰ্শী কৰি তুলিব লাগিব। একে সময়তে কৰদাতাসকলৰ ওপৰতো যাতে যতদূৰ সম্ভৱ কম চাপ পৰিব পাৰে সেই কথাও লক্ষ্য কৰিব লাগিব।

**இயற்றவும் ஈட்டவும் காத்தவும் காத்த
வகத்தவும் வல்ல தரசு.**

- திருக்கறள்385

এজন ৰজা-শাসকে সম্পদ সৃষ্টি আৰু আহৰণ কৰে,
আৰু সেয়া উমৈহতীয়া মংগলৰ বাবে সংৰক্ষণ আৰু
বিতৰণ কৰে।

-তিৰুকুৰল ৩৮৫

প্ৰত্যক্ষ কৰ প্ৰস্তাৱ

149. এই কথা মনত ৰাখি, আমাৰ কৰদাতাসকলৰ লগতে অৰ্থনীতিৰ কল্যাণৰ লক্ষ্যৰে আমাৰ চৰকাৰে প্ৰত্যক্ষ কৰ পদ্ধতিৰ

ক্ষেত্ৰত কেতবোৰ সংস্কাৰ মূলক পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে। মহামাৰীৰ কেইটামান মাহৰ আগতে আমি ক'ৰ্পোৰেট কৰৰ হাৰ পৃথিৱীৰ ভিতৰতে কম কৰি হ্ৰাসৰ দিহা কৰিছিলো। লভ্যাংশ বিতৰণ কৰ প্ৰথা বতিল কৰা, বেহাইৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰি কৰৰ বোজা হ্ৰাস কৰাৰ ফলত ২০২০ বৰ্ষত কৰ বিৱৰণি দাখিল কৰোতাৰ সংখ্যা নাটকীয় ৰূপত ৩.৩১ কোটিৰ পৰা ৬.৪৮ কোটিলৈ বৃদ্ধি হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছিল।

150. প্ৰত্যক্ষ কৰ প্ৰশাসনত আমি অলপতে 'ফেচলেছ' সমীক্ষণ আৰু আপীল ব্যৱস্থাৰ সূচনা কৰিছো।

জ্যেষ্ঠ নাগৰিকলৈ সকাহ

151. জ্যেষ্ঠ নাগৰিকসকললৈ প্ৰণাম জনাই মই প্ৰত্যক্ষ কৰ প্ৰস্তাৱৰ শুভাৰম্ভ কৰিছো। তেওঁলোকৰ বহু সংখ্যকেই নিজৰ বুনিয়াদী প্ৰয়োজনীয়তা থকাৰ পিচতো আমাৰ ৰাষ্ট্ৰ নিৰ্মাণৰ বাবে উত্সৰ্গিত আছিল।

152. দেশৰ স্বাধীনতাৰ ৭৫ সংখ্যক বছৰত এতিয়া, আমি যেতিয়া নতুন উদ্দীপণাৰে আহোপুৰুষাৰ্থ কৰাৰ বাবে আমাৰ প্ৰয়াস অব্যাহত ৰাখিব খুজিছো, তেতিয়া আমাৰ ৭৫ বৰ্ষোৰ্ধ্ব জ্যেষ্ঠ নাগৰিকসকলৰ ক্ষেত্ৰত বাধ্যবাধকতা হ্ৰাস কৰাৰ দিহা কৰিছো। পেন্সন আৰু সুদ আহৰিত আয়ৰে জীৱন অতিবাহিত কৰা জ্যেষ্ঠ নাগৰিকসকলক মই কৰ বিৱৰণি দাখিলৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ পৰা বেহাই দিয়াৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো। দেনা বেংকসমূহে তেওঁলোকৰ আয়ৰ পৰা প্ৰয়োজনীয় কৰ কৰ্তনৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিব।

আয়কৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ অগ্ৰগতিৰ সময় হ্ৰাস

153. সন্মানীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, আজিৰ তাৰিখত এটা সমীক্ষণ ৬বছৰ পৰ্যন্ত আৰু কৰ ফাঁকিৰ গুৰুতৰ গোচৰৰ ক্ষেত্ৰত ১০বছৰ পৰ্যন্ত পুনৰ মুকলি কৰিব পৰা যায়। এইয়াৰ ফলত কৰদাতাসকলে

এক দীঘলীয়া সময়ৰ বাবে অনিশ্চয়তাৰ মাজেৰে দিন কটাবলগীয়া হয়।

154. এনে প্ৰেক্ষাপটতে মই এই সময় সীমা হ্রাস কৰি পুনৰ-মুকলিকৰণৰ সময় কাল ৬বছৰৰ পৰা ৩বছৰলৈ হ্রাসকৰণৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিব খুজিছো। এটা বছৰত ৫০লাখ অথবা ততোধিক আয়ৰ তথ্য গোপন কৰাৰ তথ্য লাভৰ দৰে কাণ্ডত সমীক্ষণৰ পুনৰ-মুকলিকৰণ সময়কাল ১০বছৰ পৰ্যন্ত কৰিব পৰা যায়।

বিবাদ মীমাংসাকৰণ সমিতি গঠন

155. মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, বৰ্তমানৰ কৰ পদ্ধতিক স্তিমিত কৰিব পৰা মোকৰ্দমাৰ সংখ্যা কম কৰাৰ বাবে চৰকাৰে প্ৰয়াস কৰাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিছে।

156. দীৰ্ঘদিনীয়া বিবাদ মীমাংসা কৰাৰ বাবে কৰদাতাসকলক সুযোগ দিয়াৰ লগতে সময় আৰু সম্পদৰ ক্ষেত্ৰত যাতে আৰু অধিক চাপ সহিবলগীয়া নহয় সেই লক্ষ্যৰে চৰকাৰে প্ৰত্যক্ষ কৰ বিবাদ চে বিশ্বাস আঁচনি ৰূপায়ণৰ উদ্যোগ গ্ৰহণ কৰিছিল। আঁচনিখনলৈ কৰদাতাসকলে অভূপূৰ্ব সঁহাৰি জনাই আঁচনিখনৰ অধীনত ৮৫,০০০কোটি টকা পৰিমানৰ কৰ সম্বলিত বিবাদ নিষ্পত্তিৰ বাবে ১লাখ ১০হাজাৰ কৰদাতা আগবাঢ়ি অহা পৰিলক্ষিত হৈছে।

157. সেইদৰে ক্ষুদ্ৰ কৰদাতাৰ গোচৰৰ সংখ্যা কম কৰাৰ বাবে, মই এখন বিবাদ মীমাংসা সমিতি গঠন কৰাৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো। পাৰদৰ্শিতা, স্বচ্ছতা আৰু দায়বদ্ধতা অক্ষুন্ন ৰখাটো নিশ্চিত কৰাৰ বাবেই সমিতিখন ফেচলেছ কৰি গঠন কৰা হ'ব। কৰ-সংযোজিত আয়ৰ পৰিমান ৫০লাখ আৰু বিবাদিত আয়ৰ পৰিমান ১০লাখ টকা পৰ্যন্ত বিবাদৰ ক্ষেত্ৰত সংশ্লিষ্টসকলে এই সমিতিৰ কাষ চাপিব পাৰিব।

ফেচলেছ আইটিএটি

158.

159. বাধ্যবাধকতাৰ ক্ষেত্ৰত স্বাচ্ছন্দ্য অনাৰ লগতে বিবেক-নিৰ্ণীত সিদ্ধান্তৰ পৰিসৰ হ্রাস কৰাৰ বাবে আমি কৰ পদ্ধতি 'ফেচলেছ' কৰাৰ দায়বদ্ধতা স্বীকাৰ কৰি লৈছো। চলিত বছৰতে চৰকাৰে সমীক্ষণ আৰু আপীল কৰাৰ বাবে 'ফেচলেছ' কৰাৰ বাবে চৰকাৰে পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰিছে।

160. আয় কৰ গোচৰৰ মীমাংসাৰ ক্ষেত্ৰত পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ৰ পীঠ হৈছে আয় কৰ 'এপেলেট' ন্যায়াধীকৰণ। মই এই ন্যায়াধীকৰণ 'ফেচলেছ' কৰাৰ প্ৰস্তাৱ কৰিছো। আমি এটা 'আয় কৰ 'এপেলেট' ন্যায়াধীকৰণ কেন্দ্ৰ' স্থাপন কৰিব বিচাৰিছো। ন্যায়াধীকৰণ আৰু 'এপেলেট ন্যায়াধীকৰণ'ৰ মাজত চলিবলগীয়া সকলো ধৰণৰ যোগাযোগ ইলেক্ট্ৰনিক মাধ্যমেৰে সম্পন্ন হ'ব। য'ত ব্যক্তিগত শুনানীৰ প্ৰয়োজন হ'ব, সেয়া 'ভিডিঅ' কনফাৰেন্সিং' যোগে সম্পন্ন কৰা হ'ব।

এনআৰআইলৈ বেহাই

161. ভাৰতলৈ উভতি অহা প্ৰবাসী ভাৰতীয়(এনআৰআই)সকলে বিদেশী অৱসৰী একাউণ্টত জমা থকা আৰ্জিত-আয়ৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্ন সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে। ইয়াৰ প্ৰাহবোৰেই কৰ নিৰূপণ কালৰ সামঞ্জস্যহীনতাৰ বাবেই উদ্ভৱ হোৱা বিধৰ। তেওঁলোকে বিদেশী ন্যায় ব্যৱস্থাত ভাৰতীয় কৰ-ব্যৱস্থাই আগবঢ়োৱা সুবিধাসমূহ পোৱাৰ ক্ষেত্ৰতো সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈ আহিছিল। কৰ ব্যৱস্থাত তেওঁলোকে সন্মুখীন হৈ অহা অসুবিধাসমূহ আঁতৰোৱাৰ বাবে এলানি বিধি অধিসূচিত কৰিছো।

হিচাপ-পৰীক্ষাৰ পৰা বেহাই

162. সম্প্ৰতি, বিধি অনুযায়ী বছৰি ব্যৱসায়ৰ পৰিমাণ ১কোটি টকাৰ অধিক হলেই হিচাপ পৰীক্ষা কৰোৱাটো বাধ্যতামূলক হৈ পৰে। ২০২০চনৰ ফেব্ৰুৱাৰী মাহৰ বাজেটত ৯৫শতাংশ লেন-দেন ডিজিটেল মাধ্যমেৰে সম্পাদন কৰোতাসকলৰ ক্ষেত্ৰত ৫

কোটি টকা বছৰি ব্যৱসায় কৰোতাসকলক হিচাপ-পৰীক্ষাৰ পৰা বেহাই দানৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছে। এইবেলিৰ বাজেটতো এই সীমা ১০ কোটি টকালৈ সম্প্ৰসাৰিত কৰাৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছে।

লভ্যাংশৰ বাবে বেহাই

163. আগৰ বাজেটত, মই বিনিয়োগক উত্সাহিত কৰাৰ উদ্দেশ্যে লভ্যাংশ বিতৰণ কৰাৰ প্ৰথা বাতিল কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিলো। অংশীদাৰসকলৰ হাতেৰে লভ্যাংশৰ বাবদ কৰ আদায়ৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। এতিয়া এই ব্যৱস্থা সৰলীকৃত কৰাৰ লক্ষ্যৰে মই আৰইআইটি/ইনভিআইটিত প্ৰদান কৰা লভ্যাংশক টিডিএছ-ৰ পৰা বেহাই দানৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো। তদুপৰি, অংশীদাৰসকলে আগতীয়াকৈ কৰ আদায় দিব পৰাকৈ যিহেতু লভ্যাংশৰ আয়ৰ কথা শুদ্ধ ভাবে আগতীয়াকৈ নিৰ্ণয় কৰিব নোৱাৰি, সেয়ে মই লভ্যাংশ আয়ৰ ক্ষেত্ৰত কৰ দেনা দায়বদ্ধতা লভ্যাংশ ঘোষণা-দেনাৰ পিচত পালনৰ বাবে প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো। তদুপৰি লভ্যাংশ আয়ৰ ক্ষেত্ৰত কম হাৰত কৰ নিৰ্দ্ধাৰণ কৰাৰ বাবেও মই প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো।

আন্তঃগাঁথনি খণ্ডলৈ বিদেশী বিনিয়োগ আকৰ্ষিত কৰণ

শেহতীয়া বাজেটত আমি কেতবোৰ বিশেষ চৰ্তৰ বিনিময়ত আন্তঃগাঁথনি খণ্ডলৈ বিনিয়োগ আকৰ্ষিত কৰাৰ বাবে আমি ১০০শতাংশ কৰ বেহাই দিয়াৰ পদক্ষেপ লৈছিলো। ইয়াৰে কিছু পুঁজিয়ে কেতবোৰ চৰ্ত পূৰণৰ ক্ষেত্ৰত সমস্যাৰ সন্মুখীন হোৱাটো আমি লক্ষ্য কৰিছিলো। ভাৰতত এক বিস্তৃত পৰিসৰৰ পুঁজি বিনিয়োগ কৰাতো নিশ্চিত কৰিবলৈকে মই ব্যক্তিগত বিনিয়োগ বাধাগ্ৰস্থ কৰা, বাণিজ্যিক কৰ্ম-কাণ্ড নিয়ন্ত্ৰণ কৰা আৰু আন্তঃগাঁথনিত প্ৰত্যক্ষ বিনিয়োগ সম্ভৱ কৰিব পৰাকৈ ইয়াৰে কেতবোৰ চৰ্ত প্ৰশমিত কৰাৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো।

164. জিৰো কুপন বণ্ড জাৰি কৰাৰ জৰিয়তে আন্তঃগাঁথনি খণ্ডত বিনিয়োগ কৰাৰ লক্ষ্যৰে পুঁজি সংগ্ৰহৰ বাবে মই কৰ পাৰদৰ্শী জিৰো কুপন বণ্ড বিতৰণৰ বাবে যোগ্যতা সম্পন্ন অধিসূচিত আন্তঃগাঁথনি ঋণ নিধি গঠনৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো।

সুলভ গৃহ ভাৰতীয়া গৃহ

165. সকলোৰে বাবে গৃহ আৰু সুলভ গৃহ উপলব্ধ কৰোৱাটোক প্ৰাথমিকতা প্ৰদান কৰিছে চৰকাৰে। ২০১৯ চনৰ জুলাই মাহত উত্থাপণ কৰা বাজেটত মই সুলভ গৃহ ক্ৰয়ৰ বাবে গ্ৰহণ কৰা ঋণৰ বাবদ আদায় দিবলগীয়া সুদৰ ক্ষেত্ৰত ১.৫লাখ টকাৰ এটা অতিৰিক্ত হ্ৰাসৰ সুবিধা আগবঢ়াইছিলো। এই হ্ৰাস আৰু এটা বছৰৰ বাবে, ২০২২ৰ ৩১ মাৰ্চ পৰ্যন্ত সম্প্ৰসাৰিত কৰাৰ বাবে মই এইবেলি প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো। সেয়ে, ২০২২চনৰ ৩১ মাৰ্চ পৰ্যন্ত গ্ৰহণ কৰা ঋণৰ ক্ষেত্ৰত ১.৫ লাখৰ এই অতিৰিক্ত হ্ৰাস উপলব্ধ হ'ব।

166. সুলভ গৃহৰ যোগান অব্যাহত ৰখাৰ উদ্দেশ্যে, গৃহ নিৰ্মাণ প্ৰকল্পসমূহে ২০২২চনৰ ৩১ মাৰ্চ পৰ্যন্ত কৰ মাফৰ সুবিধা আদায় কৰিব পাৰিব।

167. প্ৰব্ৰজিত শ্ৰমিকসলকৰ বাবে সুলভ হাৰত ভাড়াতীয়া গৃহৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ বাবে আমি প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ। ইয়াৰ বাবে, মই অধিসূচিত ভাড়াতীয়া গৃহ নিৰ্মাণ প্ৰকল্পলৈ কৰ ৰেহাইৰ সুবিধা আগবঢ়োৱাৰ বাবে প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিছো।

আইএএছচি-লৈ কৰ উদগণিৰ ব্যৱস্থা

168. এই বক্তৃত্তাৰ ক-অংশত মই উল্লেখ কৰাৰ দৰেই গোলকীয় বিত্তীয় কেন্দ্ৰ হিচাপে পৰিগণিত গিফ্ট চিটীসমূহত আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠান গঠন কৰাৰ বাবে চৰকাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিবদ্ধ। ইতিমধ্যে আগবঢ়োৱা কৰ উদগণিমূলক ব্যৱস্থালীৰ উপৰি, অন্যান্য ব্যৱস্থালীৰ লগতে মই এয়াৰকাফ্ট লীজিং প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ

মূলধনী লাভৰ ক্ষেত্ৰত কৰ মাফ, এয়াৰকাফ্টৰ আড়াৰ বাবদ বিদেশী প্ৰতিষ্ঠানক আদায় দিয়া ধনৰ ক্ষেত্ৰত কৰ বেহাই, আইএফএছচি'সমূহত বিদেশী পুঁজিৰ স্থানান্তৰণ আৰু আইএফএছচি'ত থকা বিদেশী বেংকৰ বিনিয়োগ সংমণ্ডললৈ কৰ বেহাই অনুমোদন জনোৱাৰ প্ৰস্তাৱ উত্থাপন কৰিব খুজিছে।

কৰ বিৱৰণিৰ যৱতীয় তথ্যৰ আগতীয়া বিৱৰণৰ সংযোজন

169. সন্মানীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, কৰদাতাসকলৰ বাধ্যবাধকতাৰ ক্ষেত্ৰত কিছু সকাহ দানৰ লক্ষ্যৰে কৰ বিৱৰণিত কৰদাতাৰ দৰ্মহা-আয়ৰ বস্তুত বিৱৰণ, কৰৰ দেনা, টিডিএছ আদিৰ তথ্যৰ আগতীয়াকৈ দাখিলৰ দিহা কৰা হব। বিৱৰণ দাখিল প্ৰক্ৰিয়া আৰু অধিক সৰল কৰাৰ উদ্দেশ্যে তালিকাভুক্ত প্ৰতিভূতিসমূহৰ লগতে লভ্যাংশ আয় আৰু বেংক-ডাকঘৰ আদিৰ পৰা পোৱা সুদ, আদিৰ পৰা হোৱা মূলধনীৰ বিস্তুত তথ্যও আগতীয়াকৈ দাখিলৰ দিহা কৰা হৈছে।

ক্ষুদ্ৰ ন্যাসলৈ বেহাই

170. চিকিতসালয়, শৈক্ষিক প্ৰতিষ্ঠানৰ দৰে কাম-কাজ পৰিচালনা কৰা ক্ষুদ্ৰ ন্যাসসমূহৰ বাধ্যতামূলক কামৰ বোজা কিছু লাঘৱ কৰাৰ আশাৰে আমি এই পৰ্যন্ত বাৰ্ষিক সংগ্ৰহৰ পৰিমাণ ১ কোটি টকাৰ তলৰ নিকায়সমূহক কেতবোৰ বেহাই দি আহিছিলো যদিও এতিয়াৰে পৰা এই বেহাই ৫ কোটি চকা পৰিমাণৰ সংগ্ৰহ পৰ্যন্ত বৃদ্ধি কৰা হৈছে।

শ্ৰম কল্যাণ

171. কিছু সংখ্যক নিয়োগকৰ্তাই শ্ৰমিকসকলৰ ভৱিষ্য নিধি, সেৱা নিবৃত্তি নিধি আৰু অন্যান্য সামাজিক সুৰক্ষা নিধিৰ ধন সংশ্লিষ্ট কৰ্মচাৰীসকলৰ পৰা কাটি ৰখাৰ ব্যৱস্থা কৰিছে যদিও সেই ধন নিৰ্দ্ধাৰিত সময়ত জমা নিদিয়া কথাটো আমি মন কৰিছো। কৰ্মচাৰীসকলৰ বাবে এয়া স্বাৰ্থ আৰু আয়ৰ ক্ষতি হিচাপেই পৰিগণিত হৈ আহিছে। ইয়াতে যদি কোনোবা নিয়োগ কৰ্তা বিত্তীয়

ক্ষতিৰ সন্মুখীন হবলগীয়া হয়, তেনে পৰিস্থিতিত উল্লিখিত ধন
ৰাশি জমা নিদিয়া কথাটো একোটা স্থায়ী ক্ষতিলৈ ৰূপান্তৰিত হয়।

ষ্টাৰ্টআপসমূহৰ বাবে উত্‍সাহমূলক ব্যৱস্থা

172. দেশৰ ষ্টাৰ্টআপসমূহক উত্‍সাহিত কৰাৰ বাবে মই কৰ
ৰেহাইৰ বাবে ইতিমধ্যে প্ৰদান কৰা সময় সীমা আৰু এটা বছৰ-
২০২২চনৰ ৩১ মাৰ্চ পৰ্যন্ত সম্প্ৰসাৰিত কৰিবলৈ প্ৰস্তাব উত্থাপন
কৰিছো। তদুপৰি, বিনিয়োগৰ বাবে মূলধনী লাভ আদায়ৰ
সময়সীমা ২০২২ৰ ৩১ মাৰ্চ পৰ্যন্ত সম্প্ৰসাৰিত কৰাৰো প্ৰস্তাব
উত্থাপন কৰিছো।

পৰোক্ষ কৰ প্ৰস্তাৱ

জিএছটি

- iii. ইলেকট্ৰনিক ইনভয়চ চিষ্টেম,
- iv. বৈধ ইনপুট টেক্স ষ্টেটমেন্ট,
- v. পূৰ্বে-ফাইল কৰা সম্পাদনাযোগ্য জিএছটি ৰিটাৰ্ণ, আৰু
- vi. ৰিটাৰ্ণ ফাইলিঙৰ বিচলতা (staggering)।

জিএছটিএন চিষ্টেমৰ সামৰ্থ্যও বৃদ্ধি কৰা হৈছে।আমি তদুপৰি কৰ
ফাঁকি দিওঁতা আৰু ভুৱা বিলাৰসকলক চিনাক্ত কৰিবলৈ বিশেষ
এনালাইটিক্স আৰু কৃত্ৰিম বুদ্ধিমত্তা মোতায়েন কৰিছো আৰু
তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে বিশেষ অভিযান আৰম্ভ কৰিছো।

175.ফলাফল লাভ কৰা হৈছে।আমি যোৱা কেইটামান মাহৰ
ৰেকৰ্ড সংগ্ৰহ কৰিছো।

176.জিএছটি পৰিষদখনে সমস্যাপূৰ্ণ প্ৰসংগৰাজি অতিশয় কষ্টেৰে
দূৰ কৰিছে।পৰিষদখনৰ অধ্যক্ষ হিচাপে, মই সদনক আশ্বাস দিব
খুজিছো যেআমি ভৱিষ্যতে জিএছটিক সুচলতৰ কৰি তুলিবলৈ
সম্ভৱপৰ সকলো ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিম আৰু বিপৰীত শুক্ক কাঠামো
(inverted duty structure) ৰ দৰে অনিয়মসমূহ দূৰ কৰিম।

কাষ্টম ডিউটি সংগতকৰণ

177.আমাৰ কাষ্টম ডিউটি নীতিৰ দুটা উদ্দেশ্য থকাটো আৱশ্যকীয়। যথাঃ ঘৰুৱা মেনুফেক্চাৰিঙক প্ৰোৎসাহন আৰু বৈশ্বিক ভেল্যু শৃংখল আৰু বপ্তানিত ভালভাৱে সংযুক্ত হ'বলৈ ভাৰতক সহায় কৰা।এই জোৰে এতিয়াকৈঁচা সামগ্ৰী আৰু মূল্য সংযোজিত পণ্যৰ বপ্তানি সহজলভ্য কৰি তুলিছে।

178.ইয়াৰ অৰ্থে, যোৱা বৰ্ষত, আমি কাষ্টম ডিউটি গঠন সংশোধনী কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰো, ইয়াৰ জৰিয়তে ৮০ পুৰণি বেহাই দূৰ কৰা হয়।মই তদুপৰি এই পুনৰ্গঠনত পৰামৰ্শৰ অৰ্থে যিসকলে অপ্ৰতিৰোধ্যভাৱে ক্ৰাউড-চাৰ্টিং আহ্বানৰ প্ৰতি সঁহাৰি জনালে, তেওঁলোক সকলোকে ধন্যবাদ জনাইছো।মই এতিয়া এই বৰ্ষত ৪০০ ৰোধিক পুৰণি বেহাই পৰ্যালোচনাৰ প্ৰস্তাৱ জনাইছো।বিস্তৃত আলোচনা মৰ্মে আমি এয়া আৰম্ভ কৰিম আৰু ২০২১ ৰ ১ অক্টোবৰৰপৰা আমি সংশোধিত কাষ্টম ডিউটি প্ৰণালীৰ সূচনা কৰিম, যি হ'ব বিকৃতি (distortions) মুক্ত।মই তদুপৰি প্ৰস্তাৱ জনাইছো যেযিকোনো নতুন কাষ্টম ডিউটি বেহাই ইয়াৰ জাৰি হোৱা তাৰিখৰপৰা আৰম্ভ কৰি পৰৱৰ্তী দুবছৰৰ ৩১ মাৰ্চলৈকে বৈধ হৈ থাকিব।

ইলেকট্ৰনিক আৰু ম'বাইল ফোন উদ্যোগ

179.ঘৰুৱা ইলেকট্ৰনিক মেনুফেক্চাৰিঙ দ্রুতভাৱে বৃদ্ধি পাইছে।আমি ম'বাইল আৰু চাৰ্জাৰৰ দৰে সামগ্ৰীসমূহ বপ্তানি কৰি আছো।বৃহত্তৰ ঘৰুৱা মূল্য সংযোজনৰ অৰ্থে, আমি চাৰ্জাৰৰ অংশ আৰু ম'বাইলৰ উপাংশত কেতবোৰ বেহাই প্ৰত্যাহাৰ কৰিছো।তদুপৰি, ম'বাইলৰ কিছু অংশ শূন্য হাৰৰপৰা পৰিমিত ২.৫% লৈ ৰূপান্তৰিত কৰা হ'ব।

লো আৰু তীখা

180.শেহতীয়াভাৱে লো আৰু তীখাৰ মূল্য অধিক বৃদ্ধি হোৱাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এমএছএমই আৰু আন ব্যৱহাৰকাৰী উদ্যোগসমূহ তীব্ৰভাৱে প্ৰভাৱিত হৈছে।সেয়েহে আমি চেমিচ, ফ্লেট আৰু নন-এলয়, এলয় আৰু ষ্টেইনলেছ ষ্টীলৰ লং প্ৰডাক্টৰ কাষ্টম ডিউটি ৭.৫% লৈ অভিন্নভাৱে হ্রাস কৰি আছো।এমএছএমই কে প্ৰমুখ্য

কৰি মেটেল ৰি-চাইক্লার্ছসকলক সহায় আগবঢ়াবলৈ, মই ২০২২ ৰ ৩১ মাৰ্চলৈকে ষ্টীল স্ক্ৰেপৰ ওপৰত ডিউটি বেহাই দিছো। তদুপৰি, নিৰ্দিষ্ট ষ্টীল প্ৰডাক্টৰ ওপৰত এডিডি আৰু চিভিডি প্ৰত্যাহাৰ কৰিছো। তদুপৰি, কপাৰ ৰিচাইক্লার্ছসকললৈ সহায় আগবঢ়াবলৈ, মই কপাৰ স্ক্ৰেপৰ ওপৰত ডিউটি ৫% ৰপৰা ২.৫% লৈ হ্ৰাস কৰিছো।

টেক্সটাইল

181. টেক্সটাইল খণ্ডটোৱে নিয়োগ সৃষ্টি কৰি অহাৰ সমান্তৰালভাৱে অৰ্থনীতিলৈ লক্ষ্যণীয় বৰঙণি যোগান ধৰি আহিছে। মানৱ সৃষ্ট টেক্সটাইললৈ কেঁচা সামগ্ৰী ইনপুটৰ ডিউটিসমূহ যুক্তিসংগত কৰাৰ আৱশ্যকতা আছে। আমি এতিয়া নাইলন চেইন পলিষ্টাৰ আৰু আন মানৱসৃষ্ট ফাইবাৰৰ সৈতে একে কৰিছো। আমি কেপ্ৰ'লেকটাম, নাইলন চিপচ আৰু নাইলন ফাইবাৰ ও য়াৰ্ণৰ বিচিডি হাৰ অভিন্নভাৱে ৫% লৈ হ্ৰাস কৰিছো। এই ব্যৱস্থাই টেক্সটাইল উদ্যোগটো, এমএছএমই আৰু আনকি ৰপ্তানিকো সহায় কৰিব।

কেমিকেল

182. আমি ঘৰুৱা মূল্য সংযোজনক উৎসাহিত কৰিবলৈ আৰু বিপৰ্যয় দূৰ কৰিবলৈ কেমিকেলৰ ওপৰত কাষ্টম ডিউটিৰ হাৰ ক্ৰমাংকৃত (calibrated) কৰিছো। আন সামগ্ৰীসমূহৰ বাহিৰেও, আমি বিপৰ্যয় ৰোধ কৰিবলৈ নাপথাৰ ওপৰত কাষ্টম ডিউটি ২.৫% লৈ হ্ৰাস কৰি আছো।

সোণ আৰু ৰূপ

183. সোণ আৰু ৰূপৰ ওপৰত এতিয়া ১২.৫% প্ৰাথমিক কাষ্টম ডিউটি আৰোপ কৰা হৈছে। ২০১৯ ৰ জুলাইত ১০% ৰপৰা বৃদ্ধিৰেপৰা, মূল্যবান ধাতুৰ মূল্য তীব্ৰভাৱে বৃদ্ধি পাই আহিছে। ইয়াক পূৰ্বৰ স্তৰৰ সমীপৱৰ্তী কৰি তুলিবলৈ, আমি সোণ আৰু ৰূপৰ ওপৰত কাষ্টম ডিউটি যুক্তিসংগত কৰি আছো।

নৱীকৰণযোগ্য শক্তি

184.A অংশত, আমি ইতিমধ্যে স্বীকাৰ কৰিছো যেভাৰতৰ অৰ্থে সৌৰ শক্তিৰ অংগীকাৰ বৃহৎ। ঘৰুৱা সামৰ্থ্য গঢ়ি তুলিবলৈ, আমি সৌৰ চেল আৰু সৌৰ পেনেলৰ অৰ্থে পৰ্যায়ভিত্তিক মেনুফেক্চাৰিং পৰিকল্পনা প্ৰকাশ কৰিম। বৰ্তমানে, ঘৰুৱা উৎপাদনক উৎসাহিত কৰিবলৈ, আমি সৌৰ ইনভাৰ্টাৰৰ ডিউটি ৫% ৰপৰা ২০% লৈ আৰু সৌৰ লেনটাৰ্ণৰ ডিউটি ৫% ৰপৰা ১৫% লৈ বৃদ্ধি কৰি আছো।

কেপিটেল ইকুইপমেন্ট আৰু অট' পাৰ্টছ

185. ঘৰুৱাভাৱে গুৰু কেপিটেল ইকুইপমেন্ট মেনুফেক্চাৰিঙৰ সম্ভাৱনা অপৰিসীম। আমি ইয়াৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত ৰেট গঠন বিসৃতভাৱে পৰ্যালোচনা কৰিম। অৱশ্যে, আমি তাৎক্ষণিকভাৱে নিৰ্দিষ্ট সামগ্ৰীৰ ডিউটি ৰেটৰ সংশোধনী ঘটাইছো। আমি টানেল ব'ৰিং মেছিনৰ ওপৰত থকা ৰেহাই প্ৰত্যাহাৰৰ প্ৰস্তাৱ জনাইছো। ইয়াৰ ওপৰত ৭.৫% কাষ্টম ডিউটি আৰোপ কৰা হ'ব আৰু ইয়াৰ অংশৰ ডিউটি হ'ব ২.৫%। আমি অট' পাৰ্টছৰ সাধাৰণ ৰেটৰ সৈতে সংগতি ৰাখি নিৰ্দিষ্ট অট' পাৰ্টছৰ কাষ্টম ডিউটি ১৫% লৈ বৃদ্ধি কৰিছো।

এমএছএমই পণ্য

186. এমএছএমইসমূহক উপকৃত কৰি তুলিবলৈ আমি নিৰ্দিষ্ট কেতবোৰ সলনিৰ প্ৰস্তাৱ জনাইছো। আমি ষ্টীল স্ক্ৰিউ আৰু প্লাষ্টিক বিন্ডাৰ ৱেৰৰ ওপৰত ডিউটি ১০% ৰপৰা ১৫% লৈ বৃদ্ধি কৰিছো। প্ৰাৱন ফীডৰ ওপৰত ৫% ৰপৰা ১৫% লৈ বৃদ্ধি কৰা হৈছে। আমি ডিউটি-বিহীন সামগ্ৰীসমূহৰ আমদানিত ৰেহাই যুক্তিসংগত কৰিছো। এয়া হৈছে কাপোৰ, চামৰা আৰু হস্তশিল্পজাত সামগ্ৰীৰ ৰপ্তানিকাৰীসকললৈ ইনচেন্টিভ। প্ৰায় সকলোবোৰ সামগ্ৰীয়েই আমাৰ এমএছএমইসমূহে ঘৰুৱাভাৱে নিৰ্মাণ কৰে। আমি নিৰ্দিষ্ট প্ৰকাৰৰ লেডাৰৰ আমদানিত থকা ৰেহাই প্ৰত্যাহাৰ কৰিছো। ইয়াৰ কাৰণ হৈছে এইসমূহ ঘৰুৱাভাৱে উৎপাদিত হৈ আহিছে আৰু ইয়াৰ পৰিমাণ আৰু মানদণ্ড সন্তোষজনক, ইয়াৰে গৰিষ্ঠসংখ্যকেই এমএছএমইসমূহে উৎপাদন কৰে। আমি তদুপৰি ফিনিচড চিনথেটিক জেম ষ্ট'নৰ কাষ্টম ডিউটি বৃদ্ধি কৰিছো। ইয়াৰ উদ্দেশ্য হৈছে ঘৰুৱা

কৃষিজাত পণ্য

187. কৃষকসকলক উপকৃত কৰিবলৈ, আমি কপাহৰ কাষ্টম ডিউটি শূন্যৰপৰা ১০% লৈ আৰু খাঁটি ছিন্ধু আৰু ছিন্ধু য়াৰ্ণৰ কাষ্টম ডিউটি ১০% ৰপৰা ১৫% লৈ বৃদ্ধি কৰিছোঁ। আমি তদুপৰি পৰিৱৰ্তিত ইথাইল এলকহলৰ শেষ-ব্যৱহাৰ ভিত্তিক অনুমোদন প্ৰত্যাহাৰ কৰিছোঁ। সম্প্ৰতি, গোমধানৰ তুঁহ, খলিহৈ আৰু পশুৰ খাদ্যত যোগ দিয়া সামগ্ৰীৰ ৰেট ১৫% লৈ অভিন্নভাৱে ক্ৰমাংকৃত কৰিছোঁ।

188. উৎপাদন অধিক কৰি তুলিবলৈ কৃষিজাত আন্তঃগাঁথনিৰ তাৎক্ষণিক উন্নয়ন সাধন আৱশ্যকীয় হৈ পৰিছে। যথোচিতভাৱে কৃষিজাত উৎপাদন সংৰক্ষণ আৰু সংসাধনৰ বাবেও ইয়াৰ আৱশ্যকতা অধিক। এই ব্যৱস্থাই আমাৰ কৃষকসকলৰ অৰ্থে পাৰিশ্ৰমিক বৃদ্ধি হোৱাটো নিশ্চিত কৰি তুলিব। এই উদ্দেশ্যৰ বাবে উপায় নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ, কম সংখ্যক সামগ্ৰীৰ কৃষি আন্তঃগাঁথনি আৰু উন্নয়ন উপকৰ (AIDC) ৰ প্ৰস্তাৱ জনাইছোঁ। অৱশ্যে, এই উপকৰ প্ৰয়োগৰ বিপৰীতে, বহু সংখ্যক সামগ্ৰীক লৈ উপভোক্তাৰ ওপৰত অতিৰিক্ত বোজা জাপি দিব খোজা হোৱা নাই।

প্ৰক্ৰিয়াৰ যুক্তিযুক্তকৰণ আৰু অনুবৰ্তিতা শিথিল কৰা

189. তেওঁলোকৰ বিবেচকী প্ৰয়োগৰ অৰ্থে, আমি এডিডি আৰু চিভিডি লেভীৰে সম্পৰ্কীয় ব্যৱস্থাসমূহৰ নিৰ্দিষ্ট কেতবোৰ পৰিৱৰ্তনৰ প্ৰস্তাৱ জনাইছোঁ। কাষ্টম অনুসন্ধান সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ, আমি নিৰ্দিষ্ট সময়সীমা আগবঢ়াইছোঁ। ২০২০ ত, আমি তুৰন্ত কাষ্টম ব্যৱস্থাৰ প্ৰৱৰ্তন কৰিছিলোঁ, যাৰ জৰিয়তে ফেচলেছ, পেপাৰলেছ আৰু কনটেইনেলেছ কাষ্টম ব্যৱস্থা গঢ়ি তোলা যায়। ২০২০ ৰ ছেপ্টেম্বৰৰপৰা প্ৰযোজ্য হোৱাকৈ, উৎপত্তি বিধিৰ প্ৰশাসনৰ অৰ্থে আমি এটা নতুন পদ্ধতি ৰূপায়ণ কৰিছোঁ। এফটিএৰ অপব্যৱহাৰ হলে পৰীক্ষা কৰাত ই সহায় আগবঢ়াইছে।

190.প্রত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ কৰ সলনিৰ প্ৰস্তাৱৰ সবিশেষ মোৰ ভাষণৰ পৰিশিষ্টত উল্লেখ কৰা হৈছে।

191.মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়, এই কথাৰে মই বাজেটখনি এই মহিমামণ্ডিত সদনক সমৰ্পণ কৰিলো।

বাজেটভাষণৰঅংশ A-বসৈতেপৰিশিষ্ট

পৰিশিষ্ট-১

স্বাস্থ্যআৰুসুস্থতা - ব্যয়

(কোটিত)

মন্ত্ৰালয়/বিভাগ	প্ৰকৃত ২০১৯- ২০	ব'ই ২০২০- ২১	ব'ই ২০২০- ২১
স্বাস্থ্যআৰুপৰিয়ালকল্যাণবি ভাগ	৬২,৩৯ ৭	৬৫,০১ ২	৭১,২৬৯
স্বাস্থ্যগৱেষণাবিভাগ	১,৯৩৪	২,১০০	২,৬৬৩
আয়ুসমন্ত্ৰালয়	১,৭৮৪	২,১২২	২,৯৭০
কভিডসম্বন্ধীয়বিশেষসুবিধা			
টীকাকৰণ			৩৫,০০০
খোৱাপানীআৰুঅনাময়বিভা গ	১৮,২৬ ৪	২১,৫১ ৮	৬০,০৩০
পৰিপুষ্টি	১,৮৮০	৩,৭০০	২,৭০০
পানীআৰুঅনাময়ৰবাবেএফচি অনুদান			৩৬,০২২
স্বাস্থ্যৰবাবেএফচিঅনুদান			১৩,১৯২

মুঠ	৮৬,২৫ ৯	৯৪,৪৫ ২	২,২৩,৮৪ ৬
-----	------------	------------	--------------

পৰিশিষ্ট-২

প্ৰকল্পসমূহঃ পথ আৰু ঘাইপথ

মুখ্য এক্সপ্ৰেছৱে/কৰিডৰ

• দিল্লী-

মুম্বাই এক্সপ্ৰেছৱেঃ বাকী ২৬০ কিলোমিটাৰ ৩১.৩.২০২১ চনৰ আগতে
প্ৰদান কৰাহ'ব।

• বেংগালুৰু-

চেন্নাই এক্সপ্ৰেছৱেঃ চলিত বিত্তীয় বৰ্ষত ২৭৮ কিলোমিটাৰ আৰম্ভ কৰাহ'ব।
নিৰ্মাণ ২০২১-২২ চনত আৰম্ভ হ'ব।

• দিল্লী-

দেৰাদুন অৰ্থনৈতিক কৰিডৰঃ চলিত বিত্তীয় বৰ্ষত ২১০ কিলোমিটাৰ ক
ৰিডৰ আৰম্ভ কৰাহ'ব। নিৰ্মাণ ২০২১-২২ চনত আৰম্ভ হ'ব।

• কানপুৰ-লক্ষ্ণৌ এক্সপ্ৰেছৱেঃ ২০২১-

২২ চনত ৰাষ্ট্ৰীয় পথ ২৭ লৈ এক বিকল্প পথ প্ৰদান কৰা ৬৩ কিলোমিটাৰ
এক্সপ্ৰেছৱে আৰম্ভ কৰাহ'ব।

• চেন্নাই-

চালেম কৰিডৰঃ ২৭৭ কিলোমিটাৰ এক্সপ্ৰেছৱে প্ৰদান কৰাহ'ব আৰু ২
০২১-২২ চনত নিৰ্মাণ আৰম্ভ হ'ব।

• ৰায়পুৰ-বিশাখাপট্টনমঃ ছত্তীশগড়,

উৰিষ্যা আৰু উত্তৰ অন্ধ্ৰপ্ৰদেশৰ মাজেৰে যোৱা ৪৬৪ কিলোমিটাৰ চলি
ত বৰ্ষত প্ৰদান কৰাহ'ব। নিৰ্মাণ ২০২১-২২ চনত আৰম্ভ হ'ব।

• অসত্ৰসৰ-জামনগৰঃ নিৰ্মাণ ২০২১-২২ চনত আৰম্ভ হ'ব

• দিল্লী-কাত্ৰাঃনিৰ্মাণ২০২১-২২চনতআৰম্ভহ'ব

গতিৰাডাৰ, পৰিৱৰ্তনশীলবাৰ্তাছাইনবোৰ্ড,
জিপিএছসক্ষমপুনৰুদ্ধাৰভেনৰসৈতেউন্নতট্ৰেফিকব্যৱস্থাপনাপ্ৰণা
লীসকলোনতুনচাৰিআৰুছয়লেনৰঘাইপথতস্থাপনকৰাহ'ব।

পৰিশিষ্ট-৩

পুনঃবিনিয়োগ/কৌশলগত পুনঃবিনিয়োগ নীতিৰ মুখ্য বিষয়সমূহ

উদ্দেশ্যসমূহ

ক) বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানকে ধৰি কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰী ৰাজহুৱা খণ্ডৰ
উদ্যোগৰ উপস্থিতি হ্রাস কৰা আৰু ব্যক্তিগত খণ্ডৰ বাবে নতুন
বিনিয়োগৰ স্থান সৃষ্টি কৰা

খ) পুনঃবিনিয়োগৰ পিছত, কেন্দ্ৰীয় ৰাজহুৱা খণ্ডৰ উদ্যোগ
(চিপিএছই)/বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশ ব্যক্তিগত
মূলধন, প্ৰযুক্তি আৰু সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ ব্যৱস্থাপনা প্ৰক্ৰিয়াৰ যোগেৰে হ'ব।
অৰ্থনৈতিক বিকাশ আৰু নতুন চাকৰিত অৰিহণা যোগাব।

গ) পুনঃবিনিয়োগে চৰকাৰৰ বিভিন্ন সামাজিক খণ্ড আৰু
উন্নয়নমূলক কাৰ্যসূচীত অৰ্থ বিনিয়োগৰ বাবে আগুৱাই নিয়ে।

আঁচনিৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

ক) আঁচনিৰে বিদ্যমান চিপিএছই, ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বেংক আৰু
ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বীমা কোম্পানীসমূহ সামৰি লয়।

খ) বিভিন্ন খণ্ডক কৌশলগত আৰু অ-কৌশলগত খণ্ড হিচাপে
শ্ৰেণীবদ্ধ কৰা হ'ব।

গ) শ্ৰেণীবদ্ধ কৌশলগত খণ্ডবোৰ হৈছে:

১) পাৰমাণৱিক শক্তি, মহাকাশ আৰু প্ৰতিৰক্ষা

২) পৰিবহন আৰু টেলিযোগাযোগ

৩) শক্তি, পেট্ৰ'লিয়াম, কয়লা আৰু অন্যান্য খনিজ

৪) বেংকিং, বীমা আৰু বিত্তীয় সেৱা

ঘ) কৌশলগত খণ্ডত, ৰাজহুৱা খণ্ডৰ উদ্যোগসমূহৰ নূন্যতম উপস্থিতি থাকিব। কৌশলগত খণ্ডৰ বাকী চিপিএছইবোৰ আন চিপিএছইৰ সৈতে ব্যক্তিগতকৰণ বা একত্ৰিত বা সহায়ক কৰা হ'ব বা বন্ধ কৰা হ'ব।

ঙ) অ-কৌশলগত খণ্ডত, চিপিএছইৰ ব্যক্তিগতকৰণ কৰা হ'ব, অন্যথা বন্ধ কৰা হ'ব।

ANNEXURE-IV

কৃষি সামগ্ৰীৰ এমএছপি ক্ৰয়

বৰ্ষ	ঘেহু		ধান		কাঁপাহ	
	এমএছপি মূল্য(কোটি)	উপকৃত হোৱা খেতিয়কৰ সংখ্যা(লাখ)	এমএছপি মূল্য(কোটি)	উপকৃত হোৱা খেতিয়কৰ সংখ্যা(লাখ)	এমএছপি মূল্য(কোটি)	উপকৃত হোৱা খেতিয়কৰ সংখ্যা(লাখ)
২০১০-১১	২৪৭৬৪.৩	উপলব্ধ নহয়	৫২৫৭৩.০৪	উপলব্ধ নহয়	-	-
২০১১-১২	৩৩১৫২	উপলব্ধ নহয়	৫৮০৮৪.৪৮	উপলব্ধ নহয়	১৪	০.০২
২০১২-	৪৯০২০.১৮	উপলব্ধ	৬৫০৩৯.২৮	উপলব্ধ	৪৭৯৭	৭.৩

୧୭		ନହଇ		ନହଇ		
୨୦୧୭- ୧୮	୩୩୪୧୫.୨୦	ଓପଲକ୍ସ ନହଇ	୬୩୯୨୧.୬୫	ଓପଲକ୍ସ ନହଇ	୯୦	୦.୧୫
୨୦୧୫- ୧୬	୩୯୨୩୨.୨୦	ଓପଲକ୍ସ ନହଇ	୬୬୯୫୪.୦୦	ଓପଲକ୍ସ ନହଇ	୧୪୫୦୬	୨୯.୫
୨୦୧୫- ୧୬	୫୦୧୨୧.୬୦	ଓପଲକ୍ସ ନହଇ	୧୩୯୪୧.୯୦	୧୩.୦୪	୧୪୨୫	୧.୯୧
୨୦୧୬- ୧୭	୩୫୦୧୫.୫୩	୨୦.୫୧	୪୫୪୦୨.୧୩	୧୬.୪୫	-	-
୨୦୧୭- ୧୮	୫୦୦୪୯.୦୦	୩୧.୪୧	୯୦୩୯୧.୪୬	୧୨.୩୧	୪୯୪	୦.୪୪
୨୦୧୮- ୧୯	୬୨୦୫.୩୩	୩୪.୧୧	୧୧୬୪୩୯.୫୧	୯୬.୯୫	୨୯୧୬	୨.୩୪
୨୦୧୯- ୨୦	୬୨୪୦୨.୪୪	୩୫.୫୧	୧୫୧୯୨୪.୦୪	୧୨୫.୫୯	୨୪୫୦୦	୨୧.୫
୨୦୨୦- ୨୧	୧୫୦୫୯.୬୦	୫୩.୩୬	୧୧୨୧୫୨ **	୧୫୫**	୨୫୯୧୫*	୧୪.୨୬*
* ୨୧.୦୧.୨୦୨୧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ; **ଆନୁମାନିକ ମୂଲ୍ୟ						

**ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষা নীতিৰ অংশ হিচাপে শিক্ষা খণ্ডক লৈ প্ৰস্তুত
কৰা পদক্ষেপঃ**

- এনপিএছটি(National Professional Standards for Teachers)ৰ ৰূপত সকলো স্কুলৰ শিক্ষকৰ মান উন্নত কৰা হ'ব। ই শিক্ষকৰ সক্ষমতা বৃদ্ধি কৰিব আৰু দেশৰ সকলো চৰকাৰী আৰু ব্যক্তিগত খণ্ডৰ মুঠ ৯২ লাখ শিক্ষকক সাঙুৰি লোৱা হ'ব।
- পুতলা বিনোদন আৰু শিক্ষা উভয়ৰে এক আহিলা। সকলো পৰ্যায়ৰ স্কুল শিক্ষাৰ বাবে এক অনন্য থলুৱা পুতলা-ভিত্তিক শিক্ষণ প্ৰণালী বিকশিত কৰা হ'ব। ইশ্ৰেণীকোঠাৰ পৰিৱেশ সলনি কৰিব আৰু শিক্ষার্থীসকলক আনন্দদায়ক অভিজ্ঞতা দিব।
- এটা ৰাষ্ট্ৰীয় ডিজিটেল শৈক্ষিক আৰ্কিটেকচাৰ(NDEAR)স্থাপন কৰা হ'ব। ই কেৱল শিক্ষাদান আৰু শিক্ষা গ্ৰহণৰ কাৰ্যকলাপক সহায় কৰাই নহয়, বৰং কেন্দ্ৰ আৰু ৰাজ্য তথা কেন্দ্ৰীয় শাসিত অঞ্চলৰ শৈক্ষিক পৰিকল্পনা, পৰিচালনা আৰু প্ৰশাসনত সহায় কৰিব।
- শ্ৰৱণ প্ৰতিবন্ধকতা থকা শিশুৰ বাবে চৰকাৰে দেশজুৰি ভাৰতীয় সাংকেতিক ভাষাৰ মান উন্নত কৰিব আৰু তেনে শিশুৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু ৰাজ্যিক পাঠ্যক্ৰম তৈয়াৰ কৰিব।
- বহুসংখ্যক জেষ্ঠ আৰু অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষক আছে।তেওঁলোকক স্কুলৰ শিক্ষক আৰু ইডুকেটৰক নিৰীক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব।
- দ্বি-মাত্ৰিক পেৰামিটাৰৰ ওপৰত ইতিমধ্যে শিক্ষার্থীসকলৰ মূল্যাংকন সম্পন্ন হৈছে। এই আহিলাৰ ব্যৱহাৰে শিকাৰ জ্ঞানৰ স্তৰ নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ লগতে শিশুৰ ব্যতিক্ৰমী শক্তি আৰু প্ৰতিভা চিনাক্ত কৰাতো সহায় কৰিব।
- সম্পদৰ বৰ্ধিত উপলব্ধতা নিশ্চিত কৰিবলৈ প্ৰাপ্তবয়স্কৰ শিক্ষাৰ গোটেই প্ৰক্ৰিয়াটোক সাঙুৰি অনলাইন ম'ডুলছ আৰম্ভ কৰা হ'ব।

- ক'ভিড-১৯ মহামাৰী সত্ত্বেও আমি ৩০লাখৰো অধিক প্ৰাথমিক স্কুলৰ শিক্ষকক ডিজিটেলী প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰা হৈছে। ইয়াক অধিক আগুৱাই ২০২১-২২ত আমি ৫৬ লাখ স্কুল শিক্ষকক প্ৰশিক্ষণ আগবঢ়াম।
- বিগত কেইবছৰত আমাৰ প্ৰধানমন্ত্ৰীয়ে ব'ৰ্ড পৰীক্ষাৰ পূৰ্বে প্ৰতিবছৰে শিক্ষাৰ্থীসকলৰ সৈতে মতবিনিময় কৰি আহিছে, যাতে তেওঁলোকে উদ্বিগ্নতা আৰু হতাশাৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পাব পাৰে। এই দিশৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আমি চিবিএছই ব'ৰ্ড পৰীক্ষা ২০২২-২৩ৰ শৈক্ষিক বৰ্ষৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ পৰ্যায়ক্ৰমে সংস্কাৰ সাধন কৰিম। বাস্তৱ পৰিস্থিতিৰ সৈতে যাতে শিক্ষাৰ্থীসকলকে মোকাবিলা কৰিব পাৰে, তাৰ বাবে পৰীক্ষাৰ পৰিৱৰ্তে শিক্ষাৰ্থীসকলৰ বিষয়ৰ ওপৰত ধাৰণাগত স্পষ্টতা, বিশ্লেষণাত্মক দক্ষতা আৰু জ্ঞানৰ প্ৰয়োগ সন্দৰ্ভত পৰীক্ষা লোৱা হ'ব।
- বিদেশী উচ্চ শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানৰ সৈতে শৈক্ষিক সহযোগিতা বৃদ্ধি কৰিবলৈ এক নিয়ামক ব্যৱস্থা গঢ় দিয়াৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়োৱা হৈছে। এই ব্যৱস্থাই দ্বৈত ডিগ্ৰী, যুটীয়া ডিগ্ৰী আদিত অনুমতি প্ৰদান কৰিব।

				০	০০		২৯
	১) প্রধানমন্ত্রী কৃষি সঞ্চয় যোজনা	২১ ৮৭. ০০	৩১ ০৫. ০০	৫৪৯ ৩.৪ ০	১৯ ৬৩ .৩০	৫০০ ০.০০	৪২ ২৫. ০০
৬ ২	খোরা পানী আৰু স্বচ্ছতা বিভাগ						
	স্বচ্ছ ভাৰত মিছন(গ্রাম্য) জলজীৱন মিছন/ৰাষ্ট্ৰীয় গ্রাম্য খোৱা পানী আঁচনি	---	---	৮৬ ৯৮. ২০ ---	৩৬ ০০. ০০ ---	---	---
						১২০ ০০.০ ০	
৭০	নতুন আৰু নৱীকৰণযোগ্য শক্তি মন্ত্ৰালয়						
	গ্ৰীড ইণ্টাৰেক্টিভ নৱীকৰণযোগ্য শক্তি, অফ- গ্ৰীড/নৱীকৰণযো গ্য শক্তি বিতৰণ আৰু বিকেন্দ্ৰীকৰণ	১৬ ৪০. ০০	---	---	---	---	---
	প্রধানমন্ত্রী কৃষি উৰ্জা সংৰক্ষণ আৰু উৎপাদন মহাভিজন(পিএম- কুসুম)	---	---	---	---	১০ ০০. ০০	---
৭৭	বন্দৰ, জাহাজ পৰিবহণ আৰু জলপথ মন্ত্ৰালয়						
	Inland Waterways Authority of India (IWAI) Projects	৩৪ ০.০ ০	৬৬ ০.০ ০	---	---	---	---
৭৮	শক্তি মন্ত্ৰালয়						

	দীন দয়াল উপাধ্যায় গ্রাম জ্যোতি যোজনা/সৌভাগ্য	৫০ ০০. ০০	৪০ ০০. ০০	১৩৮ ২৭. ০০	৩৭ ৮২. ০০	৫৫ ০০. ০০	৫০ ০০. ০০
	পাৱাৰ ছিষ্টেম ডেভেলাপমেণ্ট ফাণ্ড প্ৰজেক্ট	---		৫৫০ ৪.৭০	---	---	---
৮ ৬	গ্রাম্য উন্নয়ন বিভাগ						
	প্ৰধানমন্ত্ৰী আৱাস যোজনা(পিএমএৱা ই)-গ্ৰাম্য	---	৭৩ ৩০. ০০	১০৬ ৭৮. ৮০	১০ ৮১ ১.০ ০	১০ ০০ ০.০ ০	২০ ০০ ০.০ ০
	মুঠ	৯১ ৬৭. ০০	১৫ ০৯ ৫.০ ০	৬৫ ৬০২ .০০	২২ ০০ ৬. ৩০	৪৯ ৫০ ০.০ ০	৩১৪ ৫৯. ২৯

অধীনত অতিৰিক্ত সম্পদৰ প্ৰয়োজনীয়তা পূৰণ কৰিবলৈ)							
মুঠ	১০০০০.০০	৭৩০০০.০০	৯৭০০০.০০	১২৬৩১০.০০	১৩৬৬০.০০	৯৪৬৩৬.০০	৩০০০০.০০
মুঠ (এ+বি)	৭৯১৬৭.০০	৮৮০৯৫.০০	১৬২৬০.০০	১৪৮৩১.০০	১৮৬১০.০০	১২৬০৯.০০	৩০০০০.০০

৩১.০৩.২০২০ পৰ্যন্ত এনএছএছএফ ঋণৰ পৰিমাণ আছিল ২,৫৪,৬০০ কোটি

বিশেষ দৃষ্টব্য:

(i) অসামৰিক বিমান পৰিবহণ মন্ত্ৰালয়ৰ অধীনস্থ এয়াৰ ইণ্ডিয়া এছেট হাল্ডিং লিমিটেড(এআইএএইচএল)ক ২০১৯-২০ বিত্তীয় বৰ্ষত ৭,০০০ কোটি পৰ্যন্ত ইবিআৰ সংগ্ৰহৰ অনুমতি দিয়া হৈছিল।

(ii) বেলৱেমন্ত্ৰালয়ে ৰাষ্ট্ৰীয় প্ৰকল্পসমূহৰ বাবে ১০,২০০ কোটিৰ পুঁজিৰ অনুমোদন জনাইছে।

(iii) ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বেংকত পুঁজি বিনিয়োগ: ২০১৭-১৮ত ৮০,০০০ কোটি, ২০১৮-১৯ত ১,০৬,০০০ কোটি আৰু ২০১৯-২০ত ৬৫,৪৪৩ কোটি টকা ৰাজহুৱা খণ্ডৰ বেংকৰ পুনৰ পুঁজিকৰণৰ বাবে বিনিয়োগ কৰা হৈছে। এই উদ্দেশ্যে, ২০,০০০ কোটি টকা ২০২০-২১ত ধাৰ্য কৰা হৈছে। ২০২০-২১ বিত্তীয় বৰ্ষত এতিয়ালৈকে ৫,৫০০কোটি নতুন মূলধন হিচাপে চৰকাৰে বিনিয়োগ কৰিছে।

(iv) বাজেট ২০২১-২২ৰ অংশ বিত দিয়া বাৰ্ষিক প্ৰকল্পৰ ওপৰত ঋণৰ প্ৰতিবেদন। ২০১৯-২০ বিত্তীয় বৰ্ষৰ অন্তত অপৰিশোধিত বাৰ্ষিক ঋণৰ পৰিমাণ আছিল ৪১,৮২২.০৪ কোটি।

বাজেট ভাষণৰ 'বি' অংশৰ অৱশিষ্ট

প্ৰত্যক্ষ কৰ প্ৰস্তাৱ:

ক্রমিক নম্বৰ	প্ৰস্তাৱ	সংক্ষেপে প্ৰস্তাৱিত সংশোধনসমূহ
১.	জেষ্ঠ নাগৰিকলৈ সকাহ	৭৫ বছৰ অথবা তাতকৈ অধিক বয়সৰ জেষ্ঠ নাগৰিক পেঞ্চনাৰৰ অভাৱ-অভিযোগ হ্ৰাস কৰিবলৈ তেওঁলোকক আয়কৰৰ আবেদন পূৰণৰ পৰা বেহাই দিয়াৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে। এই বেহাই সেইসকল জেষ্ঠ নাগৰিকৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য হ'ব, যাৰ পেঞ্চনৰ আয়ৰ বাহিৰে কেৱল সূতৰ উপাৰ্জন(interest income) আছে।
২.	সময়সীমা হ্ৰাস	অভাৱ-অভিযোগ হ্ৰাস কৰিবলৈ মূল্যায়নৰ পুনৰ মুকলিৰ বাবে সময়সীমা বৰ্তমানৰ ৬বছৰৰ পৰা ৩বছৰলৈ হ্ৰাস কৰা হৈছে। ১০ বছৰ পৰ্যন্ত পুনৰ মুকলিৰ প্ৰস্তাৱত অনুমতি দিয়া হ'ব যদিহে ব্যক্তিজনৰ বছৰি অঘোষিত আয় ৫০ লাখ অথবা তাতকৈ অধিক হয়।
৩.	লাভাংশৰ বাবে সকাহ	কৰদাতালৈ সকাহ দিয়াৰ উদ্দেশ্যে লাভাংশ আয়ৰ ওপৰত অগ্ৰিম কৰ দেনা তেতিয়াহে উত্থাপন হ'ব যেতিয়া লাভাংশৰ ঘোষণা অথবা লেনদেন সম্পন্ন হ'ব। ৰিয়েল ইষ্টেট

		ইনফ্ৰাষ্ট্ৰাকচাৰ ট্ৰাষ্ট অথবা ইনফ্ৰাষ্ট্ৰাকচাৰ ইনভেষ্টমেণ্ট ট্ৰাষ্টক আদায় দিয়া লাভাংশ টিডিএছৰ পৰা বেহাই দিয়া হ'ব।
৪.	বিবাদ নিষ্পত্তি কমিটি (ডিআৰচি) গঠন	মামলা-মকদ্দমা হ্রাস কৰিবলৈ আৰু ক্ষুদ্ৰ কৰদাতাৰ বিবাদ নিষ্পত্তি প্ৰক্ৰিয়াক গতি দিবলৈ এখন বিবাদ নিষ্পত্তি কমিটি গঠনৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়োৱা হৈছে। ফলস্বৰূপে, ০১.০২.২০২১ৰ পৰা নিষ্পত্তি আয়োগ ভংগ হৈ যাব। অৱশ্যে, আধৰুৱা হৈ থকা গোচৰসমূহ এখন অন্তৰ্ৰীকালীন ব'ৰ্ডে নিষ্পত্তি কৰিব।
৫.	ফেচলেছ ইনকাম টেক্স এপিলেট ট্ৰিবিনেল(আইটিএটি)	স্বচ্ছ আৰু নিকা টেক্স এপিলেট মেকানিজম নিশ্চিত কৰিবলৈ ফেচলেছ আৰু জুৰিছ্‌ডিকচন-লেছ ইনকাম টেক্স এপিলেট ট্ৰিবিনেল গঠনৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। ট্ৰিবিউনেল আৰু এপিলেটৰ মাজত সকলো যোগাযোগ বৈদ্যুতিকভাৱে সম্পন্ন হ'ব।
৬.	আৰবান ক'পাৰেটিভ বেংক(ইউচিবি)ক স্মল ফাইনেন্স	ইউচিবিৰ এছএফবিলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিবলৈ কৰ নিউট্ৰেলিটি প্ৰদানৰ প্ৰস্তাৱ

	বেংক(এছএফবি)লৈ ৰূপান্তৰ কৰ নিৰপেক্ষতা	আগবঢ়োৱা হৈছে। সেয়ে, ইউচিবি-এ এছএফবিলৈ সম্পত্তি ট্ৰেন্সফাৰ কৰাৰ বাবে মূলধনৰ লাভ আদায় দিব নালাগে।
৭.	সহজলভ্য আৱাসগৃহ আৰু সহজলভ্য বেণ্টেল হাউচিং প্ৰকল্পৰ বাবে কৰ ইনচেণ্টিভ	সূলভমূল্যৰ গৃহ ক্ৰয়ক উদগণি যোগোৱাৰ লক্ষ্যৰে ঘৰ ক্ৰয় কৰিবলৈ লোৱা ঋণৰ আদায় দিয়া ১.৫লাখৰ ক্লেইম অফ এডিচনেল ডিডাকচনৰ সমসীমা ৩১মাৰ্চ, ২০২২লৈ বৃদ্ধি কৰাৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে। সহজলভ্য গৃহৰ যোগান বৃদ্ধিৰ বাবে টেক্স হলীডে দাবী কৰাৰ অন্তিম সময়সীমা ৩১মাৰ্চ, ২০২২লৈ বৃদ্ধি কৰা হৈছে।
৮.	ষ্টাৰ্ট-আপৰ বাবে কৰ উপযোগিতা	দেশত অধিকসংখ্যক ষ্টাৰ্ট- আপ গঠনৰ বাবে কৰ টেক্স হলীডে দাবী কৰাৰ অন্তিম সময়সীমা ৩১মাৰ্চ, ২০২২লৈ বৃদ্ধি কৰা হৈছে। ষ্টাৰ্ট-আপত বিনিয়োগক উদগণি যোগাবলৈ মূলধন লাভ ৰেহাইৰ দাবীৰ অন্তিম সময়সীমা ৩১মাৰ্চ, ২০২২লৈ বৃদ্ধি কৰা হৈছে।
৯.	ৰিটায়াৰমেণ্ট বেনিফিট একাউণ্টৰ আয়ৰ বাবে এনআৰআইক ৰেহাই	কৰাৰোপনত খেলিমেলিৰ বাবে বিদেশী ৰিটায়াৰমেণ্ট বেনিফিট একাউণ্টত জমা হোৱা আয়ৰ ক্ষেত্ৰত

		এনআৰআইসকলে সন্মুখীন হোৱা বাস্তৱিক কঠিনতা দূৰ কৰিবলৈ তেওঁলোকৰ কৰাৰোপন নিয়ম আৰোপৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে।
১০.	অডিটৰ পৰা বেহাই	ডিজিটেল লেনদেনক উদগণি যোগাবলৈ আৰু প্ৰায় সকলো লেনদেন ডিজিটেলী কৰা লোকৰ বোজা হ্রাস কৰিবলৈ কৰ অডিটৰ সীমা বৃদ্ধি কৰা হৈছে। ৫কোটিৰ পৰা ১০কোটিলৈ যিয়ে নিজৰ লেনদেনৰ ৯৫ শতাংশ ডিজিটেলী সম্পন্ন কৰে. তেনে লোকৰ ক্ষেত্ৰত ই প্ৰযোজ্য হ'ব।
১১.	নিৰ্বিনিয়োগৰ ক্ষেত্ৰত লোকচানৰ পৰিমাণ বহন কৰা চৰ্তৰ শিথিলতা	পিএছইউৰ কৌশলগত নিৰ্বিনিয়োগক উদগণি যোগাবলৈ লোকচানৰ পৰিমাণ বহন কৰা চৰ্ত শিথিলৰ প্ৰস্তাৱ লোৱা হৈছে।
১২.	নিৰ্বিনিয়োগ(disinvestment)ৰ ক্ষেত্ৰত tax neutral Demergerৰ বাবে চৰ্তৰ শিথিলতা	কৌশলগত নিৰ্বিনিয়োগক উদগণি যোগাবলৈ পিএছইউৰ দ্বাৰা ৰিজাল্টিং কোম্পানীলৈ সম্পত্তি হস্তান্তৰক টেক্স নিউট্ৰেল ডিমার্জাৰ হিচাপে বিবেচনা কৰাৰ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হৈছে।
১৩.	Infrastructure Debt Fund (IDF)ৰ দ্বাৰা জিৰ' কুপন ব'ণ্ড	আন্তঃগাথনিৰ পুঁজি অনুমোদনৰ বাবে জিৰ' কুপন ব'ণ্ড প্ৰস্তুতৰ প্ৰস্তাৱ

		আগবঢ়োৱা হৈছে।
১৪.	ইউনিট লিংকড ইনছুৰেন্স প্লেন(ইউএলআইপি)ৰ কৰাৰোপণৰ Rationalisation	ইউএলআইপিৰ কৰাৰোপন যুক্তিযুক্ত কৰি তুলিবলৈ ২.৫ লাখ পৰ্যন্ত বাৰ্ষিক প্ৰিমিয়াম থকা ইউএলআইপিৰ মেচ্যুউৰিটীৰ বাবে কৰ বেহাইত অনুমতি দিবলৈ প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

15.	ভৱিষ্যনিধিৰ ওপৰত কৰমুক্ত আয়ৰ যাদৃচ্ছিকীকৰণ	উচ্চ উপাৰ্জনকৰ্মীসকলে উপাৰ্জন কৰা উপাৰ্জনৰ বাবে কৰ বেহাই যুক্তিসঙ্গত কৰাৰ বাবে, কৰ্মচাৰীৰ অৱদানৰ ওপৰত উপাৰ্জন কৰা সূতৰ উপাৰ্জনৰ বাবে ২.৫ লাখ ৰ বাৰ্ষিক অৱদানত কৰ বেহাই সীমিত কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। এই প্ৰতিবন্ধকতা কেৱল 01.04.2021 তাৰিখ বা তাৰ পিছত কৰা অৱদানৰ বাবে প্ৰযোজ্য হ'ব।
16.	অংশীদাৰসকলে লাভ কৰা অতিৰিক্ত পৰিমাণৰ কৰযোগ্যতা	নিশ্চয়তা প্ৰদান কৰিবলৈ, তেওঁলোকৰ মূলধন অৱদানতকৈ অধিক অংশীদাৰ প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰা অংশীদাৰসকলে প্ৰাপ্ত কৰা সম্পত্তি বা পৰিমাণৰ কৰ সম্পৰ্কীয় ব্যৱস্থাবোৰ যুক্তিসঙ্গত কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।
17.	সদিচ্ছাৰ ওপৰত মূল্যহাসৰ ওপৰত স্পষ্টীকৰণ	নিশ্চিততা প্ৰদান কৰিবলৈ, স্পষ্ট কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে সদিচ্ছাৰ ওপৰত কোনো মূল্যহাসৰ অনুমতি দিয়া নহ'ব। অৱশ্যে, সদিচ্ছা প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে পৰিশোধ কৰা পৰিমাণৰ কৰ্তনক শুভেচ্ছা বিক্ৰী কৰাৰ বাবে

		অনুমতি দিয়া হ'ব।
18.	শ্লাম্প বিক্ৰীৰ বাবে স্পষ্টীকৰণ	নিশ্চিততা প্ৰদান কৰিবলৈ, স্পষ্ট কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে শ্লাম্প বিক্ৰীৰ ভিতৰত সকলো প্ৰকাৰৰ স্থানান্তৰ অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব।
19.	ভুৱা ৰচিদ/ভুৱা লেনদেন	ৰাজহ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে, এইটো প্ৰদান কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে 2 কোটি টকাতকৈ অধিক ভুৱা ইনভইচ/শ্য়াম লেনদেনৰ বাবে আৰম্ভ কৰা জৰিমনা প্ৰক্ৰিয়াও সম্পত্তিৰ অস্থায়ী সংলগ্নকৰাৰ বাবে যোগ্য হ'ব।
20.	ক্ষুদ্ৰ ন্যাসৰ বাবে ৰেহাই	শিক্ষানুষ্ঠান আৰু চিকিৎসালয় চলাই থকা সৰু দাতব্য ট্ৰাষ্টৰ ওপৰত অনুপালনৰ বোজা হ্রাস কৰিবলৈ, অনুমোদন আদিৰ দৰে বিভিন্ন অনুপালন প্ৰযোজ্য নকৰাৰ বাবে এই ট্ৰাষ্টবোৰৰ বাবে বাৰ্ষিক ৰচিদসমূহৰ সীমা বৰ্তমানৰ পৰা 1 কোটি টকাৰ পৰা 5 কোটি লৈ বৃদ্ধি কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।
21	দাতব্য সংগঠনৰ দ্বাৰা হোৱা ক্ষতিৰ কথা উত্থাপন	নিশ্চিততা প্ৰদান কৰিবলৈ, স্পষ্ট কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে দাতব্য ট্ৰাষ্টবোৰক ক্ষতি ৰক্ষা ৰখাৰ দাবী কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া নহ'ব। অৱশ্যে, ঋণ পৰিশোধ আৰু কৰ্পছ পুনৰ পূৰণৰ অনুমতি আবেদন হিচাপে দিয়া হ'ব।
22.	সমাংশকৰণৰ ৰেহাই সন্দৰ্ভত স্পষ্টীকৰণ	নিশ্চিততা প্ৰদান কৰিবলৈ, স্পষ্টভাৱে স্পষ্ট কৰা হৈছে যে আয়কৰৰ অধীনত কৰযোগ্য লেনদেন সমানীকৰণ লেভিৰ

		<p>বাবে দায়বদ্ধ নহয়। তদুপৰি, সামগ্ৰী আৰু সেৱাৰ শাৰীৰিক/অফলাইন যোগানৰ ওপৰত সমানীকৰণ লেভিৰ প্ৰযোজ্যতাৰ বিষয়ে স্পষ্ট কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।</p>
23	<p>নিৰ্ধাৰিত তাৰিখৰ দ্বাৰা শ্ৰমিক কল্যাণ পুঁজিত কৰ্মচাৰীৰ অৱদান সময়োপৰ্ত জমা কৰা</p>	<p>নিয়োগকৰ্তাসকলৰ দ্বাৰা বিভিন্ন কল্যাণমূলক পুঁজিৰ বাবে কৰ্মচাৰীৰ অৱদান জমা কৰাত বিলম্বৰ ফলত কৰ্মচাৰীসকলৰ বাবে সূত/উপাৰ্জনৰ স্থায়ী ক্ষতি হয়। নিয়োগকৰ্তাসকলৰ দ্বাৰা এই পুঁজিত কৰ্মচাৰীৰ অৱদান সময়মত জমা নিশ্চিত কৰিবলৈ, পুনৰাবৃত্তি কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে নিয়োগকৰ্তাৰ দ্বাৰা কৰ্মচাৰীৰ অৱদানৰ পলমকৈ জমা কৰাটো কেতিয়াও নিয়োগকৰ্তাক কৰ্তন হিচাপে অনুমতি দিয়া নহ'ব।</p>
24	<p>সাৰ্বভৌম সম্পদ পুঁজি আৰু পেন্সন পুঁজিত ৰেহাইৰ বাবে চৰ্তসমূহত শিথিলকৰণ (SWF/PF)</p>	<p>ভাৰতীয় আন্তঃগাঁথনিত বিনিয়োগ কৰিবলৈ অধিক সংখ্যক এছডব্লিউএফ/পিএফ ক প্ৰেৰিত কৰিবলৈ, যোৱা বাজেটত আৰম্ভ কৰা 100% কৰ ৰেহাই প্ৰাপ্ত কৰাৰ বাবে কিছুমান চৰ্ত শিথিল কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। শিথিল কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া চৰ্তবোৰৰ ভিতৰত আছে ঋণ বা ঋণৰ ওপৰত নিষেধাজ্ঞা, বাণিজ্যিক কাৰ্যকলাপৰ ওপৰত নিষেধাজ্ঞা, আন্তঃগাঁথনিৰ মালিক সত্তাত প্ৰত্যক্ষ বিনিয়োগ ইত্যাদি।</p>
25.	<p>IFSC ৰ বাবে কৰ সাহায্য</p>	<p>আইএফএচচিৰ প্ৰচাৰৰ বাবে, অধিক কৰ প্ৰণোদনা প্ৰদান</p>

		<p>কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে য'ত বিমান লিজিং কোম্পানীৰ মূলধন লাভৰ আয়ৰ বাবে কৰ বন্ধ, বিদেশী লেছৰক পৰিশোধ কৰা বিমান লিজ ভাড়াৰ বাবে কৰ বেহাই, আইএফএছচি বিদেশী পুঁজিৰ পুনৰ অৱস্থানৰ বাবে কৰ প্ৰণোদনা আৰু আইএফএছচি অৱস্থিত বিদেশী বেংকৰ বিনিয়োগ বিভাগক কৰ বেহাই অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।</p>
26	<p>কৰ্তনকাৰী/সংগ্ৰহকাৰীৰ দ্বাৰা ৰিটাৰ্ণৰ নন-ফাইলিং</p>	<p>যিসকল ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট পৰিমাণৰ কৰ কৰ্তন/সংগ্ৰহ কৰা হৈছে, তেওঁলোকৰ দ্বাৰা ৰিটাৰ্ণ দাখিল নকৰাৰ অনুশীলনক নিৰুৎসাহিত কৰাৰ বাবে, এইটো প্ৰদান কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে এজন ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত যোৱা দুবছৰ ধৰি 50,000 বা অধিক ৰিডিএছ/টিচিএছ কৰা হৈছে আৰু যিউপাৰ্জনৰ উপাৰ্জন দাখিল কৰা নাই, টিডিএছ/টিচিএছৰ হাৰ নিৰ্দিষ্ট হাৰৰ দুগুণ বা 5% হ'ব। এই ব্যৱস্থা লেনদেনৰ বাবে প্ৰযোজ্য নহ'ব য'ত কৰৰ সম্পূৰ্ণ পৰিমাণ কৰ্তন কৰিব লাগিব যেনে দৰমহা উপাৰ্জন, অনাবাসীক পৰিশোধ, লটাৰী ইত্যাদি।</p>
27	<p>সামগ্ৰী ক্ৰয়ত টিডিএছ বেহাই</p>	<p>টিডিএছৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰিবলৈ, এবছৰত 50 লাখ তকৈ অধিক ক্ৰয় লেনদেনৰ ওপৰত 0.1% টিডিএছ আৰোপ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। অনুপালনৰ বোজা হ্রাস কৰিবলৈ, এইটো প্ৰদান</p>

		কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে কৰ্তনৰ দায়িত্ব কেৱল 10 কোটি টকাতকৈ অধিক হোৱা ব্যক্তিসকলৰ ওপৰতহে থাকিব।
28	অগ্ৰিম ৰায়ৰ বাবে বোৰ্ডৰ সৈতে অগ্ৰিম সিদ্ধান্তৰ বাবে কৰ্তৃপক্ষৰ পৰিৱৰ্তন	গোচৰবোৰৰ দ্রুত নিষ্পত্তি নিশ্চিত কৰিবলৈ, অগ্ৰিম সিদ্ধান্তৰ বাবে কৰ্তৃপক্ষক অগ্ৰিম সিদ্ধান্তৰ বাবে এটা বোৰ্ডৰ সৈতে সলনি কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। এনে বোৰ্ডৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ আবেদন প্ৰদান কৰাৰপ্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।
29.	উন্নত মূল্য নিৰ্ধাৰণ চুক্তি (এপিএ) আৰু গৌণ সমন্বয়ৰ বাবে নূন্যতম বিকল্প কৰ (এমএটি) ৰ সংৰেখীয়কৰণ	এপিএ বা গৌণ সমন্বয়ৰ ওপৰত প্ৰত্যাহৰ্তনৰ বছৰত এমএটি দায়বদ্ধতা উদ্ভৱ হোৱা কৰদাতাসকলক সকাহ প্ৰদান কৰিবলৈ, এনে উপাৰ্জনৰ কৰযোগ্যতাৰ বছৰৰ সৈতে এমএটি ব্যৱস্থাবোৰ সংৰেখিত কৰি সকাহ প্ৰদান কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।
30.	ছুটি ভ্ৰমণ ৰেহাই (এলটিচি) নগদ আঁচনিৰ বাবে ৰেহাই	কৰ্মচাৰীসকলক সকাহ প্ৰদান কৰাৰ বাবে, নিৰ্দিষ্ট ব্যয় ৰখা সাপেক্ষে এলটিচিৰ পৰিৱৰ্তে এজন কৰ্মচাৰীক দিয়া পৰিমাণত কৰ ৰেহাই প্ৰদান কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।
31	আৱাসিক ইউনিটৰ প্ৰাথমিক বিক্ৰীৰ বাবে সুৰক্ষিত হাৰাৰৰ সীমা বৃদ্ধি।	গৃহ ক্ৰেতা আৰু ৰিয়েল ইষ্টেট বিকাশকাৰীসকলক উভতাই দিয়াত, আৱাসিক ইউনিটৰ নিৰ্দিষ্ট প্ৰাথমিক বিক্ৰীৰ বাবে সুৰক্ষিত পোহাৰৰ সীমা 10% ৰ পৰা 20% লৈ বৃদ্ধি কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।
32	অন্যান্য	• কিছুমান কৰ্তনৰ অনুমতি দিয়াৰ বাবে ৰিটাৰ্ণপ্ৰক্ৰিয়াৰ

	<p>সৈতে সম্পৰ্কিত ব্যৱস্থাত পৰিণামগত সংশোধন কৰাৰ আৰু অডিট প্ৰতিবেদনত প্ৰতিবেদন কৰা উপাৰ্জনৰ সমন্বয়ৰ বাবে স্পষ্টীকৰণ প্ৰদান কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।</p> <ul style="list-style-type: none"> • নিৰ্ধাৰিত কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা ৰিটাৰ্ণ আহ্বান কৰাৰ বাবে জাননী জাৰী কৰাটো সক্ষম কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। • বোৰ্ডক এক শ্ৰেণীৰ কৰদাতাৰ বাবে ত্ৰুটিপূৰ্ণ প্ৰত্যাহ্বানত সম্পৰ্কীয় নিয়মশিথিল কৰিবলৈ আৰু কিছুমান কৰদাতাৰ বাবে ঘূৰি অহাৰ নিৰ্ধাৰিত তাৰিখ সংৰেখিত কৰাৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। • এইটো স্পষ্ট কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে সীমিত দায়বদ্ধতা অংশীদাৰিত্ব পেছাদাৰীসকলৰ বাবে প্ৰকল্পিত কৰাৰ বাবে যোগ্য নহ'ব। • নিশ্চয়তা প্ৰদান কৰিবলৈ "কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ" শব্দটো নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।
--	---

বাজেট ভাষণৰ সংলগ্ন দিশ

A. শুল্ক আৰু কেন্দ্ৰীয় আবকাৰীৰ ক্ষেত্ৰত সাংবিধানিক সালসলনি -

1. শুল্ক আইন ১৯৬২ ত ব্যাপক সংশোধন:

ক্রমিক নং	সংশোধন
A.	দ্বৈত সময় হ্রাস আৰু EoDB (বাণিজ্যৰ সুবিধা প্ৰদান)
1.	সামগ্ৰীৰ আগমনৰ দিনৰ আগতে দিনটো শেষ হোৱাৰ আগতে প্ৰৱেশৰ বিল দাখিল কৰাৰ আদেশ দিয়া হৈছে (ধাৰা ৪৬)।
2.	স্ব-সংশোধনীৰ ভিত্তিত আমদানিকৰ্তা/ৰপ্তানিকৰ্তাৰ দ্বাৰা নিৰ্দিষ্ট সংশোধনৰ অনুমতি দিবলৈ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। এতিয়ালৈ সকলো সংশোধন বিষয়াৰ দ্বাৰা অনুমোদিত হ'ব লাগিব। (ধাৰা 149)।
3.	কাগজবিহীন প্ৰক্ৰিয়াকৰণক উৎসাহিত কৰিবলৈ, জাননী, অৰ্ডাৰ আদি পৰিৱেশন কৰিবলৈ এটা সাধাৰণ পোৰ্টেলৰ ব্যৱহাৰ আৰু বাণিজ্যৰ সৈতে বাৰ্তালাপ কৰাৰ বাবে এক-বিন্দু ডিজিটেল আন্তঃপৃষ্ঠ হিচাপে কাম কৰিবলৈ পোৰ্টেলটো চিনাক্ত কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।
B.	কাৰ্যকৰীতা আৰু দায়বদ্ধতা
1.	আইনত এটা নতুন ব্যৱস্থা যোগ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে শুল্ক আইনৰ অধীনত দিয়া অন্যথা নিৰ্দিষ্ট বা বিভিন্ন বা ৰখা লৈকে সকলো চৰ্তসাপেক্ষ ৰেহাই এনে অনুদান বা তাৰতম্যৰ তাৰিখৰ দুবছৰ পিছত লগে লগে 31 মাৰ্চত সমাপ্ত হ'ব। (শুল্ক আইনৰ ধাৰা 25)।
2.	অনুসন্ধান সম্পূৰ্ণ কৰাৰ বাবে কিছুমান ৰেহাইৰ সৈতে খাপ খাব পৰাকৈ দুবছৰৰ এক নিৰ্দিষ্ট ম্যাদ নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ এটা নতুন ধাৰা 28BB প্ৰৱৰ্তন কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।
C.	কৰ অনুপালন উন্নত কৰা
1.	এটা নতুন ব্যৱস্থা প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে যে ৰেমিচন বা

	বিফাগুৰ ভুল দাবী কৰি ৰপ্তানিৰ বাবে প্ৰবিষ্ট কৰা যিকোনো সামগ্ৰী জব্দ কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ হ'ব [শুল্ক আইনৰ ধাৰা 113ত উপ-ধাৰা (JA) যোগ দিয়া হৈছে]।
2.	যিকোনো ব্যক্তিয়ে কৰ বা শুল্ক নিষ্কাশন ঘূৰাই দিয়াৰ দাবী কৰা নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰত জৰিমনা নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ বাবে শুল্ক আইন (ধাৰা 114AC)ত এটা নতুন ব্যৱস্থা অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে, প্ৰৱঞ্চক ইনভইচ ব্যৱহাৰ কৰি, সামগ্ৰীৰ ৰপ্তানিৰ ওপৰত।
E.	জব্দকৃত সোণ নিষ্কাশন
1.	এনে নিষ্কাশন ত্বৰিত কৰাৰ বাবে জব্দ কৰা সোণৰ পূৰ্ব-পৰীক্ষণ নিষ্পত্তিৰ প্ৰক্ৰিয়াসংশোধন কৰিবলৈ শুল্ক আইনৰ ধাৰা ১১০ সংশোধন কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে।

2. শুল্ক নিৰিখ আইন, ১৯৭৫ ৰ সংশোধন -

ক্রমিক নং	সংশোধন
A	শুল্ক নিৰিখ আইন, 1975 ৰ প্ৰথম অনুসূচীত সংশোধন
1.	শুল্ক শুল্ক আইনৰ প্ৰথম অনুসূচী এইচএছএন ২০২২ সংশোধন অনুসৰি সংশোধন কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে। এই পৰিৱৰ্তনবোৰ 01.01.2022 ৰ পৰা কাৰ্যকৰী হ'ব। ইয়াৰ উপৰিও কিছুমান নতুন নিৰিখ লাইন সৃষ্টি কৰা হৈছে
B	এণ্টি-ডাম্পিং শুল্ক (এডিডি), কাউণ্টাৰভাইলিং শুল্ক (চিডিডি), আৰু সুৰক্ষা ব্যৱস্থাসম্পৰ্কীয় ব্যৱস্থাসমূহত সংশোধন

1.	<p>এইবোৰৰ বাবে ব্যৱস্থা কৰিবলৈ ADD, CVD [শুল্ক শুল্ক আইনৰ ধাৰা 9, 9A আৰু সংশ্লিষ্ট নিয়ম] সম্পৰ্কীয় ব্যৱস্থাত নিম্নলিখিত সংশোধন কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈছে:</p> <p>(i) চাৰ্কাম্বেনশ্যন বিৰোধী তদন্ত আৰম্ভ কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা শুল্ক আৰোপ</p> <p>(ii) শোষণ বিৰোধী ব্যৱস্থা;</p> <p>(iii) এই শুল্কবোৰ এবাৰত 5 বছৰলৈকে পৰ্যালোচনাৰ ওপৰত জাৰি কৰা;</p> <p>(iv) ঘৰুৱা শুল্ক এলেকাত পৰিষ্কাৰ কৰা সামগ্ৰী নিৰ্মাণৰ বাবে EoU আৰু এছইজেডৰ দ্বাৰা ব্যৱহৃত ইনপুটৰ বাবে এডি/চিভিডি আৰোপ কৰাৰ বাবে সমমান ব্যৱস্থা;</p> <p>(v) যেতিয়াই কোনো নিৰ্দিষ্ট এডিডি বা চিভিডি অস্থায়ীভাৱে প্ৰত্যাহাৰ কৰা হয়, এনে অস্থায়ী প্ৰত্যাহাৰ এবাৰত এবছৰতকৈ অধিক নহ'ব;</p> <p>(vi) পৰ্যালোচনা ৰ অধীনত এডিডি ৰ সমাপ্তিৰ কমেও তিনি মাহ আগতে নিৰ্ধাৰিত কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা পৰ্যালোচনা প্ৰক্ৰিয়াত অনুসন্ধানত (1 জুলাই 2021 ৰ পৰা) এডি/চিভিডিত চূড়ান্ত ফলাফল জাৰি কৰিব লাগিব; ক্ৰমিক নং নং (vi)ত সংশোধনী সংশ্লিষ্ট নিয়মত কৰা হৈছে আৰু বাকীবোৰ পৰিৱৰ্তন শুল্ক নিৰিখ আইনত কৰা হৈছে।</p>
2.	<p>সুৰক্ষা TRQ আৰোপ কৰাৰ বাবে ঘৰুৱা উদ্যোগত আঘাত সৃষ্টি কৰা বৰ্ধিত পৰিমাণত আমদানিৰ ঘটনাৰ তদন্ত কৰাৰ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিবলৈ সুৰক্ষা নিয়মবোৰ সংশোধন কৰা হৈছে।</p>

3. কেন্দ্ৰীয় আবকাৰী আইন ১৯৪৪ ৰ সংশোধন :

1.	<ul style="list-style-type: none"> বিশ্ব শুল্ক সংস্থাৰ দ্বাৰা নামকৰণৰ সমন্বিত প্ৰণালীৰ (এইচএছএন) পৰ্যালোচনাৰ ফলস্বৰূপে নতুন শুল্ক লাইন যোগ কৰা। স্পষ্টীকৰণৰ লেখীয়া প্ৰকৃতিৰ অনুসূচীত কেইটামান সামান্য পৰিৱৰ্তন কৰা হৈছে।
----	---

4. আবকাৰী নীতিৰ সংশোধনবোৰ -

- শুল্ক (শুল্কৰ বেহাইহাৰত সামগ্ৰীৰ আমদানি) নিয়মাৱলী, 2017 [আইজিচিআৰ] কৰা হৈছে যাতে অনুমতি দিয়াৰ বাবে বাণিজ্য সুবিধা ৰখাৰ ব্যৱস্থা হিচাপে কৰা হৈছে:
- আইজিচিআৰৰ অধীনত আমদানি কৰা সামগ্ৰীৰ (মূল্যবান ধাতুৰ বাহিৰে) চাকৰি-কাম

• মূল্যহ্রাস কৰা মূল্যৰ ওপৰত শুক্ল পৰিশোধৰ ওপৰত আইজিচিআৰৰ অধীনত আমদানি কৰা আমদানি কৰা মূলধন সামগ্ৰীৰ ক্লিয়াৰেন্স।

B. আবকাৰী শুক্লৰ হাৰ সালসলনি।

1. কৃষক, এম.এছ.এম.ই. আৰু অন্যান্য ঘৰুৱা নিৰ্মাতাসকলৰ সুবিধাৰ বাবে এক স্তৰ খেলৰ ক্ষেত্ৰ সৃষ্টি কৰাৰ বাবে মৌলিক শুক্লৰ পৰিৱৰ্তন [02.02.2021 ৰ পৰা কাৰ্যকৰী]:

S.N o.	শাখা	নিৰ্দিষ্ট সামগ্ৰীবোৰ	শুক্লৰ হাৰ	
			পৰা	লৈ
1.	কৃষি সামগ্ৰী আৰু মৎস্য খণ্ড	কঁপাহ	0	5%*
		কঁপাহৰ আৱৰ্জনা	Nil	10%
		বেচম আৱৰ্জনাৰ পৰা কেঁচা চিক্ক (নিষ্ফেপ কৰা নহয়) আৰু বেচম সূতা /সূতা ঘূৰি আছে	10%	15%
		নিষ্কাশনযোগ্য সামগ্ৰী নিৰ্মাণৰ বাবে ইথাইল এলকহল (ইথানল) কৃত্ৰিম কৰা	2.5%	5%
		মিছা মাছৰ খাদ্য	5%	15%
		মাছৰ আহাৰ পেলেট ৰূপত	5%	15%
		মাছ, ক্ৰাষ্টেচিয়ান, মলাস্ক বা অন্যান্য জলজ প্ৰাণীৰ বাবে ময়দা, আহাৰ আৰু পেলেট	5%	15%
		মাকৈ ব্ৰন	Nil	15%
		তেলবিহীন চাউলৰ ব্ৰন কেক	Nil	15%
2.	ৰাসায় নিক সামগ্ৰী	কাৰ্বন ব্লেক	5%	7.5%
		বিছ-ফেন'ল – এ	Nil	7.5%
		এপিৰু'ৰ'হাইড্ৰিন	2.5%	7.5%

3.	প্লাষ্টিক	প্লাষ্টিকৰ নিৰ্মাতাসকলৰ সামগ্ৰী, নিৰ্ধাৰিত বা অন্তৰ্ভুক্ত আন ঠাইত নহয়	10%	15%
		পলিকাৰ্ব'নেট	5%	7.5%
4.	চামৰা	তিতা নীলা ক্ৰোম টোনড চামৰা, ক্ৰাষ্ট চামৰা, সকলো প্ৰকাৰৰ ফিনিশ্বড চামৰা, যাৰ ভিতৰত আছে সেইবোৰৰ বিভাজন আৰু শ্লাইড	Nil	10%
5.	জেমছ আৰু ডুৱেলা ৰী	কটা আৰু পলিচ কৰা ঘন জিৰকোনীয়া	7.5%	15%
		চিন্থেটিক কাট আৰু পলিচ কৰা শিল	7.5%	15%
6.	মূলধনী সামগ্ৰী আৰু যন্ত্ৰ- পাতি	সুৰঙ্গ ফুটা কৰা যন্ত্ৰ	Nil	7.5%
		টানেল বিৰিং মেচিন নিৰ্মাণৰ বাবে অংশ আৰু উপাদান	Nil	2.5%
7.	অটো খণ্ড	নিৰ্দিষ্ট অটো অংশ যেনে ইগনিশ্বন ৱায়াৰিং ছেট, সুৰক্ষা গ্লাচ, চিগনেল সঁজুলিৰ অংশ ইত্যাদি।	7.5%/ 10%	15%
8.	ধাতৱীয় সামগ্ৰী	স্ক্ৰু, নট ইত্যাদি	10%	15%

* লগতে, 5% হাৰত কৃষি আন্তঃগাঁথনি আৰু বিকাশ উপকৰ
আকৰ্ষিত কৰিবলৈ

2. ইলেক্ট্ৰনিক্স খণ্ডত মূল্য সংযোজন বৃদ্ধি ৰখাৰ বাবে শুক্লৰ
পৰিৱৰ্তন [2.2.2021 ৰ পৰা, অন্যথা নিৰ্ধাৰিত নহ'লে]।

ক্রমিক নং	বৰ্ণনা	পৰা	লৈ
1.	ম'বাইল ফোনৰ নিৰ্দিষ্ট অংশ নিৰ্মাণৰ		

	বাবে ইনপুট, অংশ, বা উপ-অংশ, যাৰ ভিতৰত আছে:	0	2.5%
	(1) প্ৰিন্টেড চাৰ্কিট ব'ৰ্ড এছেম্বলি (PCBA)	0	2.5%
	(2) কেমেৰা মডিউল	0	2.5%
	(3) সংযোজক		
[01.04.2021 তাৰিখৰ পৰা প্ৰযোজ্য হ'ব]			

২। ইলেকট্ৰনিকছ ক্ষেত্ৰত মূল্য সংযোজনক উদগণি দিবৰ বাবে সীমা শুল্কৰ পৰিৱৰ্তন (২.২.২০২১ৰ পৰা, যেতিয়ালৈকে অন্য নিৰ্দেশনা নাথাকে)

ক্রঃ নং	বিৱৰণ	পৰা	পর্যন্ত
১	মোবাইল ফোনৰ নিৰ্দ্ধাৰিত পাৰ্টছৰ নিৰ্মাণৰ বাবে ইনপুটছ পাৰ্টছ বা ছাব-পাৰ্টছ য'ত আছে: (১) প্ৰিন্টেড চাৰ্কিট ব'ৰ্ড এছেম্বলি (পিচিবিএ) (২) কেমেৰা মডিউল (৩) কানেক্টৰ্ছ (০১-০৪-২০২১ৰ পৰা কাৰ্যকৰী হ'ব)	0 0 0	২.৫%
২	চাৰ্জাৰ বা এডাপ্টাৰ নিৰ্মাণৰ বাবে প্ৰিন্টেড চাৰ্কিট ব'ৰ্ড এছেম্বলি (পিচিবিএ) আৰু ম'ল্ডেড প্লাষ্টিক	১০%	১৫%
৩	মোবাইল চাৰ্জাৰৰ ইনপুটছ আৰু পাৰ্টছ (পিচিবিএ আৰু ম'ল্ডেড প্লাষ্টিকৰ বাহিৰে)	নাই	১০%
৪	লিথিয়াম-ইয়ন বেটেৰী আৰু বেটেৰী পেকৰ নিৰ্মাণৰ বাবে ইনপুটছ পাৰ্টছ আৰু ছাব-পাৰ্টছ (পিচিবিএ আৰু লি-	0	২.৫%

	ইয়ন চেলাৰ বাহিৰে) (০১-০৪-২০২১ৰ পৰা কাৰ্যকৰী হ'ব)		
৫	বেফিজাৰেটৰ/এয়াৰ কণ্ঠিছনাৰৰ কমপ্ৰেছাৰ	১২.৫%	১৫%
৬	নিৰ্দ্ধাৰিত ইনছুলেটেড ৱায়াৰ আৰু কেবোল	৭.৫%	১০%
৭	ট্ৰেন্সফৰ্মাৰৰ নিৰ্দ্ধাৰিত পাৰ্টছ যেনে ববিনছ, ব্ৰেকেটছ, ৱায়াৰ্ছ ইত্যাদি	নাই	প্ৰযোজ্য নিৰিখ
৮	এলইডি লাইটছৰ ইনপুট আৰু পাৰ্টছ বা এলইডি লেম্পছসহ ফিক্সাৰ্ছ	৫%	১০%
৯	ছ'লাৰ ইনভাৰ্টাৰছ	৫%	২০%
১০	ছ'লাৰ লেণ্টাৰ্ণ বা ছ'লাৰ লেম্পছ	৫%	১৫%

৩। ইনপুটছৰ ব্যয় হ্রাস কৰিবলৈ আৰু ইনভাৰ্টেড ডিউটী
ষ্ট্ৰাকচাৰ সংগ্ৰহৰ বাবে দেশীয় প্ৰস্তুতকৰ্তাই ব্যৱহাৰ কৰা
কেঁচা মাল আৰু ইনপুটছৰ সীমাশুল্কৰ পৰিৱৰ্তন:

ক্রঃ নং	ইনপুটছ/কেঁচা মাল (ছেক্টৰৰ বাবে)	নিৰ্দ্ধাৰিত সামগ্ৰী	শুল্কৰ নিৰিখ	
			পৰা	পৰ্যন্ত
১	পেট্ৰ'কেমিকেল উদ্যোগ	নাফথা	৪%	২.৫%
২	বস্ত্ৰ উদ্যোগ	কেপ্ৰলেক্টাম নাইলন চিপছ নাইলন ফাইবাৰ বা সূতা	৭.৫% ৭.৫% ৭.৫%	৫% ৫% ৫%
৩	লৌহ আৰু অলৌহ ধাতু	ষ্টেইনলেছ ষ্টিল মেল্টিং স্কেপসহ ষ্টেইনলেছ ষ্টিল স্কেপ (৩১-৩-২০২২লৈকে)	২.৫%	শূন্য

		এলয় বিহীন ষ্টিলৰ প্ৰাৰম্ভিক/অৰ্ধনিৰ্মিত সামগ্ৰী এলয় বিহীন আৰু এলয়- ষ্টিলৰ ফ্লোট সামগ্ৰী এলয় বিহীন, ষ্টেইনলেছ আৰু এলয় ষ্টিলৰ দীঘল সামগ্ৰী চিআৰজিঅ' ষ্টিলৰ নিৰ্মাণত ব্যৱহাৰ হোৱা কেঁচা মাল তাম স্ক্ৰেপ	১০% ১০% ১২.৫% ১০% ২.৫% ৫%	৭.৫% ৭.৫% ৭.৫% শূন্য ২.৫%
৬	বিমানন ক্ষেত্ৰ	প্ৰতিৰক্ষা মন্ত্ৰালয়ৰ ৰাজহুৱা ক্ষেত্ৰৰ প্ৰতিষ্ঠানৰ দ্বাৰা বিমান নিৰ্মাণৰ বাবে ইঞ্জিনসহ কম্পনেণ্ট বা পাৰ্টছ	২.৫%	০%
৭	মূল্যবান ধাতু	সোণ তথা ৰূপ* সোণ ডোৰে বাৰ* ৰূপ ডোৰে বাৰ* প্লেটিনাম, পেলিডম আদি সোণ/ৰূপ ফাইণ্ডিংছ মূল্যবান ধাতুৰ ৰেপ্ট আৰু স্ক্ৰেপ স্মৈণ্ট কেটেলিষ্ট বা এছ য'ত মূল্যবান ধাতু মূল্যবান ধাতুৰ মুদ্ৰা	১২.৫% ১১.৮৫% ১১% ১২.৫% ২০% ১২.৫% ১১.৮৫% ১২.৫%	৭.৫%* ৬.৯* ৬.১* ১০% ১০% ১০% ৯.২% ১০%
৮	পশু পালন	ফীড এডিটিভছ অথবা প্ৰি মিক্সেছ	২০%	১৫%

*ইয়াৰ অতিৰিক্ত ২.৫% নিৰিখত কৃষি আন্তঃগাঁথনি তথা বিকাশ
উপকৰ লগোৱা হ'ব।

৪। নিম্নোল্লিখিত সামগ্ৰীৰ ওপৰত বিচিডি নিৰিখ কম কৰা হৈছে আৰু ইয়াৰ ওপৰত কৃষি আন্তঃগাঁথনি তথা বিকাশ উপকৰ লগোৱা হৈছে যাতে সকলো মিলাই উপভোক্তাৰ ওপৰত অধিকাংশ সামগ্ৰীৰ শুল্কৰ অতিৰিক্ত বোজা নপৰে। এনেকুৱা সামগ্ৰীৰ ওপৰত মৌলিক সীমা শুল্কৰ সংশোধিত নিৰিখ তলত দিয়াৰ দৰে:

সামগ্ৰী	সংশোধিত মৌলিক সীমা শুল্কৰ নিৰিখ*
আপেল	১৫%
অধ্যায় ২২ত আহিবলগা এলকহলযুক্ত পেয় পদাৰ্থ	৫০%
কেঁচা খোৱা তেল (পাম, ছয়াবিন, সূৰ্যমুখী)	১৫%
কয়লা, লিগনাইট আৰু পীট	১%
নিৰ্দ্ধাৰিত খাদ (ইউৰিয়া, এমঅ'পি, ডিএপি)	০%
এমোনিয়া নাইট্ৰেট	২.৫%
মটৰ, কবেলি বুট, বঙালী বুট, মচুৰ	১০%

*এই সামগ্ৰীৰ ওপৰত কৃষিগত আন্তঃগাঁথনি তথা বিকাশ উপকৰৰ বাবে ভাগ-গ'ৰ সন্দৰ্ভ লওক।

৫। পেট্ৰল আৰু ডিজেলৰ ওপৰত কৃষি আন্তঃগাঁথনি তথা বিকাশ উপকৰ (এআইডিচি) লগোৱাৰ ফল স্বৰূপে, ইয়াৰ ওপৰত মৌলিক উৎপাদন শুল্ক (বিইডি) আৰু বিশেষ অতিৰিক্ত উৎপাদন শুল্ক (এছএইডি) কম কৰা হৈছে যাতে সকলো মিলাই উপভোক্তাৰ ওপৰত অতিৰিক্ত বোজা নপৰে। পৰিণাম স্বৰূপে, আন-ব্ৰেণ্ডেড পেট্ৰল আৰু ডিজেলত ক্ৰমে ১.৪ টকা আৰু ১.৮ টকা প্ৰতি লিটাৰত মৌলিক উৎপাদন শুল্ক লাগিব। আন-ব্ৰেণ্ডেড পেট্ৰল আৰু ডিজেলৰ এছএইডিক ক্ৰমে ১১ টকা আৰু ৮ টকা প্ৰতি লিটাৰত

কৰা হৈছে। ব্ৰেণ্ডেড পেট্ৰল তথা ডিজেলৰ বাবেও এনেদৰে পৰিৱৰ্তন কৰা হৈছে। ইয়াৰ ওপৰত লগোৱা কৃষি আন্তঃগাঁথনি আৰু বিকাশ উপকৰণ নিৰিখৰ বাবে ভাগ-গ' চাওক।

৬। বেহাইক যুক্তিসংগত কৰা

ক্রঃ নং	সামগ্ৰীৰ শ্ৰেণী	নিৰ্দ্ধাৰিত সামগ্ৰী	পৰা	পৰ্য ন্ত
১	খনিজ পদাৰ্থ	নেচাৰেল বোৰেটছ আৰু ইয়াৰ কনচেণ্ট্ৰেটছ	শূন্য/৫%	২.৫%
২	ৰসায়ন	স্পেণ্ডেৰ্ন য়াৰ্নৰ নিৰ্মাণৰ বাবে মিথাইল ডাইফিনাইল আইছোছাইনেট (এমডিআই)	শূন্য	৭.৫%
৩	হস্তশিল্প, বস্ত্ৰ আৰু চামৰাৰ ৰপ্তানি কাৰ্যৰ আধাৰত শুল্কমুক্ত আমদানিৰ অনুমতিযুক্ত সামগ্ৰী	যোৱা বিত্তীয় বৰ্ষত কৰা ৰপ্তানিৰ আধাৰত মটিফ, গলু, ৰেনিৰ, পলিছ, হুকছ, ৰিৰেটছ, বুটাম, ৰেলক্ৰ, ছাটন, বেজেছ, বীডছ, চিলাইৰ সূতা আদি সামগ্ৰীৰ শুল্কমুক্ত আমদানিৰ অনুমতি হস্তশিল্প, বস্ত্ৰ আৰু চামৰাৰ ৰপ্তানিকাৰীক দিয়া হৈছে। এই বেহাইসমূহৰ বাবে ৩১-০৩- ২০২১ৰ অন্তিম তাৰিখ দিয়া হৈছে।	শূন্য	

৭। ভাণ্ডাৰ ৰোধী শুল্ক আৰু প্ৰতিকাৰী শুল্কক ৰাপচ/অস্থায়ীৰূপে ৰাপচ/বন্ধ কৰা

ক্রঃ নং	নিৰ্দ্ধাৰিত সামগ্ৰী
১	নিম্নোল্লিখিতৰ আমদানিৰ ওপৰত ২-২-২০২১ৰ পৰা ৩০-০৯-২০২১ৰ অৱধিৰ বাবে ভাণ্ডাৰ ৰোধী শুল্কক অস্থায়ীৰূপে ৰাপচ লোৱা হৈছে। (ক) পীপলছ ৰিপাব্লিক অফ চাইনাত মূলতঃ উৎপাদিত অথবা তাৰপৰা

	<p>ৰপ্তানিকৃত এলয় ষ্টিলৰ ষ্টেইট লেংথ বাৰ বা ৰড, যাৰ ওপৰত অধিসূচনা নং ৫৪/১০/২০১৮ৰ জৰিয়তে পাটনৰোধী শুল্ক লগোৱা হৈছিল।</p> <p>(খ) ব্ৰাজিল, পীপলছ ৰিপাব্লিক অফ চাইনা আৰু জাৰ্মানীত মূলতঃ উৎপাদিত বা তাৰপৰা ৰপ্তানিকৃত নন-ক'বেল্ট গ্ৰেডৰ হাই স্পিল ষ্টিল, যাৰ ওপৰত অধিসূচনা নং ৩৮/২০১৯-সীমা শুল্ক (এডিডি), তাৰিখ ২৯-০৯-২০১৯ৰ দ্বাৰা পাটন ৰোধী শুল্ক লগোৱা হৈছিল।</p> <p>(গ) পীপলছ ৰিপাব্লিক অফ চাইনা, ভিয়েটনাম আৰু কোৰিয়া ৰিপাব্লিকত মূল উৎপাদিত বা তাৰপৰা ৰপ্তানিকৃত ষ্টিলৰ ফ্লেট বোল্ড প্ৰডাক্ট যি এলুমিনিয়াম বা জিংক এলয়েৰে প্লেটেড বা কোটেড, যাৰ ওপৰত অধিসূচনা নং ১৬/২০২০-সীমা শুল্ক (এডিডি), তাৰিখ ২৩-০৬-২০২০ৰ দ্বাৰা পাটন ৰোধী শুল্ক লগোৱা হৈছিল।</p>
২	<p>পীপলছ ৰিপাব্লিক অফ চাইনাত উদ্ভূত বা তাৰপৰা ৰপ্তানিকৃত নিৰ্দ্ধাৰিত হট বোল্ড আৰু ক'ল্ড বোল্ড ষ্টেইনলেছ ষ্টিল ফ্লেট সামগ্ৰীৰ আমদানিৰ ওপৰত প্ৰতিকাৰ/শুল্ক যাক অধিসূচনা নং ১/২০১৭ সীমা শুল্ক (চিভিডি) তাৰিখ ০৭-০৯-২০১৭ৰ জৰিয়তে অধিৰোপিত কৰা হৈছিল, তাৰ ২-২-২০১১ৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ৩০-০৯-২০২১লৈকে অৱধিৰ বাবে প্ৰতিসন্দৰ্ভ কৰা হৈছে।</p>
৩	<p>ইণ্ডোনেছিয়াৰ পৰা উদ্ভূত বা তাৰপৰা ৰপ্তানিকৃত ষ্টেইনলেছ ষ্টিলৰ ফ্লেট সামগ্ৰীৰ আমদানিৰ ওপৰত অনন্তিম প্ৰতিকাৰী শুল্ক, যাক অধিসূচনা নং ২/২০২০ সীমা শুল্ক (চিভিডি) তাৰিখ ৯-১০-২০২০ৰ জৰিয়তে অধিসূচিত কৰা হৈছিল, প্ৰতিসংহৰিত কৰা হৈছে।</p>
৪	<p>সমাপ্তপ্ৰায় সমীক্ষাত পীপলছ ৰিপাব্লিক অফ চাইনা, কোৰিয়া গণৰাজ্য, ইউৰোপীয় সংঘ, দক্ষিণ আফ্ৰিকা, টাইৱান, থাইলেণ্ড আৰু যুক্তৰাষ্ট্ৰ আমেৰিকাৰ পৰা উদ্ভূত বা তাৰপৰা ৰপ্তানিকৃত আবাস্ত্ৰিক ব্যৱহাৰৰ ৬০০ মিঃ মিঃ পৰা ১২৫০ মিঃ মিঃ আৰু ১২৫০ মিঃ মিঃতকৈ অধিক বহল ষ্টেইনলেছ ষ্টিলৰ ক'ল্ড-বোল্ড ফ্লেট সামগ্ৰীৰ ওপৰত ডাম্পিং-ৰোধী শুল্ক, যি অধিসূচনা নং ৬১/২০১৫ সীমা শুল্ক (এডিডি) তাৰিখ ১১ ডিচেম্বৰ, ২০১৫ আৰু ৫২/২০১৭-সীমা শুল্ক (এডিডি) তাৰিখ ২৪ অক্টোবৰ, ২০১৭ৰ জৰিয়তে এতিয়ালৈকে কৰযোগ্য আছিল, ইয়াক সমাপ্ত হোৱাত বন্ধ কৰি দিয়া হৈছে।</p>

৮। অন্য বিবিধ পৰিৱৰ্তন

ক্রঃ নং	সামগ্ৰীৰ শ্ৰেণী	নিৰ্দ্ধাৰিত সামগ্ৰী
১	বিবিধ	ফিল্ম নিৰ্মাতাৰ দ্বাৰা পৰিধান আৰু প্ৰপৰ অস্থায়ী আমদানিৰ ওপৰত বেহাই। সৌৰ শক্তি সৃষ্টি পৰিকল্পনা স্থাপন কৰিবৰ বাবে মেচিনেৰী, উপকৰণ, চিত্ৰ, যন্ত্ৰ-পাৰ্টছ বা সহায়ক উপকৰণ সকলো সামগ্ৰীৰ প্ৰতি বেহাই খণ্ডিত কৰা হৈছে (অধিসূচনা নং ১/২০১১ সীমা শুল্ক)
২	পৰিকল্পনা আমদানি	সকলো হাই স্পীড বে'ল পৰিকল্পনাক মুনাফা প্ৰদান কৰা হৈছে।
৩	আইটি/ইলেকট্ৰনিক ছ	কম্পিউটাৰৰ বাবে প্ৰিণ্টাৰত ব্যৱহাৰৰ বাবে ইংক কাৰ্ট্ৰিজ, ৰিবন এছেম্বলি, ৰিজন গিয়েৰ এছেম্বলি, ৰিবন গিয়েৰ কেৰেজত বিচিডিৰ বেহাই নিৰিখ আঁতৰোৱা হৈছে।
৪	খেলনা	বেহাই সম্পৰ্কীয় অধিসূচনা, যি ইলেকট্ৰনিক খেলনাৰ বিভিন্ন যন্ত্ৰ-পাৰ্টছৰ ওপৰত বেহাই বিচিডি নিৰিখ প্ৰদান কৰে, তাত থকা প্ৰৱেশ এটা একক প্ৰৱেশত সময় সাপেক্ষ কৰা হৈছে, আৰু সেই নতুন প্ৰৱেশৰ বাবে ১৫% সংশোধিত বিচিডি নিৰিখ বিহীত কৰা হৈছে।
৫	অন্তিম ব্যৱহাৰ আধাৰিত বেহাইত থকা বিবিধ চৰ্তৰ সলনি আইজিচিআৰৰ চৰ্ত হ'ব।	সীমা শুল্ক বেহাইত কেইবাটাও গধুৰ চৰ্ত এতিয়া বেহাই নিৰিখত মালৰ আমদানি (আইজিচিআৰ)ৰ পালন কৰাৰ আশাৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছে। ই অন্তিম ব্যৱহাৰ আধাৰিত বেহাইৰ বাবে অনুসৰণৰ ব্যৱস্থা সৰলীকৃত আৰু মানসম্পন্ন কৰিব।

**গ। নিৰ্দ্ধাৰিত সামগ্ৰীৰ ওপৰত কৃষি আন্তঃগাঁথনি আৰু
বিকাশ উপকৰণৰ অধিৰোপন (২-২-২০২১ৰ পৰা)**

নিৰ্দ্ধাৰিত সামগ্ৰীৰ ওপৰত কৃষি আন্তঃগাঁথনি আৰু বিকাশ
উপকৰণৰ প্ৰস্তাৱ কৰা হৈছে যি নিম্নোল্লিখিত ধৰণৰ:

(১) সীমাশুল্কৰ সন্দৰ্ভত

সামগ্ৰী	প্ৰস্তাৱিত উপকৰ (সীমাশুল্ক)
সোণ, ৰূপ আৰু ডোৰে বাৰ	২.৫%
এলকহলযুক্ত পেয় পদাৰ্থ (অধ্যায় ১২ৰ অধীনস্থ)	১০০%
ক্ৰুড পাম অইল	১৭.৫%
ক্ৰুড ছয়াবিন আৰু সূৰ্যমুখী তেল	২০%
আপেল	৩৫%
কয়লা, লিগনাইট আৰু পীট	১.৫%
নিৰ্দ্ধাৰিত সাৰ (ইউৰিয়া আদি)	৫%
মটৰ	৪০%
কাবুলি বুট	৩০%
বুট/চিকপীছ	৫০%
মচুৰ	২০%
কপাহ (নুধুনা)	৫%

এই সামগ্ৰীৰ ওপৰত বুনীয়াদী সীমাশুল্ক নিৰিখৰ বাবে ভাগ-খা চাওক। ইয়াৰ অধিকাংশ সামগ্ৰীৰ ওপৰত উপভোক্তাৰ ওপৰত সামগ্ৰিকভাৱে কোনো অতিৰিক্ত বোজা নপৰে।

(২) উৎপাদন শুল্ক সন্দৰ্ভত

পেট্ৰ'লৰত ২.৫ টকা প্ৰতি লিটাৰ আৰু ডিজেলত ৪ টকা প্ৰতি লিটাৰৰ কৃষি আন্তঃগাঁথনি আৰু বিকাশ উপকৰ এআইডিচি অধিৰোপিত কৰা হৈছে। অন্য শুল্ক তথা উপকৰ, এআইডিচিৰ অধিৰোপনৰ পৰিণামস্বৰূপে যথা-সংশোধিত, ইয়াৰ বাবে ভাগ-খা

চাওক। উপভোক্তাৰ ওপৰত সামগ্ৰিকভাৱে কোনো অতিৰিক্ত বোজা নপৰে।

ঙ। সমাজ কল্যাণ অধিভাৰ (এছডব্লিউএছ)

১	ক। অধিসূচনা নং ১২/২০১৮ সীমাশুল্ক তাৰিখ ২-২-২০১৮ ভাগ ভাগ কৰা হৈছে যাতে সকলো সামগ্ৰীৰ বাবে ১০ শতাংশৰ কেৱল এটা এছডব্লিউএছ নিৰিখ থাকে
	খ। সোণ আৰু ৰূপৰ বাবে কৃষি আন্তঃগাঁথনি আৰু বিকাশ উপকৰণৰ ওপৰত এছডব্লিউএছৰ পৰা বেহাই দিয়া হৈছে

চ। কেন্দ্ৰীয় উৎপাদন শুল্কত বিবিধ সামগ্ৰী

১। মিশ্ৰিত ইন্ধন এম-১৫ পেট্ৰল আৰু ই-২০ পেট্ৰল	অন্য মিশ্ৰিত ইন্ধন (যেনে ই-৫ আৰু ই-১০)ৰ শাৰীত উপকৰণ তথা অধিভাৰৰ পৰা বেহাই চৰ্তাৱলী এই মিশ্ৰিত ইন্ধন শুল্ক-প্ৰদত্ত নিৰিখৰ দ্বাৰা নিৰ্দ্ধাৰিত।
---	--

ছ। কেন্দ্ৰীয় জিএছটি অধিনিয়ম, ২০১৭ (চিজিএছটি অধিনিয়ম) আৰু সংযুক্ত জিএছটি অধিনিয়ম, ২০১৭ (আইজিএছটি অধিনিয়ম)ৰ বিধি অনুসৰি নিৰ্দ্ধাৰিত পৰিৱৰ্তনঃ

জিএছটি পৰিষদৰ দ্বাৰা কৰা নিৰ্দেশৰ আধাৰত, চিজিএছটি অধিনিয়ম আৰু আইজিএছটি অধিনিয়মত কিছু পৰিৱৰ্তন হৈছে। এই পৰিৱৰ্তন সেই তাৰিখৰ পৰা কাৰ্যকৰী হ'ব যেতিয়া সেয়া অধিসূচিত কৰা হ'ব, যথাসম্ভৱ, ৰাজ্য আৰু বিধানসভায়ুক্ত কেন্দ্ৰীয় শাসিত প্ৰদেশৰ দ্বাৰা পাৰিত একেধৰণৰ অধিনিয়মত তদনুৰূপ সংশোধনৰ লগতে।

ইয়াত নিম্নোল্লিখিতৰ বাবে উপায় অন্তৰ্ভুক্ত আছেঃ-

i. কৰদাতাক সুবিধা প্ৰদান কৰা, যেনে বাৰ্ষিক লেখা পৰীক্ষা কৰোৱা আৰু সংশোধন বিৱৰণৰ অনিবাৰ্য আৱশ্যকতা আঁতৰোৱা, স্ব-

প্ৰমাণিকৰণৰ আধাৰত বাৰ্ষিক বিৱৰণি নথিভুক্ত কৰা আৰু ১ জুলাই, ২০১৭ৰ পৰা নগদী ডাটাৰ ওপৰত সুতৰ ব্যৱস্থা কৰা।

ii. অনুসৰণত সংস্কাৰ সাধন কৰা, যেনে নিৰ্দিষ্ট কৰ খণ তেতিয়াহে লাভ কৰে যেতিয়া যোগান ধৰোঁতাৰ দ্বাৰা বহিৰ্গমন যোগানৰ বিৱৰণত যোগনীয়াৰৰ দ্বাৰা বিৱৰণ দিয়া হয়, কোনো অৱধিৰ অন্তিম সংলগ্নকৰ বৈধতা, কেৱল নিৰ্দিষ্ট বিষয়ত আইজিএছটিৰ পৰিশোধত শূন্য-ৰেটিং আৰু তাক বিদেশী প্ৰেৰিত ধনৰ প্ৰাপ্তিৰ সৈতে সংযোগ কৰা।

iii. অভিগ্ৰহণ তথা জব্দকৰণ, আৰোপিত জৰিমনাৰ পঁচিশ শতাংশৰ সমান ধনৰাশি পৰিশোধ কৰিলেহে আপীল নথিভুক্ত কৰাৰ সৈতে সম্পৰ্কযুক্ত কৰাৰ উপৰিও অন্য পৰিৱৰ্তন সাধন কৰা।

জ। সৰু সৰু কিছুমান অন্য পৰিৱৰ্তন আছে। বাজেট প্ৰস্তাৱসমূহৰ সবিশেষৰ বাবে, ব্যাখ্যাত্মক স্মাৰকপত্ৰ আৰু অন্য প্ৰাসংগিক বাজেট নথিপত্ৰ চাব পাৰে।